

PLA

İZMİR
KÜLTÜR
PLA+FORMU
GİRİŞİMİ
SÖRELİ
YAYINI

FORM

11

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

ADINA İHTİYAZ SAHİBİ

Tunc SOYER

TOPLUMLU MÜDÜR

Ayşegül SABUKTAY

YATIM KOORDİNATÖRÜ

Şervan ALPŞEN

YATIMA HAZIRLAYAN

Sarp KESKİNER

İÇERİK EDITÖRLERİ

Onur KOÇNER

Ali Kemal ERTEM

Ezgi Ceren KAYIRICI

İbrahim Metin BALTACI

Ayşegül Utku GÜNAYDIN

Hale ERYILMAZ

Ebru ATILLA SAĞAY

Üzgül DEMİRÇİ

Nursaç SARGON

Burak DOĞU

İlkin KARABAY

Can DİNCEKAARA

Hande ZERKİN

İÇERİK ASİSTANLARI

Melits MARANGOZ

REDAKTÖR

Hale ERYILMAZ

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA

Emre DUYGU

KAPAK-İÇ KAPAK FOTOĞRAFLARI

Berna DOLMACI@

KATKISIZ BULUNANLAR

Ezgi YEŞİLBAŞ, Begüm YEŞİLDAĞ, Ege ERDEM, Emin YU, Emin HENGÖSLAN,

Arnt AFACAN, Helin KAT, İKPS bileşenleri.

YÖNETİM YERİ

İZMİR AKDENİZ AKADEMİSİ

Mehmet Altı Akman Mah. Mithatpaşa Cad. No: 1087 Pk: 35200, Göztepe, Konak, İZMİR

Tel: +90 (232) 293 46 12 Faks: +90 (232) 293 46 10

kultursanat@izmeda.org www.izmeda.org

Sertifika No: 44775

BASIM YERİ

DİNÇ OFSET Yenışehir Mahallesi, 1145/4 Sokak 11/C, Konak 35170 İzmir

Sertifika No: 45147

ŞİRİ 11 . AKADEMİK BASKI . ADAMLIK 2019 . BASKI ROKOT: 3000 İŞİN 2536-4855

ÖZETİSİZ DAĞITILAN PLA-FORM ÖZETİSİZ, İTİ İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ İZMİR AKDENİZ AKADEMİSİ YAYINIDIR.
HER HAKKI SAKLIDIR. YAZI, FOTOĞRAF, ÇİZİM VE HARİTALAR, YAZILI İZİN ALINMADAN KULLANILMAZ . SATILMAZ.

© İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

ikpgplatform

issuu.com/izmirkulturplatformugirisim17

İÇİNDEKİLER11

BAŞLARKEN	03
FİHRİST	
AGORA BİR ARADA YAŞAM ATÖLYESİ	04
ASLI DAVAZ	04
CEM SONEL	05
ÇOCUK GİBİ BAK	05
DAHİLİ BELLEK	06
DİDEM KÖKTAS	06
DUYGU KANKAYTSIN	07
EGE DERNEĞİ	07
HASAN IŞIKLI	08
ILGIN ÖZMEN	08
İZMİR KORUYUCU AİLE DERNEĞİ	09
NEBİL SAYIN	09
OZAN ÜNAL	10
ŞEVKET UYANIK	10
STEPH GALLIA	11
TUĞÇE AKAY	11
TİMUR ÇELİKAY	12
PORTFOLYO: TUĞÇE AKAY	13
BİSİKLETLİ YAŞAM	
MUHLİS DILMAÇ: "BİSİKLETLİ YAŞAM KÜLTÜRÜNÜ GÜNLÜK HAYATIN PARÇASI HALİNE GETİRMEK GEREKİYOR"	17
PERFORMANS	
GÜLDER PINAR DÜVENCİ: "TİYATROYU TOPLUMUN BAŞAT EĞİTİM MEKANİZMALARINDAN BİRİ HALİNE GETİRİRSEK, ÇOĞU DİRDİMİZ HALLOLACAK."	19
ELEKTRONİK MÜZİK DOSYASI	21
İZMİR'DEN	
ÜTOPIYA PROJECT: "SEYİRCİLER ŞEHİRDE OLAN BİTENİ YAKINDAN TAKİP EDERSE, ESKİ PARLAK GÜNLERE GERİ DÖNEBİLİRİZ"	30
FESTİVALİN İKİNCİ YILINA DOĞRU: "MAHALLE TİYATROLARI"	33
6X6X6	38
KENDİNE AİT BİR ODA	43
ALSANCAK GECELERİ VOL. 3	46
ZEKİ KARATAY: "KÜLTÜRPARK, YENİ ANILAR VE DENEYİMLER ÜRETEBİR BİR MEKÂN OLMALI"	64
BELLEK	
İZMİR'İN BİR BUÇUK ASIRLIK SERENCAMI: "150. YIL SERGİSİ"	71
GÖÇ	
BİRLİKTE YAŞAMI KURMAK: AGORA BİR ARADA YAŞAM ATÖLYESİ	75
AKDENİZ'DEN	
BEIRUT ART CENTER	76
TRANS-MAKING	77
YAZ OKULU	
İKPG YAZ OKULU 2019	78
MUTFAK	
İZMİR'İN TOPLUMSAL BELLEĞİNE AYAKÜSTÜ MUTFAĞINDAN BAKMAK	81

BAŞLARKEN...

Her sayımızda derginin merkezine farklı bölümler ağırlığını koyuyor. Son iki sayıdır, kentin birikimine, kültürel ritmine, sanatsal üretimine ve günlük yaşamına dair dosya çalışmalarına yer açmaya çalışıyor, içeriğin çerçevesini alabildiğine esnetmeyi gözetiyoruz. Bu bakışla, on birinci sayının sıkletini “Performans” ve “İzmir’den” bölümleri yükleniyor.

İzmir, son yıllarda bilhassa İstanbul’dan aldığı iç göç dolayısıyla eğlence, sürdürülebilir yaşam, gastronomi, kültür ve sanat alanında öne çıkıyor. Pla+form, yarına doğru ilerlerken, bu öne çıkışın neye dayandığını anlamayı, anlatmayı ve analiz etmeyi önceliğine koyuyor. Bağlamı gereğince, dayanak noktası olarak gösterilen veya işaret edilen olguların, olayların, kavramların, tartışmaların ardını ve önünü görmeye, göstermeye çalışıyor. Bu sayıda ilk defa yer açtığımız “Bisikletli Yaşam” ile bir sonraki sayıdan itibaren yer vereceğimiz “Eko-kültür” bölümleri sayesinde, kentteki aktörlerin kırsal yaşama, yerinde kalkınmaya, kır - kent ilişkisine, ekolojik perspektife ve müştereklere nereden baktığına yoğunlaşacağız.

“Bisikletli Yaşam” bölümünde, Perşembe Akşamı Bisikletçileri’nin kurucularından Muhlis Dilmaç ile söyleştik. “Performans” bölümü, aslında 90’lı yılların sonundan bu yana elektronik müzik alanında son derece özgün işler, müzisyenler çıkarmış İzmir’in güncel raporunu sunuyor; bu raporu sunarken, şehirdeki güncel ortama dair kapsamlı bir çerçeve çiziyor. “İzmir’den” bölümünde, sürdürdüğü projelerle kentin kültür hayatına dinamizm getiren iki inisiyatifi, 6x6x6 ile KABO’yu konuk ediyoruz. Yanı sıra, İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin “Mahalle Tiyatroları” projesine, heavy metal camiasının kolektif çabası “Ütopya Project”e ve uzun yıllar boyunca İZFAŞ’ta görev yapmış Zeki Karatay’ın Kültürpark’ın dününe, geleceğine dair değerlendirmelerine yer veriyoruz. İki sayıdır devam ettirdiğimiz “Alsancak Geceleri” dosyasının üçüncü kısmı, personelinin işletmecisine, müzisyeninden müşterisine şehrin eğlence kültürünün fotoğrafını yansıtıyor. Bu dosya, muhtemelen ilerleyen yıllarda alana dair çalışanlar için değerli bir başvuru kaynağı olacak.

“Mutfak” bölümünde İzmir’in ayaküstü lezzetlerine, “Göç” bölümünde Agora Bir Arada Yaşam Atölyesi’nin yürüttüğü çalışmalara, “Bellek” bölümünde Büyükşehir Belediyesi’nin 150. Yıl sergisine, “Akdeniz’den” bölümünde havzada süregiden güncel projelere değiniyoruz.

Eylül ayında, Yaz Okulu’muzun üçüncüsünü gerçekleştirdik. İzlenim raporunu ilgili bölümde bulabilir, aramıza yeni katılan on yedi yeni bileşenle, “Fihrist” sayfalarımızda tanışabilirsiniz.

Keyifli okumalar diliyoruz.

Agora Bir Arada Yaşam Atölyesi

agorabiradayasamatolyesi

“...İzmir Büyükşehir Belediyesi Sosyal Projeler Şube Müdürlüğü'ne bağlı bir atölyeyiz. İzmir'in en eski yerleşim alanlarından Agora, kentin çok sık göç alan, sosyo-ekonomik anlamda dezavantajlı bölgelerinden biri. Diğer yandan, tarih boyunca kente atfedilen çok kültürlü, çok kimlikli yapının prototipi. Atölye olarak, bu gerçekleri gözetenek çalışıyor, kolektif bir akılla kentin bütününe dair projeler üretiyoruz...”

“...Farklı hedef gruplara gruplarına yönelik destekleyici çalışmalar, eğitim faaliyetleri, sosyal ve kültürel aktiviteler aracılığıyla bir arada yaşama kültürünü güçlendirmeyi amaçlıyoruz. Bu çalışmaları yürütürken, çeşitli kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleriyle beraber ilerliyoruz. Kültürlerarası iletişimi kuvvetlendirmek, kentsel yaşama aidiyeti artırmak, yerleşik halklarla yeni gelenler arasında dayanışma ağları kurmak açısından, kültür sanatın çok önemli bir araç olduğuna inanıyoruz. Özellikle üniversitelerde, gençlik alanında çalışmayı çok önemli buluyoruz çünkü gençlerin toplumu dönüştürecek güce sahip olduğunu düşünüyoruz...”

Aslı Davaz

aslidavaz@gmail.com

“...Yaşar Üniversitesi Mütercim Tercümanlık Bölümü'nde doktor öğretim görevlisiyim. 1998'den bu yana Amerikan Kültürü ve Edebiyatı alanında çalışıyorum. Birikim Atölyesi'nin üyesiyim. 'Alternatif Kısa' adlı film seçkileri için danışmanlık yapıyorum. Adaptasyonlar üzerine hazırladığım, kısa sürede hayata geçirmeyi planladığım bir atölye çalışması var. Bunun dışında, Türk kültür tarihi ve İzmir kent kültürüyle yakından ilgilenmeye, bu alana dair arşiv tutmaya başladım. Şanslıyım ki keyif aldığım uğraşları mesleğimle örtüştürebiliyorum...”

“...Bu aralar, kitap - film eşleştirmeleri yapmaya niyetlendim. Sadece bir kitap ya da filmi tanıtmak-tan öte, 'şu moddaysan bunu oku, sonra şunu yap' benzeri yönlendirmeler içeren, mini 'şımartma seremonileri' tasarlayayım diyorum. Amacım, bu seremoni önerilerini benimle benzer zevklere sahip kişilerle paylaşmak. Kültür alanında zengin sayılabilecek arşivimden faydalanmak isteyen olursa yar-dım etmeye, destek olmaya hazırım...”

Cem Sonel

behance.net/cemsonel/

“...Hacettepe Üniversitesi Grafik Tasarım Bölümü mezunuyum. 2009 yılından beri, aktif biçimde sokak sanatlarıyla ilgileniyorum. Önceden grafik tasarımcı ve iç mimar olarak çalışıyordum. Reklam ajanslarında edindiğim tecrübenin ve üniversitenin Heykel Bölümü’nde yaptığım yüksek lisansın neticesinde, otoriteyle ilgili ciddi problemlere sahip olduğuma kanaat getirdim. Bir yerde otorite varsa özgürce hareket edemiyorum...”

“...2010 yılında çalıştığım ajansta tanıştığım bir arkadaşımın dertlerimizi sokağa taşıyalım, söylemlerimizi duvarlara aktaralım dedik ve Küf Project adlı kolektifi hayata geçirdik. İlk eylemimizde, Ankara, Kuşulu Park’taki Gaziosmanpaşa tabelasını Tosun Paşa’ya çevirdik. İzmir’e geldikten sonra Darağaç Kolektifi ile beraber ortak bir sergi çalışması yaptık. Çalışmalarına bu şehirde devam etmeyi planlıyorum...”

ÇOCUK GİBİ BAK

Serra Evci – Ece Lara Alanyalı

Instagram / Facebook cocukgibibak
cocukgibibak.com
cocukgibibak@gmail.com

“...Çocuk Gibi Bak, İzmir Ekonomi Üniversitesi İletişim Fakültesi öğrencileri tarafından 2018 yılında başlatılan, mülteci çocuklara yöneltilen olumsuz söylemlerle mücadele etmeyi hedefleyen bir sosyal sorumluluk projesi. Kampanyamız, ‘hiç bir çocuk mülteci olmayı seçmez ama biz onlara nasıl baktığımızı, onlar hakkında ne düşündüğümüzü seçebiliriz’ diyor. ‘Çocuk Gibi Bak’ ismini de özellikle seçtik. Bu isim, anlamca, mülteci çocuklara sadece çocuk olarak bakmayı önerirken, bizi dünyaya onların gözünden bakmaya da davet ediyor...”

“...Proje kapsamında mülteci çocuklarla üniversite öğrencilerini buluşturan birçok aktivite gerçekleştirdik; UNICEF ve Maya Vakfı başta olmak üzere, çeşitli kurumlarla işbirliği yaptık. Mülteci çocukların yoğun olarak yaşadığı beş şehri kapsayan kampanya sayesinde, yirmi dokuz üniversitede beş yüzü aşkın öğrenciye ulaştık; P2P: Facebook Global Digital Challenge’da dünya birincisi seçildik. Aldığımız Erasmus+ KA347 Yapılandırılmış Diyalog hibe desteği sayesinde, kampanyanın etkisini uluslararası boyuta taşıdık...”

DÂHİLİ BELLEK

Özgül Kılınçarslan

dahilibellek.com

f dahilibellekizmir

ig dahilibellek

“...İzmir Ekonomi Üniversitesi Görsel İletişim Tasarımı Bölümü’nde öğretim üyesiyim. Sanatçı, küratör, bazen de sanat yazarı olarak, farklı alanlarda görev yapıyorum. Dâhili Bellek olarak, İzmir’deki kültür sanat hareketliliklerinin arşivini tutuyor, kayıt dışı kültürel üretimlerin izini sürüyor ve böylelikle kent belleğine katkıda bulunmayı amaçlıyoruz. İzmir’de kültür sanat alanında farklı roller üstlenen Gökçe Süvari ve Nursaç Sargon, benimle birlikte bu inisiyatifin çekirdek ekibini oluşturuyor...”

“...Gelecekte bu alanda yapılacak çalışmalar için bir arşiv merkezi kurmayı, bu merkezin aynı alanda çalışan aktörlerle oluşumları bir araya getirmesini hayâl ediyoruz. SALT’tan aldığımız destekle, 1950’den günümüze İzmir’deki sergi mekânlarının listesini çıkarmaya başladık. Fakat gerek devlet gerekse özel sektöre ait köklü kurumların dâhi doğru düzgün arşiv tutmadığını gördük. Kimi kişisel arşivlerden elde ettiğimiz materyaller, İzmir’in zamanında son derece enteresan, öncü etkinliklere ev sahipliği yaptığını gösteriyor...”

Didem Köktaş

didemkoktas.com

ig didem_koktas

“...Hikâye ve masal anlatıcısıyım, ayrıca eğitimcim. Babaannem de masal anlatıcısıydı, dedemse müzisyendi. Dolayısıyla müziğin, şiirin, masalın büyüdü dünyasında büyüdüm. Hayâllerinin peşinden koşan, okumayı, hikâye dinlemeyi, yazmayı seven bir çocuktum. Türk Dili ve Edebiyatı üzerine eğitim aldıkdan sonra, Sanaz Taj ile konsantrasyon ve hayâl gücü, psikolojik jest ve imgelem, ses ve nefes, oyunculuk çalıştım. Simone Mongelli’den beden perküsyonu, NAR KOĞA’dan yaşam koçluğu, NLP, öğrenci koçluğu eğitimi aldım. Yüksek lisansımı Dokuz Eylül Üniversitesi’nde Dinler Tarihi üzerine yaptım. Bu eğitimlerle beslenirken, eğitim vermeye başladım. Yaklaşık dokuz yıldır çocuklarla, gençlerle, yetişkinlerle anlatım sanatı, yaratıcı yazma, okuma atölyeleri gerçekleştiriyorum ve umutla masallar anlatıyorum...”

“...Türkiye’de pek çok şehirde, ayrıca Lübnan’da, Bosna’da, Almanya’da kültür merkezleriyle, derneklerle çalışıyorum. Kültürler arası ve disiplinler arası çalışmayı çok seviyorum. Masalı yirmi kişiye de anlattığım oluyor, altı yüz kişiye de; seyircinin niceliğine bakmıyorum...”

Duygu Kankaytsın

duuygu_aksoy@hotmail.com

“...Tiyatrocu ve şairim. D.E.Ü. GSF Dramatik Yazarlık Bölümü - Dramaturgi mezunuyum. Yüksek lisansımı aynı bölümde tamamladım, halen doktora devam ediyorum. Çocuk gelinlerle ilgili yazdığım, sahnelenmiş kısa oyunumun yanı sıra TRT Ankara Radyosu’nda yayınlanan bir oyunum ve Devlet Tiyatrosu’nda kabul görmüş bir oyunum var. İki de şiir kitabım var: ‘Hayatçağırın’ ve ‘Rağmen’...”

Ege Derneği Murat Gültekin – Hale Eryılmaz

egedernegi.org.tr

“...Ege’nin ekolojik ve kültürel çeşitliliğini tarihsel ve güncel boyutlarıyla irdelemek, somut projelere, ürünlere çevirmek amacıyla Nisan 2007’de, İzmir’de kurulduk. Derneğimiz, Manisa ve Aydın başta olmak üzere, Ege’nin tüm illerinde faaliyetler yürütüyor...”

“...Ege’yi ekolojik ve kültürel olarak var eden, tanımlayan temel unsurlar, Ege Denizi ile Ege topraklarında yüzlerce kilometre yol aldıktan sonra bu denize dökülen nehirler... Büyük Menderes, Gediz, Bakırçay ve Küçük Menderes, antik dönemlerden bu yana suladığı toprakların ekolojisini ve beşeri ilişkilerini belirlemiş. Üzerinde yaşadığımız verimli topraklar, eşine az rastlanır cinsten bir ekolojik zenginliğe kaynaklık etmekle kalmıyor; zeytin, incir, üzüm, pamuk gibi katma değeri yüksek tarımsal ürünlerle bölgenin ekonomisine can veriyor. Şimdilerde, Gediz ve Büyük Menderes havzasının maruz bırakıldığı kirliliği engellemeye yönelik mücadelelere yoğunlaştık. Önceliğimizi, havza kaynaklarının sürdürülebilir yönetimi için çalışmalar yapmaya verdik...”

Hasan Işıklı

hillustration@gmail.com

f hillustration studio

instagram.com/hasanisikli82

“...Grafik tasarım kökenli bir akademisyenim. Gent Üniversitesi’nde, ‘Uluslararası İzmir Festivali Kapsamında İzmir Kent Belleği’ konulu doktora araştırmama devam ediyorum. Araştırmamın yanında, Yaşar Üniversitesi Görsel İletişim Tasarım Bölümü’nde ‘Tasarımda Renk ve Kültür’ ile ‘Dijital İllüstrasyon’ üzerine ders veriyorum. Serbest olarak resim ve grafik tasarımla uğraşıyorum; ayrıca proje koordinatörlüğü yapıyorum. Çalıştığım projelerde ağırlıklı olarak tema seçimi, projelendirme ve iletişim kurma kısmıyla ilgileniyorum...”

“...2018’de Elie Maalouf, Yousef Zayed ve Didem Köktaş’ın sahne aldığı oryantal caz ve masal anlatımından oluşan ‘Yolculuk: Büyüklere Masallar’ projemizle Uluslararası İzmir Festivali’nde sahne aldık. 2013’den beri İzmir’deki bağımsız sanat kolektiflerini yakından takip ediyorum. Kendine Ait Bir Oda, Darağaç, Nomadmind ve 6x6x6 kolektifleriyle Pecha Kucha İzmir, düzenlediği etkinliklerle bana ilham vermeye devam ediyor. Bu yapılarla gelecekte beraber çalışmayı hedefliyorum...”

İlgın Özmen

ozmen_ilgin@gmail.com

“...1991, İzmir doğumluyum. Çocukluğumdan beri heyecanını duyduğum temel itki, insanı ve eylemini anlamak ve varsa, gri bölgelerde gezinmek. Hayatın denyselliğinin beni bu konuda desteklediğini düşünüyorum. Felsefe lisansında bilginin göreliliği üstüne yaptığım çalışmalar, devamında medya – kültür okuryazarlığına evrildi. İnsan ve kültür üstüne çalışmanın, dahası bunu görsel iletişim alanında yapmanın beni heyecanlandıran temel nokta olduğunu keşfettim...”

“...‘Monomit Şemasıyla Yapılandırılmış Animasyonlarda Kültür Aktarımı: Moana ve Spirited Away Örneği’ isimli yüksek lisans çalışmamda, insanlığın erginlenme mitinin, rol model olarak sunulan kahraman arketipiyle nasıl örüldüğü, popüler kültürdeki bu aktarımın psiko-oluşumsal ve sosyo-oluşumsal süreçleri nasıl etkileyebileceği üstünde durdum. Kendimi bildim bileli yazıyorum. Blogumda şiir ve deneme yazılarımı paylaşıyor, yaptığım görselleri sunuyorum...”

İZMİR KORUYUCU AİLE DERNEĞİ

Naciye Güven

[f izmirkoruyucuaille](https://www.facebook.com/izmirkoruyucuaille)

[i izmirkoruyucuailedernegi](https://www.instagram.com/izmirkoruyucuailedernegi)

izmirkoruyucuaille.org.tr

“...Güzel sanatlar çıkışlıyım; tasarım üzerine çalışıyorum. Yaklaşık on yıl önce, sivil topluma gönüllü olarak destek vermeye başladım. TEGV’de başlayan yolculuğum, çocuk alanında çalışan dernek ve vakıflarda üstlendiğim görevlerle sürüyor. 2015 yılında koruyucu annelik serüvenim oldu. Bu sistemin içine girince, olumlu ve olumsuz taraflarıyla tanıştım. İzmir’de etkin olarak koruyucu aile meselesi üzerine çalışan bir dernek yoktu. Türkiye’de farklı illerde faaliyet gösteren güçlü derneklerle irtibat halindeyken, İzmir’de benim gibi düşünen başka kişiler olduğunu fark ettim ve birbirimizi bulduk. Nisan 2016’da başlayan serüvenimiz, haziran ayında derneğin kurulmasıyla hız kazandı....”

Nebil Sayın

“...Tiyatro yapıyorum, başkaca mesleki kimliğim yok. İzmir’e geleli dört yıl oldu. Geçen yıl, KHK ile kapatıldıktan sonra, İzmir Halk Tiyatrosu ismiyle faaliyetlerine devam Yenikapı Tiyatrosu ile tanıştım. Bir araya gelip, İsrailli yazar Ilan Hatson’un ‘Maskeliler’ adlı oyununu çıkardık. Anti-militarist söylemli, gayet sade ve naif bir oyundu...”

“...Şu sıralar, ‘İzmir’de Yolda Band’ adlı grupla çalışıyorum. Punk kafasıyla iş yapıyorlar; hem yorum hem beste çalışıyorlar. Anadolu rock klişelerinden uzakta, neler yapabileceğimize bakıyoruz. Şimdiye kadar on iki şarkı yaptık ve gayet güzel işler çıkmaya başladı...”

biyografi.kim/nebil-sayin/

Ozan Ünal

📷 ozaneunal
ozaneunal@gmail.com

“...Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi’nde önce Grafik Tasarım, sonra Moda Aksesuar Tasarımı okudum. Bu alanlardan birinde çalışmak yerine, heykel yapmaya yöneldim. Bir dert vardı içimde, onu anlatmanın peşine düştüm...”

“...Çalışmalarına 2000 yılında Karşıyaka’da açtığım atölyemde devam ediyorum. İlk sergimi 2013’te açtım. Sadece kendi heykellerimi yapıyorum ve solo sergi açıyorum. Son sergim ‘Bir Varlık Bir Yokluk’un ismi, ‘bir varmış bir yokmuş’ değişinden yola çıktı. Önceki sergilerim için seçtiğim ‘İnsan Kara Bir Leke Değildir’, ‘Yerini Yadırgayanlar’, ‘Düşbozumu’ isimleri de yerelden gelen deyimlere, hikâyelere dayanıyor. İşlerim, her milletten insana hitap ediyor. Bu hissiyatta ortaklaşma hali, ayrı kültürlerde ortak duyguların olduğuna dair inancımı güçlendiriyor...”

Şevket Uyanık

sevket.uyanik@tbid.org.tr
tbid.org.tr
korsanparti.com

“...Sivil toplum kuruluşlarına yönelik, iletişim uzmanı ve eğitmen olarak çalışıyorum. Bir taraftan, Toplumsal Bilgi ve İletişim Derneği’nin yönetim kurulu üyesiyim. Yanı sıra, 2011 yılından beri, Korsan Parti adlı küresel ağın Türkiye ayağı olarak varlığını sürdüren, Korsan Parti Hareketi’nin içindeyim. Bu hareket, inisiyatif zemininde hayatını sürdürüyor...”

“...Kişisel olarak internet özgürlüğü, yeni medya, dijital iletişim gibi alanlarla ilgiliyim. Yedi yıl İstanbul’da yaşadıktan sonra, iki buçuk yıl önce İzmir’e yerleştim. Kurduğumuz firmayla dijital iletişim hizmeti veriyoruz; STK’lara video projelerinde destek oluyoruz. İlgi alanlarımıza dair de video üretiyoruz: Üç arkadaş olarak, futbolu bir araç olarak kullandığımız, temelde İzmir’in semt ve takım aidiyetlerini mercek altına aldığımız, taraftar hikâyelerini derlediğimiz bir futbol kültürü serisi hazırlıyoruz...”

Steph Gallia

STEPH GALLIA

steph@stephgallia.com
stephgallia.com

“...Mimarlık okudum fakat çok daha kapsamlı işlerle uğraştığım için, kendime tasarımcı demeyi tercih ediyorum. Farklı tasarımcıların işlerini koordine ediyorum ve on yıldır, elektronik müzik çalıyor, DJ'lik yapıyorum. Ürünlerde farklı malzemelerin nasıl kullanılabileceğine, bunların geri dönüşüme nasıl kazandırılabilceğine kafa yoruyorum...”

“...Hayatımın büyük bir kısmı İngiltere'de geçti; bir buçuk sene önce İzmir'e döndüm. DJ'lik maceram, gayet organik bir şekilde başladı. İki yıl radyoda çaldım. İzmir'in fark yaratacak etkinliklere ihtiyaç duyduğuna kanaat getirdiğim için, sokak partileri düzenlemeye başladım. Devamını getirmeye niyetliyim...”

Tuğçe Akay

www.behance.net/tugceakay
akaytuce@gmail.com

“...2010 yılında girdiğim Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nin Resim Bölümü'nden 2016 yılında mezun oldum. On yıldır resim üretiyorum; bu süre zarfında resim üzerinden problem edindiğim durumları disiplinler arası çalışmalara taşıyorum. Bir dönem çektiğim fotoğraflar üzerinden kişisel tarihime yoğunlaşmıştım; sonrasında ilgimi, geçirdiğim rahatsızlıktan dolayı, hastanelerin travmatik köşelerine yönlendirdim. Ardından, aile albümüm üzerinden bir seri ürettim. İlerleyen yıllardaysa tanımadığım insanlar için tasarladığım aile albümlerini resimledim...”

“...Resim üretmeye siyah beyaz eski fotoğrafların yeniden dönüştüğü bir düzlemde devam ediyorum ve bu üretimlerin çoğu, tanımadığımız insanların geçmişine ait olduğunu varsaydığım, anlık görüntülerden oluşuyor. Bu çalışmalarımın dışında, beni en çok heyecanlandıran iş, Darağaç'ta doğup büyümüş, babası cumhuriyet döneminde mahalleye yerleşmiş Nazmiye Bilecik ile yaptığım mülakat serisi...”

Timur Çelikyay

timurcelikyay

“...Aslen İstanbulluyum. Radyoculuğa 1993 yılında, Ankara’da faaliyet gösteren 99.5 Capital Radio’da başladım. 1997 yılında tekrar İstanbul’a taşındım ve çeşitli radyolarda görev yaptım. 2000’li yılların başında tam zamanlı radyoculuğu bırakıp, müzik prodüksiyonlarına yöneldim. Universal Müzik’te ve İ.T.Ü. bünyesinde faaliyet gösteren Müzik İleri Araştırmalar Merkezi’nde çalışırken, DJ’liğe ve aranjörlüğe yoğunlaştım. Halen, 93.7 Radio FG için haftada dört gün, akşam saatlerinde yayınlanan ‘FG DANCEFLOOR’ isimli programı hazırlıyorum. Aynı zamanda, çeşitli festivallerde ve gece klüplerinde DJ’lik yapmaya devam ediyorum...”

“...İstanbul’un karmaşasından bıktığım için, hayatıma sükûnet katabilmek adına, İzmir’e yerleştim. Bu aralar, kendi prodüksiyonlarıma vakit ayırmaya çalışıyorum. İzmir’in elektronik müzik pastasını büyütmenin yollarını aramamız gerektiğini düşünüyorum. İzmir, profili itibarıyla genç ve dinamik bir şehir; elektronik müzik konusunda kesinlikle daha fazlasını hak ediyor. Bunu başarmak için de hepimizin elini taşın altına sokması gerekiyor...”

PORTFOLYO: TUĞÇE AKAY

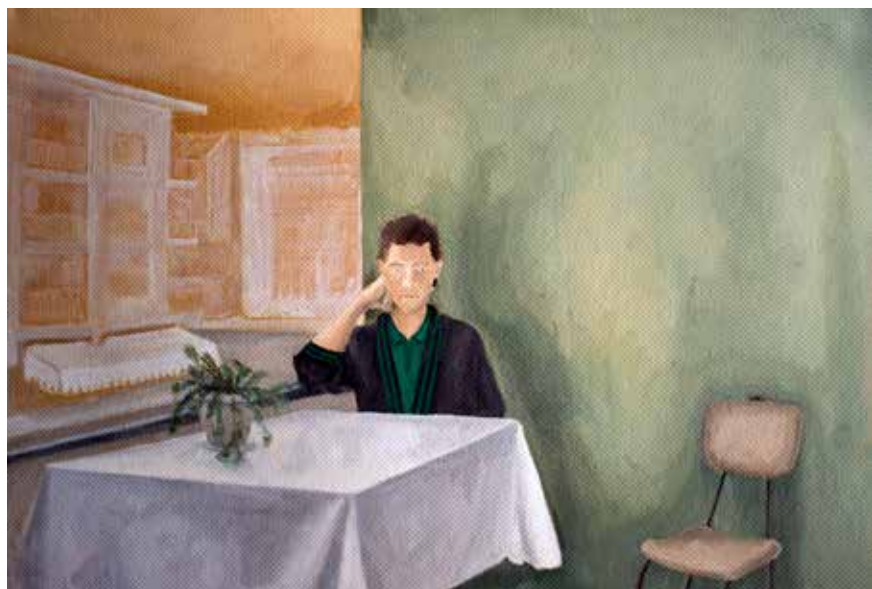
2016 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü'nden mezun oldu. Halen, İzmir'de yaşıyor ve üretiyor.

Katıldığı karma sergiler:

- 2019 "İyi Saatte Olsunlar" / hayyopenspace, İzmir
- 2018 Darağaç III / Umurbey Mahallesi, İzmir
- 2017 bkz. darağaç / Umurbey mahallesi, İzmir
- 2015 "Difenbahya: Büyüyen Ada ve Dört Oda" / K2 Residence, İzmir
- 2014 "Sütüdyo'da Prova: yolculuk" / Sütüdyo, İzmir
- 2014 "Döngünün İçinde" / Koridor Galerisi, İzmir
- 2014 Turgut Pura Vakfı - Group Exhibition, "Atatürk / İzmir

Muhlis Dilmaç:

“Bisikletli yaşam kültürünü günlük hayatın parçası haline getirmek gerekiyor”

SÖYLEŞİ BURAK DOĞU – EZGİ YEŞİLBAŞ FOTOĞRAFLAR EMİN MENGÜASLAN

Muhlis Dilmaç, uzun zamandır İzmir’in bisiklet kenti olması için öncülük ediyor. Kendisiyle, kurucusu olduğu Perşembe Akşamı Bisikletçileri grubunu ve bisikletli yaşam kültürünü güçlendirmek adına, şehirde neler yapılabileceğini konuştuk.

Perşembe Akşamı Bisikletçileri nasıl ortaya çıktı? Şu an geldiği nokta hakkında bilgi verir misiniz?

Bisiklet tutkum çok küçük yaşlarda başladı. Yedi, sekiz yaşlarındayken hiçbiri benim olmayan birçok bisiklete sahiptim çünkü okullar her tatil olduğunda bisikletçi dükkanına giderdim. Sonraları, toptan bisiklet satmaya başlayınca, o bisikletlerin montajını yapmaya başladım. O dönem Samsun’da ikamet ediyorduk. Samsun’dan ayrıldıktan sonra İzmir’e geldik ve burada bisiklet, motosiklet yedek parça satışıyla uğraşmaya başladım. 1995 yılında bir bisiklet firmasında satış sonrası hizmetler müdürü olarak görev yapmaya başlayınca, soru ve taleplere daha iyi yanıt verebilmek için, bisikleti

nasıl daha teknik ve bilinçli kullanabileceğime kafa yormaya koyuldum. Bu süreçte, bir araya geldiğim arkadaşlarımla “bisikleti nasıl geliştiririz, İzmir’i nasıl bisiklet kenti yaparız” sorusuna cevap aramaya başladık ve bir arkadaşımız, gece bisiklete binmeyi önerdi. 1997 yılının sonbaharına doğru, gece sürüşleri başladı. Gayet net hatırlıyorum, ilk turumuzda sadece üç kişiydik; oldukça yağmurlu bir geceydi. Sonrasında, her perşembe günü buluşup tura çıkmaya karar verdik.

Topluluk adını bu karardan mı alıyor?

Perşembe gününü seçtik çünkü İzmirililerin önemli kısmı, yılın büyük çoğunluğunda cuma akşamından kentten ayrılıyor. Oysa, biz her kesimin bizimle

birlikte bisiklete binmesini teşvik etmek istiyorduk. “Pazartesi günü iş yoğunluğundan dolayı olmaz” dedik, “salı sallanır” derken, en uygun günün perşembe olduğuna karar verdik. “İnsanlar şehir içinde bisiklete binerek antrenman yapar, hafta sonunda nereye gideceklerse antrenmanlı olur” diye düşündük.

Gruba katılımı artırmak için farkındalık yaratmak kolay oldu mu?

Öncelikli amacımız, bisikletin şehir içi ulaşımında kullanımını yaygınlaştırmak, trafikte farkındalık yaratmaktı. Üç kişiyle başladık, kısa zamanda yirmi kişiyi bulduk. Trafikteki önceleri bizi topluca yolda gördüğünde garipsiyordu. Gece gece, uzaydan gelmiş gibi flaş çakan, bir sürü kırmızı lambalı bisikletçi kentin yollarında geziyor... Çoğunluk varlığımızı hoş karşıladıysa da kalkıştığımız işi absürt bulanlar oldu; onlara tepki göstermeden bildiğimiz yolda ilerledik. Kavgaya, dövüşe, hakarete ne gerek var... Herkesi hoşgörüyü karşıladık, alkışladık, hâтта hepsine teker teker teşekkür ettik. Öyle bir an geldi ki bizi yolda görenler, “günlerden Perşembe” demeye başladı.

Katılımı çoğaltmak elbette sabır ve emek gerektirdi; şehirdeki diğer bisiklet kullanıcıları zamanla aramıza katılmaya başladı. Böylece trafikteki görünürliğümüz güçlendi. Bizi örnek alan yaklaşık elli kadar il ve ilçe, “Perşembe Akşamı Bisikletçileri” adı altında örgütlendi.

Bisiklet yolu, kıyı hattını takip ediyor. Kıyı ve bisiklet arasında nasıl bir ilişki var?

Deniz havası ve güvenli yol, kıyı şeridinde sürüş yapmayı keyifli hale getiriyor. Bu hat, öne sürdüğümüz bisikletli yaşam politikasını güçlendiren BISİM istasyonlarını barındırıyor. Bisiklet sahibi olmayan, olamayana ama bisiklet kullanmak isteyen herkes, kıyıya gidip bu hizmetten faydalanabiliyor. Günde yirmi dakika pedal çevirmek, sizi zinde tutuyor; üstelik gideceğiniz yere daha hızlı ulaşabiliyorsunuz.

BISİM’in kentte bisiklet kullanımını özendirdiğini kesinlikle söyleyebiliriz. Hizmet hattında kullanıma

sunulan bisikletleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

Öncelikle bu bisikletlerin nitelik ve donanım açısından iyileştirilmesi gerektiğini savunuyoruz. Bisikletin kalitesi yükseldikçe sürüş keyfi artar ve daha çok insan bu hizmetten faydalanmaya bakar. Tespitlerimize göre, kullanıma sunulan bisikletlerin bakımında, onarımında ve kontrolünde yetersizlikler, aksaklıklar ve teknik hatalar var. Aslında yerel yönetim, gönüllü hizmet sunmaya hazır sayısız bisiklet sevdalısından destek alabilir.

İzmir’in bisiklet şehri olarak görünürlük kazanması için neler yapıyor ve neler yapılabilir?

Öncelikle, bisiklet kullanımını şehrin içine doğru yaygınlaştırmak için, otellerin bisiklet hizmeti sunmasını teşvik etmek lâzım. Yerel yönetimlerin turizm politikasıyla bisiklet kültürünü iç içe düşünmesi gerekiyor. Avrupa’ya bakınca İzmir, bu konuda oldukça geriden geliyor. Çok az otel bu hizmeti sunuyor. Yanı sıra gereken donanımı kurmak adına, okullarda bisiklet kullanımını kolaylaştıracak her türlü adımı gecikmeden atmak gerekiyor. Bisikletli yaşam kültürünü eğitimin parçası haline getirecek bir bakış açısı geliştirilebilir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi’ne bağlı Bisiklet Masası birimindeki görevliler yoğun emek harcıyor; bunu biliyor ve yakından takip ediyoruz. İzmir, 2017 yılında Avrupa kapsamında düzenlenen “Bisikletli Şehirler Yarışıyor” organizasyonunda birinci oldu. Bu başarıyı kalıcı hale getirecek neler yapılabilir, ona bakmak lâzım. EuroVelo için yol yapım çalışmaları yavaş da olsa ilerliyor ama hız kazanmalı çünkü EuroVelo, güvenli bisiklet yolları yaratmaya bakıyor. Bisiklet yolunda yakın zamanda yapılan iyileştirmeler, güvenli binişe ve sürüşe imkân sağladı. Bu tür yollarda bisiklet sürdüğünüzde hiçbir şeyden endişe duymamalısınız. İzmir yarımadasındaki yollar tam verim sağlamıyor. Yönlendirmeler tasarlanmış olsa da henüz bu yolların üzerinde servis sağlayacak, yedek parça hizmeti verecek, konaklama imkânı taniyacak alanlar yok. İzmir Büyükşehir Belediyesi Başkanı Tunç Soyer’den, henüz Seferihisar belediye başkanlığını yaptığı dönemde bisikletçiler için bir kamp alanı talep etmiştik. “Kamp alanında mutfak, duş, tuvalet, çadır alanı ve tamir bakım ünitesi olmalı” demiştik. Göreve başladığında gündeme aldığı ilk konulardan biri, bu kamp alanının tesis edilmesi oldu. Kendisi de çoğu zaman işine bisikletle gidip geliyor. Siyasetçiler, kadınlar, çocuklar; kısıacası herkes bisiklete binmeli. Hele ki çocuklar bisiklete binerse, farkındalık iyice artacaktır. ✚

Gülde Pınar Düvenci:

“Tiyatroyu toplumun başat eğitim mekanizmalarından biri haline getirirsek, çoğu derdimiz hallolacak.”

YAZI / FOTOĞRAFLAR EBRU ATILLA SAĞAY

Tiyatro Pınarı'nın kurucusu Gülde Pınar Düvenci, 2006 – 2017 yılları arasında Bir Başka Tiyatro'nun kurucu üyesi olarak oyunculuk eğitimini tamamlayıp, Haldun Dormen ve Göksel Kortay'ın yönettiği oyunlarda rol almış. Bir yandan da rejî üzerine uzmanlaşmaya koyulmuş. Tiyatro mesleğinde on üçüncü yılını doldurduğunda, bin iki yüzü aşkın performansı geride bırakmış; sahneye on sekiz oyun koymuş. 2018'de öğretmen bir arkadaşından gelen teklifi geri çevirmeyip, Manisalı işitme engelli çocuklarla tiyatro oyunu çıkarmış. Aynı yıl Aliağa'da Tiyatro Seyir adlı ekibin yönetmenliğini üstlenmiş. Hemen ardından, geçtiğimiz eylül ayında Tiyatro Pınarı'nı kurmuş.

“Aslında eski öğrencilerimin tiyatro yapmaya devam etmek istediğini bildirmesi üzerine hareketlendim ama kendi tiyatromu kurma fikrini ne zamandır kafamda çeviriyordum. İş ciddiye binince yaptığım çağrıya eski öğrencilerimden kırkı, ellisi olumlu cevap verdi. İdeal oyuncu kadrosunu oluşturabilmek için gerçekleştirdiğim mülakatların sonucunda, otuz iki oyuncu belirledim. Bu ekiple dört prodüksiyon sahneledik. Ekibimiz, zamanla profesyonel tiyatrocu

arkadaşlarımızın, ressamların, iş dünyasından tecrübesini sunmak için gelen girişimcilerin, diksiyon eğitimcilerinin, oyun yazarlarının katılımıyla zenginleşmeye devam etti. Gökkuşuğu gibi renkli ‘Atölye Oyuncuları’, böylece ortaya çıktı.”

Henüz bir yıllık geçmişine rağmen, Tiyatro Pınarı üretkenliğiyle öne çıkan bir topluluk. İzleyiciyi harekete geçiren oyun seçimleri, çalışkan ve yaratıcı ekibiyle dikkatleri üzerine çekmeye devam ediyor.

“2018 - 2019 sezonunda sahneye koyduğumuz ilk prodüksiyon, ‘Bu Yaşta Hâlâ Saklanarak Sigara İçiyorum’ adlı oyundu ki büyük yankı uyandırdı. İnsanın insana uyguladığı şiddeti merkeze alan bu oyun, 1996 yılında, Cezayir’de geçiyor. Biz bu şiddeti kadınlar hamamında toplanan kadınların ağzından duyuyoruz ve diyoruz ki ‘her ülke bu tür çirkinliklerden arınsın, ülkemizde asla böyle çirkinlikler olmasın’. Yazarı Rayhana; çevirisini Olca Poyraz Bertrand yapmış ve pek popüler bir oyun değil, açıkçası. Metin elimize geçtiğinde, iznini almak için Olca Poyraz hanımefendiyle buluştuk. İzni vermekle yetinmeyip, bir kaç provamıza eşlik etme inceliğini gösterdi. Bu yüzden, ekipçe kendisine sonsuz minnet ve saygı duyuyoruz. İşleriyle daha da aydınlandık. Oyun, Özdemir Nutku Tiyatro Ödülleri’ne ‘En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu’ ve genç

kuşak alanında 'En İyi Kadın Oyuncu' dallarında aday oldu. Şimdiye kadar on bir temsil yaptık ve neredeyse hepsinde kapalı gişe oynadık. Gerek duygusal anlamda gerekse destekleyici anlamda, seyirciden olumlu bildirimler aldık. Özellikle böylesine cesur bir seçim yaptığımız için çok övgü topluyoruz. Bu oyunu önümüzdeki sezon da sahnelemeye devam edeceğiz."

"İkinci prodüksiyonumuz, '12 Öfkeli Adam' adını taşıyordu. Mart ayının sonunda düzenlediğimiz festival kapsamında prömiyerini yaptığımız bu oyun, güçlü ambiyansı ve epeyi ses getirdi. Daha şimdiden talep alıyor; seyirci tekrar ne zaman sahneleyeceğimizi soruyor. Hukuk mücadelesine dayanan '12 Öfkeli Adam', filminden hatırlayacağınız üzere, insanların önyargılarından sıyrıldığına gerçekleri daha net görebildiğine dikkat çekiyor."

"'7 Kadın' adlı üçüncü prodüksiyonumuzda, 1991 yılının Amerika'sından sesleniyoruz. Kadın haklarını esas alan oyunda, bir terapi ortamında ruhlarını arındırmaya koyulmuş, haklarını nasıl savunacağından habersiz yedi karakterin bazen gülünç, bazen hüzünlü diyaloglarını sahneye taşıyoruz. Kızını henüz üniversiteden mezun etmiş bir kadın izleyicimiz, oyundan çıktıktan sonra üniversiteye dönmeye karar verdiğini, mesleğini yapmak istediğini söyledi. Tüyları diken diken izlemiş oyunu... Buna benzer pek çok geri bildirim alıyoruz ve yarattığımız güçlü etkiden dolayı gurur duyuyoruz."

"Dördüncü prodüksiyonumuz 'Adviye'nin yönetmenliğini Gizem Kaya üstlendi. Kendisiyle çalışmak hem çok rahat hem çok doyurucu hem de mutluluk vericiydi. Bu oyundaki rolümle Özdemir Nutku Tiyatro Ödülleri'ne 'En İyi Kadın Oyuncu' dalında aday oldum. Yaklaşık kırk altı oyunun içinde ilk üçe kalmak, beni çok mutlu etti. Oyunun koreografisini yapan Gizem Tataroğlu, final sahnesine sahane bir dans ekledi ki bu vesileyle ona da buradan teşekkürlerimi iletiyorum. Oyunu izleyip Yeni Tiyatro dergisine yazan Deniz Süer Üstüngel ile dramaturgisini öven devlet tiyatrosu oyuncularına da teşekkürü borç bilirim. Bu oyunun yolu çok uzun;

önümüzdeki yıl boyunca sahnelemeyi planlıyoruz."

Düvenci, Tiyatro Pınarı'nı kurarken yüreğine güvenerek, sıfırdan yola çıkmış. Ekibi belirledikten sonra oyunları seçmiş. O süreçte sadece "Bu Yaşta Hâlâ Saklanarak Sigara İçiyorum" oyununun dekorunu üretmekte zorlanmış.

"Bir şeyleri başlatmak için inisiyatif almak, sonra onu sürdürülebilir kılmak kolay değil. Ancak çok değerli destekçileriniz, arkanızda kapı gibi duran bir eşiniz ve aileniz, yetenekli oyuncularınız varsa işler kolaylaşıyor. O oyunda sahneye bir hamam koymamız, hatta hamamın çeşmelerinden su akıtmamız gerekiyordu. Oyun gerçekçi olsun, izleyici kendini Cezayir'de bir kadın hamamında hissetsin istiyordum. Ferdi Baba Çeşme ve Fes SPA, hamamın kurulumunda, Melis ve Roberto Rogusin ise teşkilatlanmasında destek oldu. Bunun dışında herhangi bir sponsorumuz ya da destekçimiz olmadı ama arayışımızı sürdürüyoruz. Aslında özel sektör, sponsorluk kurumunun kendisine sağladığı mali avantajlardan haberdar değil. Ayrıca İzmirli markaların bu şehrin sanat hayatına bir nebze olsun destek sağlaması gerekiyor ki ayakta kalalım, sayelerinde daha güzel projelere imza atalım. Her tiyatrocunun hayali budur. Bir şeyler olacaksa beraber olsun."

Tiyatro Pınarı, şimdiye dek bütün prodüksiyonlarını Ünal Gürel Sahnesi'nde gerçekleştirmiş. Bunun dışında, bir kez de İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne ait İzmir Sanat'ı kullanmış. Diğer tiyatro sahipleri gibi Düvenci de İzmir'de yeterince sahne olmadığından yakınıyor.

"Açılan tiyatro sayısı böylesine artınca, bu ihtiyaç iyice belirgin hale geldi. Bazı topluluklar, operayla tiyatroyu birleştirip, deneysel performanslar düzenleyip, alan çeşitliliğini artırmaya çalışıyor. Dans gösterileri, sergiler ve konserler için seçenek çok. Bu eksikliği her fırsatta vurguluyoruz ama sadece söylemiş olmak için söyleyip, ortaklaşmak adına harekete geçmiyoruz. Sadece eleştirmekten ziyade, hem üreteceğimiz hem de eksik yanlarımızı konuşabileceğimiz bir platformun hayalini kuruyorum. Bu yıl küçük bir cep sahnesi açtık. Alsancak'ta Ünal Gürel Sahnesi'ne ortak giriyoruz; HanTiyatrosu'nun sahibi Rüçhan Gürel ile beraber, aynı mekânı paylaşmaya karar verdik. Açılan sahnelerin sürdürülebilirliğini sağlamak için yerel yönetimlere büyük rol düşüyor. Dahası, insanı, içinde yaşadığı toplumu seven ve sanata katkıda bulunmak isteyen iş insanlarına ihtiyacımız var. Eğer tiyatroyu seven, sayan ve bu kültürü hayatın parçası haline getiren bir toplum olursak, haftada hiç değilse bir kere tiyatro oyununa gidersek, tiyatroyu toplumun başat eğitim mekanizmalarından biri haline getirirsek, çoğu derdimiz hallolacak. Ben buna inanıyorum." —

ONUR KOCAER - EZGİ CEREN KAYIRICI - EBRU ATILLA SAĞAY FOTOĞRAFLAR HELİN KAT

8th Floor

Kjeld Van Der Heijden (DJ/Organizatör)
Özcan Çelik (Organizatör)

Bize kendinizden bahseder misiniz? Elektronik müzikle nasıl tanıştınız ve beraber çalışmaya ne zaman başladınız?

Kjeld: Benim hikâyem, 1999'da, ben dokuz yaşındayken ailemin Türkiye'ye taşınmasıyla başladı. Hollanda doğumluyum; annem ve babam da Hollandalıydı. Tatil için Türkiye'ye gide gele, Kuşadası'na yerleşmeye karar veriyorlar. 2000 yılıydı; Hollanda kanallarından birinde Tomorrowland'in öncüsü Sensation Light etkinliğine denk geldim ve açılış parçasını dinlediğimde tüylerim diken diken oldu. *"Evet, benim müziğim buymuş"* dedim. Böylece yönümü elektronik müziğe çevirip, trans janrını arşivlemeye başladım. O zamanlar ekipman bulmak zor, her şey çok pahalı... Önceleri CD toplarken mp3 arşivlemeye başladım. 2007'de Ege Üniversitesi'ni kazanınca, İzmir'e taşındım. Arkadaşlarımla yaptığım sohbetlerde, devamlı olarak elektronik müzik üzerine eğilmek istediğimden bahsediyordum. 2008 yılına kadar bana yön gösterecek kimseyi bulamadım. Ardından, kendime bir "hoca" buldum. Hocam, 2000'lerin başındaki elektronik müzik sahnesine vakıftı, o açıdan hangi mekânlarda çalabileceğime dair birikimini benimle paylaştı. CD ve plak üzerinden DJlik yapmayı öğretti; böylece mesleğe başladım. 2013'e kadar başta Alsancak, Cafe Pi olmak üzere, pek çok yerde DJlik yaptım. Ebeveynlerim kanser olunca ara vermek zorunda kaldım. İkisini art arda kaybettim, aynı dönemde.

2016'da altı aylığına Hollanda'ya gittim.

Döndüğümde baktım ki herkes DJ olmuş.

Organizasyona eğilmeye karar verdim. Hocamla karşılaştık, benzer kaygıları güttüğünü görünce, 2018 itibarıyla işbirliği yapmaya karar verdik. Yerelde çalan DJlerle, düşük bütçeli ama en azından kitlenin iç içe olabileceği, minör etkinlikler düzenledik. O arada Özcan ile yakınlaştık. Benzer bir düzlemde hareket ettiğimizi görünce, birlikte çalışmaya başladık.

Özcan: Benim hikâyem daha farklı seyretti. 2010 - 2011 yıllarına kadar popüler müzik dinleyicisiyken, ablalarım, ağabeylerim, kuzenlerim sayesinde elektronik müzik kültürüyle tanıştım. Parov Stelar dinleyerek giriş yaptım bu müziğe. O zamanlar topladığımız kafeden tanıştığım bir ağabeyim, Alsancak'ta açılacak Entourage adlı mekândan bahsetti. Ekibe katılırsam, kendimi bu konuda geliştirebileceğime ikna etti.

Üç sene boyunca orada çalışırken kuzenimle ev partileri düzenlemeye giriştik. 2016 yılında, arkadaşlarımızın mezuniyet kutlaması için bir parti düzenlemeye karar verdik ve Çeşme'de bir ev tuttuk, tanıdığımız DJ arkadaşlarımızı davet ettik. *"Yirmi, otuz kişi gelir, biz bize eğleniriz"* derken, yüz elli kişilik bir kalabalıkla karşılaştık. Etkinlik sonrasında elimizde kalan içki stokunu değerlendirmek düşüncesiyle Unite'in kurucusu arkadaşımızla iletişime geçtik. Yabancı bir prodüktör - DJ çağırdık; sekiz yüz kişiye ulaştık, heyecanımız katlandı, tabii.

8th Floor markasını sekiz yakın arkadaş olarak böylece kurduk. Hepimizin uğurlu sayısı sekizdi. T-shirt ve benzeri şeyler yaptırmıştık zaten; web sayfamızı da kurunca eksiklerimiz kalmadı.

Son iki senedir, şehirde elektronik müzik etkinliklerinin yeniden artışa geçtiğine tanık oluyoruz. İzmir'deki elektronik müzik camiası hakkında ne düşünüyorsunuz?

Kjeld: İzmir, küçük de olsa birbirinden farklı elektronik müzik oluşumlarını barındırıyor. Her oluşumun kendine yakın bulduğu mekânlar var fakat sadece İzmir'de değil, Türkiye'de eksik gördüğüm şey, birbirini geliştirici rekabet anlayışının olmayışı. Sen bir etkinlik yapıyorsun, ben bir etkinlik yapıyorum; bir tık daha iyisini yapmaya çalışıp, çitayı yükseltmeye gayret ediyorum. Tatlı rekabet, camiada herkesin çıkarınadır. Hem kitle gelişir hem kalite yükselir.

Buna karşın sen düzgün bir iş çıkarmaya çalıştıkça karşındaki, seni baltalamaya çalışıyor. Özcan da meseleye aynı yerden bakıyor. Standartları yüksek tutmayı, katılıma ve işbirliğine açık olmayı, sürdürülebilir etkinlikler tasarlamayı kendimize ilke edindik. 2017'nin sonunda beraber çalışma kararı vermemizin temel sebebi de bu ilkeler üzerinde hemfikir olmamızdı. İş kaliteli olunca para bir şekilde seni buluyor zaten.

Özcan: Standartlar düşük. Neden? Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik durum ve yaygın rekabet anlayışı, standardın düşmesine yol açıyor. İnsanların çoğu asgari ücretle çalışıyor. Etkinlik açılınca, bir sürü kişi girişe adını yazdırmaya bakıyor. Elimizden geldiğince yardımcı olmaya çalışıyoruz tabii ama sonuçta finansal açıdan girift bir operasyon yürütüyoruz, risk alıyoruz. İçeride satış olmazsa, etkinlik kendini kurtarmaz. İyi isimler geldiğinde insanlar seçim yapmak zorunda kalıyor; cebinde para olmadığı için, her hafta sonu üst üste etkinliğe katılamıyor. Etkinliklerin çoğunu ayın ilk haftası düzenliyoruz çünkü maaşlar yeni yatmış oluyor. Cuma gecesi yapılan etkinliklere katılım düşük seyrediyor çünkü çoğu kişi artık haftada altı gün çalışıyor. Dolayısıyla İzmir için en ideal gün, cumartesi. Bazen İstanbul ile birlikte etkinlik yapıyoruz; yabancı isim getirdiğimiz zaman cuma günü İstanbul'a yerleştirip sonraki gün burada ağırlıyoruz.

İlgi nasıl, izleyici hakkında neler söylemek istersiniz?

Özcan: İzmir insanını sahaya çekmek gerçekten zor; hava yağmurluysa çıkmaz, rüzgârlıysa çıkmaz, soğuksa çıkmaz... Bir de şehirdeki herkes birbirini tanıyor. Bir kişi, *"ben bu akşam gelmeyeceğim"* dediği zaman, otuz kişi birden kaybedebiliyorsunuz çünkü herkes birbirine o akşam ne yapacağını soruyor.

Katılımcılarımız genelde yabancı booking'ler veya konsept etkinliklerle ilgileniyor. Katılımcıların birçoğu arkadaşımız olduğu için bizimle birlikte eğlenmeye, zaman geçirmeye gelenler de oluyor. İnsanlar geceyi senin düzenlediğini öğrenince, ilgi gösteriyor.

Elektronik müzik sektöründe kendinizi nereye konumlandırıyorsunuz? Gelecek için ne gibi planlarınız var?

Özcan: Benimsediği misyon ve vizyon itibarıyla, kendime Tamer Varış'ı örnek alıyorum. Adamın parayla işi yok, öncelikle insanları mutlu etmeye çalışıyor. Bu açıdan, kendimi ona yakın görüyorum. O anlayışa varmak, kendi adıma bir üst seviyeye çıkmayı temsil ediyor. Onu örnek alarak, Avrupa'daki işleri ve etkinlikleri araştırıyorum; nasıl fark yaratabileceğime bakıyorum. Yılın sonunda

Amerika'ya yerleşmek gibi bir niyetim var. Bugüne dek biriktirdiklerimi orada test etmek istiyorum. Bir sistem kuruyorsun ve an geliyor, kendi markanı, o sistemin içerisinde ayakta durabilir halde görmek istiyorsun.

Klejd: İzmir'de yapısal anlamda büyük elektronik müzik organizasyonlarına uygun, pek çok mekân var. Birçok ülkede açık hava partileri için tarihi mekânları kullanmak bir gelenektir ve bu boyutta etkinlikler, festivaller, şehre ciddi anlamda turist çeker. Bir ara, 2000'lerin başında bu yola girenler oldu ama devamını getirmediler. Neden Kültürpark'ı halka açık etkinlikler için kullanmıyoruz?

Ülkenin içerisinden geçtiği ekonomik darlığı rağmen, bu yapıyı sürdürülebilir kılmaya çalışıyoruz. İzmir'in sıkıntısı, pastanın küçük olması; yapılar arasındaki çekişmeler, pastayı daha da küçültüyor ve tatsızlaştırıyor. Çok büyük bir etkinlik yapamayacaksam, bu kadar güzel müzik çalan isimlere neden 2000- 3000 Euro vereyim ki? Olanaklarımızı, görünürlüğümüzü yerelde üreten, bu işe gönül vermiş DJler için kullanmak istiyoruz. Daha geniş kitlelere ulaşmak, dinleyici sayısına katkıda bulunmak istiyoruz ki İzmir'de elektronik müzik gelişsin.

f 8thfloorevents

Apeiron Collective

Can Çetin (DJ – organizatör)

Sizi tanıyabilir miyiz?

Endüstriyel tasarımcıyım. Geçtiğimiz dönemde, Yüksek Teknoloji Enstitüsü'nde yüksek lisansımı tamamladım. Bağımsız ürün tasarımı işlerinin yanı sıra, uzun yıllardır etkinlik tasarımıyla uğraşıyorum. Apeiron Collective'in kurucularından biriyim ve direktörlüğünü yapıyorum. Çeşitli telli enstrümanlar çalıyorum. Gençliğimde müzik gruplarında gitarist ve vokalist olarak yer aldım, ancak şimdilerde

çoğunlukla evde, kendi kendime müzik üretiyorum. Keyifli geçeceğine inandığım etkinliklerde, yılda birkaç defa DJ'lik yapıyorum.

Elektronik müziğin, sanatın diğer disiplinlerle kurduğu ilişki hakkında neler söyleyebilirsiniz?

Elektronik müziğin görsel iletişim tasarımı, performans sanatları, hizmet tasarımı ve sahne tasarımıyla doğrudan ilişkisi olduğunu düşünüyorum. Planlama, etkinliğe dair sahada uygulanacak pratiklerin fizibilitesi, bütçeleme, lojistiğe dair uygulamalar, duyuru süreci ve etkinliğin bütün paydaşlarıyla ilişkilerin sonlandırılması bakımından, tam anlamıyla disiplinler arası bir süreç yürütüyoruz. Görsel iletişim aşamasında afiş, video, bilet, bileklik, yaka kartı ve gıda fişi gibi araçların üretimi itibarıyla grafik tasarım ve video, alanda uygulama esnasındaysa sahne ve ses tasarımı devreye giriyor. Etkinliğin yapılacağı alanda ve sahnede dekor olarak yer alacak her detaya bir şekilde karar vermek gerekiyor. Etkinliğin bütçesi yeterliyse, sahne tasarımı için üç boyutlu bir formun üzerine görsel yansıtmak gibi mapping alanına giren çalışmalar tercih ediliyor ya da iki boyutlu backdrop benzeri baskılar uygulanıyor. Sahne deneyimini güçlendirmek için dans veya jonglörük gibi disiplinlere başvuracaksa, performans sanatlarıyla uğraşan aktörlerden destek alıyoruz.

Düzenleyicinin dolaylı veya doğrudan ilişkisi içerisinde bulunduğu sigorta, ulaşım, sağlık, güvenlik sektörleri ile yürütülecek işleri unutmayalım. Etkinlik süresince alanda yaşanacak müşteri deneyiminin kalitesi, sıraladığım bütün işlerin verimli biçimde uygulanmasıyla şekil alıyor. Alana nereden ve nasıl giriş çıkış yapılacağı, gıdaya ve tuvaletlere nereden ulaşılabilceği, olası acil durumlarda nasıl davranılacağı gibi fonksiyonlarınsa hizmet tasarımı alanını ilgilendirdiğini düşünüyorum.

Meselenin performans – deneyim boyutunu biraz daha açar mısınız?

Gerek akustik gerek elektronik müzik olsun,

sahnedeki sanatçı sonuçta bir performans sergiliyor. Bunun dışında, festival ölçeğinde düşününce olursak ve alan müzikse, festivalin performans sanatlarıyla ilişkisi, ancak sahnedeki ana performans destekleyen unsurlar veya atölyeler aracılığıyla kuruluyor. Birkaç gün süren etkinliklerde alanda genellikle atölyelere yer verilirken, performans sanatları, gününbirlik etkinliklerde sahneyi desteklemek amacıyla tercih ediliyor. Bu yaklaşıma bilhassa psychedelic / trance festivallerinde rastlıyoruz. Örneğin, bu sene ilk defa Foça'da düzenlenen Tapas festivali, tiyatro, pandomim, kukla gösterisi, akrobasi, jonglörük ve dans gibi çeşitli disiplinlerde performanslara sahne oldu. Bildiğiniz üzere performans sanatlarını, yeni medyayı, sahne veya sokak sanatlarını temel alan festivallerde müzik, önemli bir bileşen olarak karşımıza çıkıyor. Disiplinler arası bu geçişkenliğin öncelikli amacı, katılımcı kitleye benzersiz deneyimler yaşatmak ve farklı kitleleri aynı organizasyonun çatısı altında toplamak.

İzmir'deki elektronik müzik etkinliklerinin konvansiyonel tarzlara nazaran sayıca arttığı görüşüne katılıyor musunuz?

Geçtiğimiz yıllara göre sayıca bir artış olduğunu ben de gözlemliyorum ama ticarileşme eğilimi yüksek olan bir alanda yaşanan her artış, beraberinde niteliğe dair tartışmaları getirir. Açıkçası, kendimi elektronik müziğin hamisi veya kompetanı olarak görmüyorum ancak kişisel görüşüme göre, İzmir'de nitelikli elektronik müzik prodüksiyonu yapmaya yönelmiş birey ve girişimlerin sayısı, bir elin parmaklarını geçmez. Mekânların sayısı bakımından da benzer bir azlıkla karşı karşıyayız: Açık ara önde giden 1888'i, geçtiğimiz sezon açılan Högre'yi, kulüp etiketi taşıyor olsa da Soweto'yu ve kısmen Less Ordinary'yi listenin başına koyabiliriz. Prodüksiyon maliyeti düşüken getirisi fazla olduğu için, nice mekân vasat nitelikte elektronik müzik performanslarına ev sahipliği yapmayı tercih ediyor. Şehirdeki oluşumlar açısından bakacak olursak, 2005 – 2008 döneminde yaşanan yüksek nitelikli ivmenin sönümlenmesinden sonra, son yedi yıldır elektronik müzik alanında çalışan yapıların sayısı arttı. Ne var ki bu yapıların sabit bir mekânı olmadığı için süreklilik yok; her yapı bir zaman sonra işbirliği yaptığı mekânla yolları ayırıyor. Biriken kitle de üç dört etkinlik sonrasında ayağını o mekândan kesiyor. Kiralanan dairelerde birkaç ay arayla düzenlenen ev partileri de süresiz olunca, camia yüzer gezer yaşıyor.

Geçmişte baktığımızda bu alanda çalışmış hangi oluşumları görüyoruz?

90'ların sonundan 2000'lerin başına kadar kendi mekânını kullanan Kemik Productions, 2005 –2008

döneminde Alsancak'ta farklı mekânları kullanarak sayısız parti düzenleyen Soundworks / Volt Productions'dan sonra, 2012 yılında harekete geçen "hood."u önde gelen yapılar arasında sayabiliriz. "hood.", birkaç senenin sonunda kendi içinde yaşadığı anlaşmazlıkların sonucunda, "untitled." ve "roots." olarak ikiye bölündü. Sonraki yıllarda, "Subkult", "Maze", "8th Floor", "U.nite" ve "Breathe" benzeri oluşumların düzenli etkinlikler yapmaya başladığını görüyoruz. Adını unuttuklarım varsa, kusuruma bakmasın.

Elektronik müzik İzmir'de neden bu kadar sık gündeme gelmeye başladı? Görünürlüğü mü arttı?

Düşük maliyet ve yüksek kâr marjı beklentisini hedefleyen eğilimi bir kenara bırakırsak, bu canlanışı yeni jenerasyonların inisiyatif almasına ve sosyal medyanın tanıdığı kitle yaratma imkânlarına bağlıyorum. Etkinliklere gelenlerle tanışıyoruz, muhabbet ediyoruz sonra öğreniyorum ki bu insanlar, çoğunlukla 18 - 23 yaş aralığında. Beş, altı yıl önce, bu yaş aralığındakiler başka şeyler dinliyordu ve zaten, yasal kısıtlamalar yüzünden etkinliklere katılamıyorduk. Ek olarak, bahsi geçen oluşumların ve mekânların, son yıllarda sosyal medyanın tanıtım adına sağladığı olanakları fazlasıyla idrak ettiğini düşünüyorum. Facebook ve Instagram gibi firmalar da reklâm seçeneklerini kişiselleştirmeye olanak tanıyarak etkinliklerin görünürlüğünü güçlendiren hamlelere olanak tanıyor.

Bu işe yeltenen oluşumların sayıca artması ve İstanbullu birkaç oluşumun sadece Çeşme'de değil, İzmir merkezinde etkinlik yapmaya başlaması bir başka olumlu gelişme. Gözlemlediğim kadarıyla hafta içi çok yoğun çalışan ve sadece hafta sonunda eğlenceye zaman ayırabilen beyaz yakalıların çoğalması da etkili oldu. Beyaz yakalılar, birçok açıdan organizatörlerin mekâna çekmek istediği bir kitledir; bu kesim araç sahibi olduğu veya taksi parasını dert etmediği için, nerede yaparsanız yapın, etkinliğe gelir. Daha da önemlisi, etkinlik süresince olay çıkarmaz, ekonomik gücü itibarıyla dilediği kadar tüketim yapabilir. İstanbul'da bu kitlenin önemli bir yekûn tuttuğundan eminim ancak İzmir'deki hacmi nedir, bilgim yok.

Dinleyiciler tarz gözetiyor mu?

Kitle, genellikle house, techno, rave, trance gibi seçimler üzerinden ayrışıyor. Her dinleyici, benimsediği tarzın tınısına, dinamiğine göre etkinliği, mekânı seçiyor. House, kolay dinlenebilir, zaman zaman pop ve soul müzikle el ele giden bir tarz; o yüzden, dinleyiciler arasında çok yaygın. Techno ve trance'in çok marjinal formları var; birçoğu bu tarzları evde açıp dinlemez ama kulüp ortamında iyi gidiyor, kendine has bir kitlesi var.

Elektronik müzik, 90'lı yıllarda tüm bu janrları kapsayan bir çatı kavramdı ve bu kadar çok sayıda alt kategoriye bölünmemişti. Müzisyenler, kendilerini ve üretimlerini konumlandırırken, temel birkaç çerçeveyi seçip ona göre hareket ediyordu. Şimdilerde, sadece trance müziğin en az on altı kategorisi var. Aynı şekilde, techno ve house müzik de birçok alt kategoriyi barındırıyor. Bugün nispeten başarılı birçok DJ, sadece bir tarza yoğunlaşmak yerine farklı farklı tarzlardan yola çıkarak, eklektik setler hazırlamaya bakıyor. Aynı şekilde, güncel prodüksiyonlar da genellikle birden çok müzik tarzından öğeleri barındırıyor. Bu çapraz ilişki, tarzlar içerisinde yeni etiketlerin ortaya çıkmasına neden oluyor.

 apeironkolektif

 apeironcollective

Steph Gallia (DJ)

Kariyerinize nasıl başladınız?

Süreç, tamamen organik şekilde gelişti. İstanbul'da yaşarken, sürekli gittiğim mekânda gecenin sonunda DJ kabinine geçmeye başlamıştım. Seçimlerim beğenilince, talep gelmeye başlayınca, farklı mekânlarda çalmaya devam ettim. O zamanlar DJ'liğe belirgin bir ilğim yoktu ama elektronik müziği çok yakından takip ediyordum. Çalarak öğrendim aslında; kimileri evde çalışır, miks yapar ya, benim öyle bir merakım da yoktu. On yıl önce, Dinamo FM'de bir radyo programım vardı; elektronik müzik anlamında İstanbul'un en güzel günleriydi. Ardından, Londra'ya taşındım ve altı yıl boyunca herhangi bir yerde çalmadım. İki yıl önce İzmir'e döndüğümde teklif alınca, yeniden çalmaya karar verdim. DJ'lik, özellikle peşinden koştuğum bir iş değil; gelen teklifi ancak keyif alacaksam, mekân düzgünse kabul ediyorum.

Müzikal altyapınız nasıl, DJ'lik yapmadan önce herhangi bir enstrüman çalıyor muydunuz?

Beş yaşımdan beri piyano çalıyorum. Viyolonsel de çalıyordum ama senelerdir dokunmadım. Enstrüman çalmak bana göre değil, müzik dinlemeyi daha çok seviyorum.

O dönemde ne tür müzikler dinliyordunuz?

Lisedeyken indie, elektro dinlerdim. Üniversitedeyken, techno, house gibi tarzlara derinlemesine daldım. 2000'lerde minimal müziğe ilgi duymaya başladım. Kardeşim ev partilerinde DJ'lik yapardı. Bana beat-match yapmayı ilk o öğretti. Hemen alışkanlık yaptı; yapa yapa kendimi geliştirdim.

İzmir'de yapılan elektronik müzik, dünyadaki örnekleriyle karşılaştırıldığında nerede duruyor? Ortama dair bir beklentiniz var mıydı? İzmir'de elektronik müziğin son zamanlarda ivme kazandığı görüşüne katılıyor musunuz?

Dünyadaki örneklerine yakın bir yerde durmuyorum ama bunu bilerek geldim buraya. Hiçbir beklentim yoktu. Çok küçük bir camia var ama bir şeyler oluyor bu şehirde. Eskiye kıyasla İzmir'in müzik ve eğlence hayatını canlı buluyorum diyebilirim. Ailem burada yaşıyor, on sene önce İzmir'e yerleşmeyi aklımdan bile geçirmezdim. Apeiron Collective ve onlarla bağlantılı olan ekiplerin yaptığı organizasyonları, Epic Fair'i dikkatle takip ediyorum. Mekân olarak, 1888 ve Högre dışında dikkate değer bir yer yok, bence. Daha da hareketlendirmek için enerji harcamak lazım.

Dinleyiciyi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Güzel bir soru ama cevabını vermek zor. Bu konu üzerine sürekli konuşuyoruz. Düzenlediğimiz partilere nasıl bir kitle beklediğimizi tartıp duruyoruz. Nicelik anlamında geçici bir durum var gibime geliyor; önemli bir kesim, elektronik müziği sadece trend olduğu için takip ediyor sanki. Bu müziği tutkuyla ve ciddiyetle takip edenlerin sayısı çok az. Son düzenlediğimiz Street Disco partisinde daha önce rastlamadığım türden bir dinleyiciye çalınca çok mutlu oldum. Rahat, özgürlükçü, keyifli kitlelere çalmak çok hoşuma gidiyor.

Etkinliklerin sayısı artması, kitleyi büyütür mü?

Kitleyi genişletmek, ilgiyi canlı tutmak için birilerinin sürekli etkinlik düzenlemesi lâzım. İstanbul'da her an yeni bir afişle karşılaşsınız, şehrin size sürekli seçenek sunuyor olmasını önemli buluyorum. Ayrıca ulaşılabilirliği güçlendirmek, müziği atölyelerle sınırlı tutmak yerine farklı alanlara taşımak gerekiyor.

Elektronik müzik dinlemenin, diğer dinleyenlerle aynı ortamı paylaşmanın bireysel bir durumu var. Dinleyici, DJ ile birebir ilişki kurmayı tercih ediyor, değil mi?

Evet, bireysel bir ilişki kurmaya yöneliyor çünkü elektronik müzik partileri, konserlerin aksine, performans deneyimi vaat etmiyor. DJ, insanları memnun etmek, eğlendirmek için oradadır. O günkü ritmini, modunu, tarzını tamamen kitlenin beklentilerine göre tanzim eder. Amaç, tek başına dans ettirmekten çok kitlesel bir tansiyon yaratmaktır. Geçenlerde Çeşme'ye, Klein'a gittik. Pistteki herkes tek başına takılıyor. Kitlenin üzerine konumlandırılmış, devasa bir sahne; herkes DJ ile özçekim peşinde... Oysa elektronik müzik partilerinin, festivallerinin ritüelistik bir atmosferi vardır. Bu türden bireysellik, elektronik müziğin doğasına, amacına, anlayışına aykırı düşüyor.

Yeni projelerinizden bahseder misiniz?

Halen, küçük bir ekip olarak Street Disco'yu yapıyoruz. Street Disco, mekânların içine sıkışıp kalmaya karşı çıkış olarak, sokağa açılan parti konseptine dayanıyor. Alsancak başta olmak üzere, İzmir'in çok dinamik ve renkli bir sokak hayatı var. Beraber çalıştığımız mekânlar da bu konsepti benimseyince, müziğin yanına görsel unsurlar koyalım dedik; çevremizden bu alanda iş üretebilecek sanatçılarla temasa geçtik. Böyle ortaklıklardan bir sürü yeni fikir ortaya çıkıyor. İkinci partimiz, Pride bağlantılıydı; partilerimizde herkesin kendisini özgür ve rahat hissetmesini çok önemsiyorum.

[@sokaktadisko](#) [@stephgallia](#)
soundcloud.com/stephatplay

Timur Çelikyay

(DJ / Prodüktör)

Müzik geçmişinizden bahseder misiniz?

Türkiye'deki ilk özel radyoculardan biriyim aslında. 1993'de, Ankara'da yayın yapan Capital Radio'da çalışmaya başladım. 1997 gibi İstanbul'a taşındım, Radyo 5'te çalmaya başladım. Radyo 5'i takiben, çeşitli plak şirketleri için stüdyolarda çalıştım,

aranjörlük yaptım. Bir süre Power FM'de çalıştım; sonra sırasıyla İ.T.Ü. MİAM ve Electrip Records'da görev aldım. Bu sürecin sonunda, URBAN BUG ile Kilyos'taki bir plajın işletmesini devraldık; ilk eventimiz FG ile Electronica festivali oldu. Birol Giray ile ilk radyoculuk döneminden tanışıyordum; FG'de konuşmalı bir program yapmamı teklif edince, 2012'den itibaren, Pazartesi'den perşembeye her akşam "FG Dancefloor" isimli programı hazırlayıp sunmaya başladım. Eş zamanlı olarak, festivallerde ve dönemin önde gelen gece klüplerinde DJ'lik yaptım.

Radyodayken hangi tarzlara ağırlık veriyordunuz, elektronik müziğe nasıl ve ne zaman yöneldiniz?

Capital Radio, Power FM ve Radyo 5'te yabancı hit parçalara ağırlık veriyordum. Elektronik müzikle uzaktan da olsa ilişkim vardı ama 2007 yılında Portecho'nun ve Wufi'nin menajerliğini yapmaya başladığımda bu camiayla daha içli dışlı olmaya başladım. DJ setlerim de doğal olarak o yöne doğru kayd.

Şimdilerde hangi tarzda çalışıyorsunuz?

Sürekli değişiyor. 2012'de daha çok "nu disco" çalışıyordum, bir zaman sonra "deep house" çalmaya başladım. "Deep house" iyice popülerleşince, biraz da ayağa düşünce, birçok kıdemli DJ gibi ben de tarz değiştirdim. Elektronik müzik, sürekli gelişen, dönüşen, kendini yenileyen bir janr; kendinizi gelişmelere ve eğilimlere göre güncellenmeniz gerekiyor. Bu aralar, "techno", "tech-house", "house", "disco", biraz da "Afro house" çalışıyorum. Gecenin ortasındaysak, kalçaları sallatacak şeyler seçiyorum. Geceyi sabaha bağlıyorsak, karanlık ve kalabalık bir mekânsa, tercihim "techno"... Sabit bir tarzım yok; radyoculuk döneminde de bu böyleydi. Bu yüzden farklı janrları düzenli olarak takip etmek zorundayım. Uzun çalmayı seviyorum, dört saat çaldığım oluyor. Bu yüzden, ortamın durumuna göre bolca seçeneğe ihtiyacım oluyor.

Uzun yıllardır bu camianın içindesiniz. Elektronik dans müziğinin Türkiye'deki geçmişinden biraz bahseder misiniz? Güncel durumu hakkında ne düşünüyorsunuz?

Aslında, elektronik dans müziğinin Türkiye'de uzun bir geçmişi var. FG'nin yirmi yıl önce kurulduğunu, 90'lı yıllarda önde gelen şehirlerde binlerce kişinin katılımıyla pek çok festivalin düzenlendiğini hatırlatayım. Alkol ve sigara firmalarının sağladığı sponsorluklar sayesinde, 2005 – 2008 döneminde İzmir'de belirgin bir canlanma yaşamıştı. Şimdilerde İzmir, bu avantajın yoksunluğu sebebiyle İstanbul'u geriden takip ediyor ama belirgin bir canlanma gözleniyor ki o yüzden buradayım. 2015'te açılan bir kulübün müzik direktörlüğü teklif edilince yerleştim İzmir'e. Özellikle elektronik müzik yapan mekân yoktu o dönemde (gerçi hâlâ yok). Ufak bir pazar olmasına rağmen, o dönem önemli yabancı sanatçıları şehre getirmeyi başardık.

Son yıllarda ortaya çıkan yeni oluşumlar, özel partilere, ev partilerine ağırlık vererek mekân arayışlarına alternatif yaratmaya başladı ki İzmir'deki elektronik müzik kültürünü bu tür organizasyonların ileriye taşıyacağına inanıyorum. İşini profesyonelce, istekle yapan her oluşuma destek olmak görevimiz. Dinleyici kitlesi ancak bu gibi oluşumlarla, girişimlerle gelişecek, büyüyecek.

Müzik yayınının gecenin üçünde, tam da kitle hareketlendiğinde bitirilmesi meseleye ket vuruyor olsa da şehrin temposunu şimdilik Çeşme ve Alaçatı belirliyor. Dünya çapında önemli DJ ve prodüktörleri ağırlayan bu iki nokta, çok düzgün festivallere ev sahipliği yapmaya başladı.

Çeşme'de, Alaçatı'da ağırlanan isimler neden kent merkezine gelmiyor? Merkezde bu kültürün olgunlaşması için neler yapılması gerekiyor?

Bu sorunun cevabını bulmak, birden çok etkene bakmayı gerektiriyor. Öncelikle, merkezdeki mekânlar, talep edilen yüksek bütçeleri karşılayabilecek durumda değil. Pazar ufak olduğu için, sponsorlar bu büyüklükte prodüksiyonları karşılamaktan geri duruyor. Merkezdeki kitlenin küçüklüğü, ikinci sebep; Çeşme ve Alaçatı'ya sezon boyunca Türkiye'nin dört bir yanından insan akıyor. Dolayısıyla, sponsorlar orada yakalayacağı kitleye yatırım yapmayı tercih ediyor. Dezavantajlarına rağmen, elektronik müzik alanında İzmir'in merkezini ön plana çıkaracak stratejilere kafa

yormaktan bıkmamalıyız. Merkezin en büyük şansı, sekiz ay boyunca açık hava organizasyonlarına ev sahipliği yapacak iklimsel koşulların hüküm sürüyor olması. Bu avantajı çok verimli değerlendirmek gerekiyor. *“Pastadan en büyük payı ben kapacağım”* diye yürüyenlerin yeni oluşumların çıkmasına engel olduğunu artık anlaması lâzım.

Şehrin merkezinde düzgün ses ve ışıklandırma sistemine sahip, makul fiyatlı içki sunacak, beş yüz kişi kapasiteli, dört beş mekân olsa, işin gidişatı hemen değişir. Bu mekânlar, oluşumlar için çatı görevi görür; kitleyi büyütür. Yatırımcıların tek sezonda voley vurma alışkanlığından sıyrılması şart. Uzun erimli düşünenler, her zaman kazanır. Bakalım kimler buna uyanacak...

Diğer yandan, elektronik müziğe yatırım yapmaya niyetlenen girişimcilerin *“konser de alayım”, “popçular da çıksın”* diyerek mekânın konseptini açık tutmasının işi baştan öldürdüğüne inanıyorum. Son yıllarda moda olduğu üzere, mekânına adına *“Event Hall”* kelimesini ekleyerek önüne gelen booking'e evet demek, kısa vadede yüksek kâr getirebilir ama orta vadede sizi kitlesiz bırakır. İşte o noktaya vardığınızda, mekâna kimin girip çıktığını kontrol edemezsiniz, hâтта umursamaz hale gelirsiniz. Bize, elektronik müziğin mabedi olacak mertebede mekânlar lâzım ki İzmir'deki kitle bir araya gelsin. O zaman sponsor da diyecek ki *“bak burada işler yürüyor”*. Beş yüz kişilik kapasite, kitle etkisi anlamında beş bin kişiye tekabül eder. İşte o zaman Çeşme'ye, Alaçatı'ya gelen dünyaca ünlü isimler merkezi es geçmez.

Büyük boyutlu düşünenler için, prodüksiyon maliyetlerinin çok yüksek olduğu bir sektörden bahsediyoruz. Işık tasarımı, görsel tasarım, yüksek hizmet kalitesi, kaliteli personel, lojistik gereksinimler, içki kotaları, etkili şovlar ve duyuru derken, cidden büyük yatırımlara kalkışmanız kaçınılmaz oluyor. Mesele ortaya dev ekranlar koymakla, üçe beşe çalacak bir DJ'i *“resident”* yapmakla bitmiyor. Işıktan sorumlu kişinin de bu müziğin kültüründen haberdar olması şart. Etkili işler çıkaran görsel tasarımcılar da eskisi kadar ucuza satmıyor emeğini. Görsel tasarımın eğlence sektöründeki yeri gittikçe pekişiyor, o yüzden video sanatına yönelmeyi hedefleyen gençlere biraz da bu tarafa bakmalarını öneriyorum. İzmir'de bu alan bomboş duruyor.

Dinleyici kitlesini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Çok değişken bir kitle var, İzmir'de. Belli başlı isimleri düzenli olarak takip edenler, bir gruptan diğerine kayanlar, sadece belli janrlara ilgi duyanlar, deşarj olmaya gelenler, bu kültüre yeni yeni ilgi duyanlar... Bazen dinleyici kitlesinin içinde *“benim burada ne işim var”* görüntüsü verenlere rastlıyoruz. Sonuçta dinlemesi, içselleştirmesi kolay bir

müzik türü değil; herkese hitap etmiyor ama biraz ilgi duyan kim varsa onu camiaya kazandırmak lâzım. İlk geldiğim yıl Vagabond'da her hafta çalışıyordum. Çaldığım gecelerde genellikle aynı yüzleri görüyordum. Şimdilerde kitleye yeni yüzler ekleniyor, genç bir kitle oluşmaya başladı. Mekânlar müziğin ve hizmetin kalitesine biraz daha dikkat ederse bu kitle genişler diye düşünüyorum. Düzgün hizmet, güzel müzik sunamıyorsan bir şey bekleme.

İlerisi için ne gibi projeler düşünüyorsunuz?

“The Tribe” adını verdiğimiz bir oluşuma giriştik, elektronik müziği daha geniş kitlelere nasıl ulaştırabileceğimize dair birlikte akıl üretiyoruz. Soundcloud hesabımızdan İzmir ile civarında sahne alan yerli ve yabancı sanatçıların performans kayıtlarını paylaşıyoruz. Her hafta bir kaç yerden kayıt alıp sayfaya yüklemeye özen gösteriyoruz. Bazı düzenli partilerin organizasyonunu çatımızın altına aldık. Bu girişime umutlu yaklaşıyorum.

Bununla birlikte, Eren Dutlu ile *“spaceOle”* isimli bir projeye başladık; beraberce müzik üretiyoruz. Çıkardığımız işi zor beğenen karakterler olarak, üretimlerimize titizleniyoruz. Bir kaç parçadan oluşacak bu EP'yi umarım yakın zamanda yayınlarız.

soundcloud.com/timurcelikiyay

untitled.

Yiğitcan Kebapçılar (Promoter)

Sizi tanımak isteriz.

Görsel iletişim tasarımı bölümünde öğrenciyken, bize verilen proje ödevi kapsamında İzmir'e yönelik bir marka yaratmamız istenmişti. Markanın kimliğini tasarlamakla yetinmeyip, bu kimliğin sahaya nasıl uygulanabileceğini deneyimleyecektik. Sınıf arkadaşlarım kahveci logosu tasarlarlarken, benim aklıma ev partisi düzenleyen bir oluşuma kimlik yaratmak geldi. Hocalarım başta bu fikre

sıcak yaklaşmadı ve yaratacağım kimliğin sahaya uygulanabilirliğini test edemeyeceğimi ileri sürdü. Yine de denemek istedim ve Hood adını verdiğim bir kimlik yarattım. Sahadaki etkisini test etmek için bir parti düzenledik ve beklenmedik bir etki yarattık. Bu parti sonrasında talep geldikçe, sektördeki açığı keşfettik. Hood ekibi olarak bir süre yol aldık ama süreç içinde yollarımız ayrıldı. Ben de başka arkadaşlarla, untitled. adı altında etkinlik düzenlemeye başladım.

Elektronik müzikle ilgilenmeyi neden seçtiniz?

Oldum olası, alt kültürlerin takipçisi oldum. Önceleri punk rock dinlerdim ve bu müziği dinleyen kitleyle takılıyordum. Punk rock İngiltere'den çıkmış, yaygınlaşmış bir müzik türü ve zamanla içerisinden bir çok janr çıkarmış. Bunları araştırırken, yolum dubstep, two-step, garage gibi türlerle kesişti. Ancak İzmir'de bu müzikleri başkalarıyla birlikte dinleyebileceğim ortam yoktu. Yurt dışına sıkça çıkma olanağı bulduğum için bu türlerin ne gibi ortamlarda bulunduğu bizzat deneyimleme şansını buldum ve bu deneyimi İzmir'e nasıl taşıyabileceğime kafa yormaya başladım. untitled.'in manifestosu da bu niyeti ortaya koyuyor: "Because if we don't do it, who will? (Biz yapmazsak kim yapacak?)". Evde düzenlediğimiz partilerin sonrasında, milletin arkasını toplamaktan gına getirince, sevdiğimiz müzikleri dinleyebileceğimiz yeni alanlar açmanın peşine düştük.

Etkinliklerinizde video art çalışmalarına, performans sanatlarına da alan açıyor musunuz?

Görsel iletişim tasarımcısı olduğum için, elimden geldiği kadar alan açmaya, yer vermeye çalışıyorum. Genellikle bu işi ben üstleniyorum ama çevredeki arkadaşlardan da destek almaya bakıyoruz.

Elektronik müzik kültürünün bu kadar yaygınlaşmış olmasını neye bağlıyorsunuz?

Sistem karşıtı zeminlerden ortaya çıktığı, başlangıçta tamamen yeraltı kültürüne dayandığı için elektronik müziğin protest bir yönü var. Punk rock sönümlenince, bu akımın dayandığı mekân işgallerinden beslenecek, ırk ve cinsiyet ayrımına karşı çıkışı sürdürecektir, kardeşlik duygusunu aynı ortamda yüksek enerjiyle pekiştirecek bir akım gerekiyordu. Her iki akım da günlük hayattan daralmış kitlelerin bir araya gelip eğlenme ihtiyacından ortaya çıktı. Yasaklar, dayatmalar ve bir sürü kisvenin altında kitlelerin toplu halde bulunmasına yöneltilen baskılar arttıkça, insanlar aynı kültür altında buluşup toplaşmak için alternatifler geliştirdi. Elektronik müziğin ortaya çıkışını toplumsal mücadelelerden ve siyasal dinamiklerden bağımsız olarak düşünemeyiz. Örneğin Amerika'da house müziğin ortaya çıkışı, Chicago'daki eşcinsellerin ve siyahilerin ortaklaşan

mücadelesine dayanıyor. 1985'te İngiltere orta sınıfının alternatif arayışı, ilk etapta punk rock'ı reggae, two-step ve sample teknolojisine dayanan elektro ile buluşturuyor. İngiltere'de veya Amerika'da ortaya çıkan her akım, ancak üzerinden yirmi yıl geçtikten sonra, üstelik bağlamından kopmuş şekilde Türkiye'ye vardığı için, burada kendine kolayca kitle yaratamıyor.

Etkinlik tasarımı üzerine yüksek lisans yaparken fark ettim ki her event, özgün bir alt metne dayanmalı. Bu gerçekten hareketle, ilk başlarda DJ'leri alışıktı olmadıkları yerlere çıkarmayı denedim. Şimdilerde düzenlediğim her etkinlik için farklı konseptler, alt metinler tasarlıyorum. Meselâ son olarak, Less Ordinary'de düzenlediğim "Girls Can't DJ (Kızdan DJ Olmaz)" adlı etkinlik için elektronik müzik camiasında erkeklerin süregiden hegemonyasını nasıl kırabileceğime baktım. Bu konuya dair kimler neler yapmış, araştırdım. Londra'da kadın DJ'lerin görünürlüğünü artırmaya yönelik etkinlikler düzenleyen bir DJ ile görüştikten sonra, bu etkinliğin bir ayağını İzmir'e taşımaya karar verdim. Doğru bir duruş sergilemek önemliydi; bu nedenle konuyla yakından ilgilenen kişilerden yardım aldım. Hâkim olmadığım alanda danışmanlık almaktan çekinmiyorum. Örneğin, "partinin girişi kadınlara ücretsiz olsun" diye düşünüyordum; danıştığım kişiler, bunun ayrımcılık anlamına geldiği konusunda beni uyardı. Sonuçta, "Puffgirls" konseptli bir tanıtım hazırladık. Gayet güzel geçti; gelecek sezonda bu konsepti Çeşme'ye taşımayı düşünüyorum.

Son iki senedir, İzmir'deki elektronik müzik etkinliklerinin arttığı ileri sürülüyor. Bu tespite katılıyor musunuz?

Katılıyorum. Bunun birden çok sebebi var: Öncelikle, organizatörler elektronik müzik etkinliklerini maliyetin düşük olması itibarıyla tercih ediyor. Dört kişilik bir grubu konser için ağırlayacak olsanız, bırakın kaşesini; yoludur, konaklamasıdır, yemeğidir, içkisidir derken, kolayca karşılanamayacak bir maliyetin altına girmiş oluyorsunuz. Yani sıra, elektronik müzik toplumun dışında durmayı seçmiş bireylere kendini olduğu gibi ifade etme imkânı tanıyor. İstediyin insanla tanışıyorsun, kimse kimseyi taciz etmiyor veya ötekileştirmiyor. Partilerde bu yüzden güvenlik tutmuyoruz. Kabullenici ve kapsayıcı bir ortamın oluşmasına özen gösteriyoruz.

Büyük kapsamlı işlere imza atan organizasyon şirketleri, bu alandan rant sağlayabileceğini fark etti ve pazar büyümeye başladı. Sponsorların kullandığı araçlar da değişti. Örneğin alkollü içki markaları, doğrudan reklâm yasağına maruz kaldığı için sosyal medyadaki viral reklâmlara destek vermeye başladı. Bu alanda kazanç gören, işe paldır

küldür girişen büyük yatırımcılar, ortamı külliye bozdu. Elektronik müzik etkinlikleri, karakteri itibarıyla girişimci bireylerin veya kolektif yapıların üzerinden döner. Ben bir promoter'im; bir başka promoter, kendisine destek veren şirketteki çalışanı yemeğe çıkarıyor. Kimi zaman, bu yemekler iş konuşmanın ötesine geçip, "başka durumlar"a yelken açıyor. Sponsor markanın bölge müdürüne ve piyasaya gösteriş yapmak adına, otuz kişinin geldiği etkinliğe bin kişi gelmiş gibi bilet kesiliyor. Sözün kısası, büyük şirketlerin yarattığı rekabet, işin çirkin yüzünü ortaya çıkardı. Kendi kendimize oynarken vaziyet iyiydi ama sonunda karanlık tarafla yüzleştik. Şimdi daha küçük bir grupla niş operasyonlar yapıyorum, ayrıca grafik tasarımdan para kazanıyorum.

Kolektif çabalar ne kadar yaygın?

İzmir'de yaşıyor olmanın, küçük bir camianın içerisinde davranmanın getirdiği bir dayanışma etkisi var, tabii. Pasta küçük, kitle dar olunca bir şekilde birbirimizi buluyoruz. Örneğin "bassculture" adlı bir Facebook grubumuz var; orada müzik hakkında konuşuyor, dinlediklerimizi birbirimizle paylaşıyoruz. Günün sonunda, herkes bir şekilde birbiriyle proje konuşuyor ancak nedense, birlikte uzun soluklu iş yapmak mümkün olmuyor. Ben bu yolda çok arkadaşımı kaybettim. Kimisi evlendi bıraktı, kimisiyle başka sebeplerden dolayı yolumu ayırdım.

Hangi mekânlarla iş birliği yapıyorsunuz, diğer oluşumlarla ilişkiniz nasıl geliyor?

"After party"lerini düzenleyerek sektöre girdiğim 1888'in sürekli müşterisiyim. Mekânın eski işletmecilerinden Aytunç Peksev bana çok destek oldu; bizzat keyif alacağı bir alan yaratmak için çok uğraştı ama yaşlanınca, Kepler Social House'u kurunca, bu işle başkaları uğraşsın istedi. Bir de bu tür etkinliklere kapısını açık tutan Less Ordinary ile çalışıyorum. Onun dışında, evlerde ve depolarda dışarıya kapalı partiler düzenliyorum.

Outlook festivalinin 2017'deki resmi lansman partisini 1888'de siz düzenlemiştiniz. Elektronik müzik dünyasının ilgiyle takip ettiği Outlook, uzun soluklu, uluslararası kapsamda bir festival. Bu fırsat nasıl ortaya çıktı?

Hırvatistan'da terk edilmiş bir kalede düzenlenen Outlook festivaline sekiz senedir katılıyorum. Genellikle İngiliz dinleyiciler geliyor. Ucuz konaklama imkânı, düşük içki ücretleri, güneş ve deniz gibi avantajları çok güzel pazarlıyor Hırvatlar; İzmir'e örnek olsun.

İlk yılında katılımcı olduktan sonra, deneyim kazanmak için festivalde çalışmak istediğime karar verdim ve İzmir'de yaptığım işleri anlatıp,

gönüllü olmak üzere başvurdum. Bunun üzerine beni "Guide" bölümüne aldılar; festivale gelen DJ'lere mihmandarlık yaptım. Benim gibi üç yüz kişi vardı, DJ'lerle ilgilenen. Birkaç yıl sonra festivalin Türkiye'deki tanıtımını üstlenmek istediğimi belirttim. İlk gittiğim sene, Türkiye'den gelen sadece üç kişi vardı. Oraya gidişimin Türkiye'den gelen katılımcı sayısını artırdığına kanaat getirdiklerinde, karşılıklı paslaşmalara başladık. Festival, programda yer alan kimi isimleri bana yönlendiriyor, indirimli kaşe imkânı tanıyor. Böylece bu isimler, birbirine yakın iki coğrafyada sahne alma olanağı buluyor. Böylece, Outlook festivali bir başka ülkede görünürlük kazanıyor. Bu arada komite, İzmir'de gerçekleştirdiğimiz tüm etkinlikler için gözlemci gönderiyor.

Çevreniz uğraştığınızı işlere nasıl bakıyor?

Müslüman mahallesinde salyangoz satmaya benzetiyorlar. Ailem destek olmuyor, meslek gibi görmüyorlar bu işi. Aslında ciddi bir iş kolu, her ne kadar annemlere öyle gelmeseyse de (gülüyor)...

İş tanımınızı eski jenerasyonlara kabul ettirmek zor tabii...

Danışmanlık yaptığımı söylüyorum artık. Aslına bakarsanız bu doğru çünkü sponsorluk aldığım şirketlerin etkinliklerine danışmanlık da yapıyorum.

 keepituntitled

Ütopya Project:

“Seyirciler şehirde olan biteni yakından takip ederse, eski parlak günlere geri dönebiliriz”

SÖYLEŞİ / FOTOĞRAFLAR EBRU ATILLA SAĞAY

Popüler kültürün üzerinde hâkimiyet kurmayı başaramadığı bir alt kültür olduğundan heavy metal, ülkemizde sınırlı fakat sadık bir kitleye hitap ediyor. Türkiyeli gruplardan dünya standartlarını tutturan projeler çıktıkça, yerli müzik sektörü kendisini mecburen geliştirmek zorunda kalıyor. Son yıllarda bu tür projelerin sayısı artmaya başladı; çıta gittikçe yükseliyor. Lansman konserine katıldığımız Ütopya Project'in prodüktörü Can Uzunallı ile hem yayınladıkları kolektif albüm hem de İzmir'deki heavy metal camiası üzerine söyleştik.

Bu proje kimin başının altından çıktı?

2001 yılından beri yeraltı metal müzik piyasasında çalan Caner Uslan'ın ön ayak olduğu bu proje, çaldığı gruplarda yer alan müzisyenlerin biraz da kişisel işlerine vakit ayırması fikriyle ortaya çıktı. Caner, ne zamandır farklı tarzlardan gelen solistleri aynı projede buluşturmayı hayâl ediyordu. “Dört, beş kişilik grupların birlikte müzik

üretmesinin böylesine zorlaştığı bir dönemde, bu hayâlden çok ütopya olabilir” diyorduk. Ekip, Caner'in kendilerine yolladığı besteleri değerlendirdikten sonra benim yaptığım değişiklikleri bekledi ve hemen ardından, kayıtlara başladık. Türkçe ve İngilizce şarkılardan oluşan on parçalık albümde Caner'in sekiz, benim bir bestem var; son parçayı da ikimiz

kompoze ettik. Zümrüt Şahin'in iki şarkı sözü ve solist olarak katkıda bulunduğu albüm, 12 Nisan'da Big Fit Mama etiketiyle Apple Music'den yayınlandı.

Albümde hangi müzisyenler yer alıyor?

Gitarda Caner Uslan (*One More Page / ex-META / ex-Prime Object*), bas gitarda Onur Açar (*Notwithstanding / Knell*), davulda Ertuğrul Gül (*One More Page / Live Devil*) ve synth'lerle geri vokallerde ben varım. Söz yazarı ve vokalistler de şöyle sıralanıyor: Onur Çobanoğlu (*One More Page / Live Devil*), Erdinç Öztan (*God Mode*), Burak Çelik (*Dead Man's Dream / ex-Sterile Noiz Klan*), Ulaş Işıklar (*Hecatomb*), Fatih Yaman (*The Outcast / ex-Prime Object / ex-FAQ*), Zümrüt Şahin, Ayberk Zaknafein, Özgür Türkekul, Abdurrahman Şimşek ve konuk olarak Ayşe Saran... Albüm kapağını da Koral İlhan tasarladı.

Kayıt süreci hakkında bilgi verir misiniz?

(*Erdinç Öztan sözü alıyor*) Kayıt süreci projeye dâhil olan herkes için farklı ilerledi. Solist arkadaşların bir kısmı kayıtlarını kendi imkânlarıyla yapıp yollarken diğer kısmı Can ile beraber stüdyo ortamında çalışmayı seçti. Can, her vokal kaydında bulunup koçluk yaptı. Prozodi ve diksiyon anlamında ciddi revizeler oldu. Kendi açımdan çok eğitici bir süreç yaşadığımı söylemeliyim. Kayıtlarımı alan Kerem İnci'ye de buradan ayrıca teşekkür etmek isterim.

Projeye başlarken kendinize bir hedef koymuş muydunuz?

Yola çıkarken, Caner'in iyi bir ekiple başarılı bir iş çıkarmanın dışında bir hedef belirlediğini sanmıyorum ama proje, kendi içerisinden irili ufaklı bir sürü hedef doğurdu: Önce ben parçaları elden geçirdim, katılan isimlerin üretim ve kayıt

süreci iki yılı buldu. Ardından güçlü bir lansman konseri yapalım, klip çekelim dedik. Bunların her biri, her aşama, ulaşılması gereken bir hedefe dönüştü. Dolayısıyla projenin ilerleyen günler için yine kendi hedeflerini doğuracağından eminim. Eğer bu işe bir takım misyonlar yüklenecekse, hepsi kendiliğinden ve zamanı gelince ortaya çıkacak.

Saydığınız müzisyenlerin hepsi İzmirli veya İzmir ile bir biçimde bağı olan sanatçılar... Özellikle böyle bir seçim yaptığınızı söyleyebilir miyiz?

Aslında, sinerjinin İzmir'den çıktığını söylemek daha doğru olur. Kentteki metal camiasından kolektif çalışmaya açık isimlere teklif götürdük. One More Page grubundan Onur Çobanoğlu, Caner'in bir bestesine söz yazarak ilk adımı attı. O esnada birçok başarılı vokalistle iletişim kurmuştuk. Sonunda projeye inananlarla neticelenen albümü, İstanbul'da faaliyet göstermesine rağmen, İzmirli bir albüm şirketi çıkarınca, misafir sanatçı Ayşe Saran haricinde herkesin bir biçimde bu şehirle bağı kurulmuş oldu. Ayşe de bu kolektivizmden etkilenip, İstanbul'dan kalkıp geldi ve harika bir uyum sağladı. Öyle bir misyon üstlenmek niyetiyle yola çıkmamıştık ama bu ülkede eşine zor rastlanacak bu proje, sonuçta İzmir'den çıktı.

“Eşine zor rastlanır” derken, neyi kastediyorsunuz?

Sanatçıların bir araya gelip konser vermesine veya konser albümü yayınlamasına rastlıyoruz ancak ortaklaşa albüm yapmak, yeraltı metal camiasında yaygın biçimde benimsenen bir yöntem değil. Grup olmadığımız halde, bir grup gibi, daha doğrusu neredeyse bir kooperatif gibi hareket ediyoruz. Herkes öneri getirebiliyor, kararlar on dört müzisyenin konsensüsüyle alınıyor. Çeşitli grupların kayıtlarını içeren toplama albümlerden farklı olarak, kendi tarzlarında başarılı vokallerin, kendi yazdığı şarkıları seslendirdiği bir albüm olması itibarıyla, alışılmadık bir durumla karşı karşıyayız. Meselâ konsere gelemeyen vokalin yerine bir başkası sahne alabilir.

Ortaklaşa fikir geliştirmenin yanında, ortak bir bütçe oluşturmaya başladık; zaten şimdiye kadar ortaya çıkan tüm masrafları kendi imkânlarımızla karşılamıştık. Mete Kekilli yönetiminde çekilen albümün ilk

klipi “Umut Var”dan sonra, diğer parçalar için çevremizdeki sanatçılardan öneriler almaya başladık. Projenin başından itibaren albümün künyesini öne çıkarmak istedim çünkü hepsinin yakından takip edilmesi gereken müzisyenler olduğuna inanıyorum. Üstelik, ilk kez böylesine keyifli bir projeye ortaklaşa imza atmış oldular.

Vokalistlere şarkı sözlerini yazarken dil seçeneği veya konu hakkında sınırlama getirdiniz mi? Bir de albümün metal müziğin hangi tarzlarına yakın düştüğüne dair fikrinizi merak ediyorum...

Herkes istediği, kendini rahat ifade edebildiği dilde şarkı yazdı, açıkçası. “Yunanca, Almanca yazıp söylemek istiyorum” diyen olsaydı, bizim için fark etmeyecekti. Sonuçta albümün dili İngilizce ve Türkçe oldu. Metal müzik, janr olarak protest bir duruşa sahip olduğu için içerik kendiliğinden muhalif. Albümdeki parçaların tarzları birbirinden farklılık gösteriyor olsa da toplamda bir bütünlüğün ortaya çıktığına inanıyorum. Sadece metal müzik severlere hitap etmediğini de rahatlıkla söyleyebilirim. “Old School” ve yeni tarzı birleştirmeyi başardık. Düzgün Türkçe ile icra edilen metal, endüstriyel, death, djent, metal core gibi birçok tarzı art arda dinleyebiliyorsunuz.

Alsancak, Volume’deki lansman konseri için toplanan kalabalık, sizleri epeyi motive etmiş olmalı...

Tıpkı albüm gibi, bu konserin de camiayı birleştirmeye dair bir niyeti vardı ve başardık. İzmir’de organizasyon yapan kurumsal nitelikte üç oluşumu gelip izlemesi için davet etmiştik. Zaten sayıları az olduğu için, hepsini tanıyorduk. Ütopya Project olarak bu yapıları da yanımızda görmek anlamlı oldu. İzmir metal camiasının böyle tazeleyici organizasyonlara ihtiyacı var. Meğerse İzmir böyle bir konseri iple çekiyormuş; mekân doldu. Genelde Dinozor bu müziğe kapılarını açıyor ve kitle orada buluşuyor ama farklı kesimleri ağırlayan bir mekânda, uzun zaman sonra, ilk defa bunca büyük bir kalabalık topladık.

İzmir’deki heavy metal camiası hakkında ne düşünüyorsunuz?

İstanbul’da olduğu gibi sektörle iç içe olmadığından, yüzeysel ilişkilere dayanmayan, küçük bir camiayız. Camianın üyeleri de bu müziğe ve birbirine duyduğu gönül bağı üzerinden hareket ediyor. Camianın eskileri her detaya dikkat kesilirken yeni kuşak, sadece birkaç parça dinleyip albümü değerlendirmeye koyuluyor. Çoğu, camiada ve şehirde bu müzik adına neler olup bittiğini takip etmiyor; ancak konser olursa orada bulunmayı yeterli görüyor. Oysa bizler dinleyiciyken Ant Müzik’te saatlerce vakit geçirir, Stüdyo Ümit’te Niyazi ağabeyi darlar, aynı albümü tekrar tekrar dinlerdik. Teknolojik kaynaklar ve iletişim bunca yaygın olmadığı için, kısıtlı imkânlarla araştırma yapardık; başka ülkelerdeki yayınlara elimizden geldiğince ulaşmaya çalışırdık. Konser için mekân ayarlamak zordu. Şimdilerde bu müziği takip edenler, sonsuz olanaklara sahip; eskiye nazaran daha özgürler. Herhangi bir grupta yer alan müzisyenin solo işlerine ulaşmak bile kolay.

Bence metal kitesinin en önce şehrindeki grupları yakından tanınması gerekiyor. Bu grupların çoğu, popüler olma kaygısı gütmeyen gruplar olduğundan, yeterince tanıtım yapmıyor. Meseleye ticari bakmadıkları için de görünür değiller. Seyirciler şehirde olan biteni yakından takip ederse, eski parlak günlere geri dönebiliriz. -:-

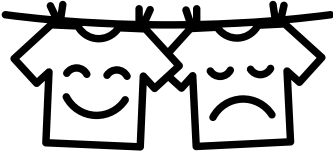

Festivalin İkinci Yılına Doğru: “Mahalle Tiyatroları”

SÖYLEŞİ İBRAHİM METİN BALTACI FOTOĞRAFLAR MAHALLE TİYATROLARI ÇALIŞMA EKİBİ

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin “Mahalle Tiyatroları” projesi ikinci yılına girmiş bulunuyor. Seferihisar, Selçuk, Gültepe, Kahramanlar, Altındağ, Bornova, Çiğli ve Aliağa'da mahalleliler, haftada iki gün sahneye çıkıyor; dans ediyor, ses ve nefes eğitimi alıyor. Projenin yazarı ve koordinatörü Prof. Dr. Semih Çelenk ile tiyatroların eğitmenlerinden gidişat hakkında bilgi aldık.

MAHALLE TİYATROLARI

Prof. Dr. Semih Çelenk: “Mahalle Tiyatroları” projesinin fikri temeli, 2007’de D.E.Ü. Güzel Sanatlar Fakültesi’nde dekanlık yaptığım sırada, okuldan yüz on eğitmen ve öğrencinin öncülüğünde, yine İzmir Büyükşehir Belediyesi ile mahallelerde yürüttüğümüz “Ara Tatilde Sanat Atölyeleri”nde atıldı. Takip ettiğimiz format açısından, bu atölye serisine benzer bir yöntem üzerinden ilerliyoruz. Oyun çıkarmaya yönelik çalışmalar, dans – hareket, ses - nefes kullanımına yönelik atölyelerle destekleniyor. Mahalleden dileyen herkesin katılımına açık bu

atölyeler için Büyükşehir Belediyesi’ne ait kültür merkezlerini kullanıyoruz. Bu tiyatrolar, her yıl dönem sonunda ortaya çıkardıkları oyunu, düzenlediğimiz festival kapsamında sahneye taşıyor.

Her tiyatrodan sorumlu bir oyunculuk hocası var ki bu hoca, aynı zamanda sahneye konulacak oyunun yönetmenliğini üstleniyor. Bu hocaya dönüşümlü olarak dans - hareket ve ses - nefes - ritim dersleri veren, çıkardığı programla eşgüdümlü ilerleyen iki eğitmen eşlik ediyor. Her faaliyet, birbirini tamamlayacak şekilde planlanıp uygulanıyor. Her mahallede mini akademi kurduk desek, yeridir.

Kendi alanımdan, fakültemden şehrimde baktığımda, periferide yaşıyor olup kültür sanat bakımından yoksun kalmış hemşerilerimiz için katılımı öncelikli olarak koyacak bir demokratik zemini nasıl

açabileceğimize kafa yorup duruyordum. Büyükşehir Belediyemiz, iki yıldan bu yana devam eden “Mahalle Orkestraları” ve “Mahallemizde Film Çekiyoruz” projeleriyle el ele giden “Mahalle Tiyatroları” üzerinden bu ihtiyacı gidermeye yönelik, müthiş bir çaba gösteriyor. Sarf edilen yoğun çabanın meyvelerini geçtiğimiz yıl düzenlediğimiz Mahalle ve Köy Tiyatroları Festivali’nde toplamaya başladık. Bu yılın sonunda ikincisini düzenleyeceğiz. Yerel yönetimin tercihini, genelgeçer popülist aktiviteleri çoğaltmak yerine, yerelde yaşayanların sanata erişimini güçlendirme yönünde kullanmasından, böylece sanatın demokratizasyonuna imkân sağlamasından ötürü sevinçliyiz.

Bu yılki festivalde sahnemizi bölgemizde faaliyet gösteren köy tiyatrolarına da açacağız. Ayrıca, ilerleyen yıllarda güçlendirmeyi amaçladığımız bir boyut daha ekledik: Yerelde kalkınma hamlesine destek vermek üzere, köy tiyatroları, kendi yörelerine has tarımsal ürünleri de beraberinde getirecek. Ayrıca festivali bölgemizden bir “seyirlik” ile açmaya niyetliyiz çünkü geleneksel seyirlikler, bölgedeki varlığını az da olsa koruyor. Yürüttüğümüz atölyelerle beraber, bu festivalin örnek model olarak ülkemize katkı sunacağına ve diğer şehirlere doğru gittikçe yayılacağına inanıyorum. İlk çalışmaları yapan, başlangıcı verenler olarak, bize de bunun onurunu yaşamak düşecek.

Eskiye baktığımızda, toplumsal iletişim, eğlence ve kutlama anlamında, en küçük yaşam birimlerinin bile içinde nice aktivite biçimi barındırdığını görüyoruz. Zaman içinde kültür sanat aktivitelerinin profesyonelleşip merkeze birikmesi, sıradan insanın yaşadığı an ve mekânda kendini bu alandaki eylemlerden uzaklaştırmasına sebep olmuş. “Mahalle Tiyatroları”, “Mahalle Koroları” ve “Mahallemizde Film Çekiyoruz” gibi toplumsal dayanışmanın gücünü artıran projeler sayesinde, kent – kır ilişkisini tazelemek adına, hep birlikte bir rönesans yaşayacağımıza inanıyorum.

Görevliler: Yiğit Kocabıyık, Hamit Demir, Gülşah Kocabıyık, Yunus Emre Gümüş, Murat Sönmez, Emre Yalçın, Edip Deder, Kenan Önsever (Yönetmen); Füsün Aşkar, Serenay Oğuz (Hareket ve Dans); İbrahim Metin, Bilge Sandal (Şan - Ses - Konuşma)

SELÇUK MAHALLE TİYATROSU

Yiğit Kocabıyık (Yönetmen): Geçtiğimiz sezon Musahipzade Celal’in kaleme aldığı “İstanbul Efendisi” adlı oyunu sahnelemiştik; bu yıl Turgut Özakman’ın yazdığı “Fehim Paşa Konağı”na çalışıyoruz. Katılımcılarımızın yaş aralığı, on beşten başlayıp altmış sekize dayanıyor. Meslek grupları da bir o kadar çeşitli: Lise öğrencisi, ev hanımı, güvenlik personeli, demiryolları memuru, otel çalışanı, emekli... Bu yolculuğun ikinci yılında, katılımcılara sahip oldukları ancak farkında olmadıkları nitelikleri kullanma yetisini kazandırdık. Bedenlerini özgürce kullanmayı, çevreyle ilişkilerini güçlendirmeyi, bireysel yaratıcılıklarını artırmayı deneyimlediler.

ÇİÇLİ MAHALLE TİYATROSU

Hamit Demir (Yönetmen): Bu yıl, Arthur Miller'ın "Orkestra" adlı oyununu sergileyeceğiz. Neredeyse tamamı kadınlardan oluşan oyuncu kadromuz için uygun bir seçim yaptığımıza inanıyorum. Tiyatroyla, sanatla bir şekilde ilişkilenecek isteyen mahallelilere bu imkânı sunduğu için belediyemize teşekkür ediyorum.

ALIAĞA MAHALLE TİYAYROSU

Kenan Önsever (Yönetmen): "Mahalle Tiyatroları" projesinin uygulandığı ilk bölgelerden biriyiz. İkinci yılımızda katılım, ilk yıla nazaran yüzde yüz arttı. Drama çalışmalarıyla, diksiyon alıştırmalarıyla, doğaçlama - mimik pratikleriyle başlayan, dans - hareket ve şan - konuşma eğitimleriyle süren derslerin ardından, Erhan Gökçü'nün yazdığı "İki Kalas Bir Heves" adlı oyuna çalışıyoruz.

ALTINDAĞ MAHALLE TİYATROSU

Edip Deder (Yönetmen): Bu yılki çalışmalarımıza 9 Şubat'ta başladık. Önceki dönemden on iki kişilik kadromuza on yeni üye katıldı. İlk iki ay boyunca, güven temrinleri, temel oyunculuk ve doğaçlama üzerine yoğunlaştık. Nisan itibarıyla yeni kadromuza uygun bulduğum Teodor Kasap'ın "İşkilli Memo" adlı oyununa yoğunlaştık. Kasap, "İşkilli Memo"yu Moliere'in "Sganarelle ou Le Cocu Imaginaire" adlı komedisinden uyarlamış. Oyun, insan ilişkilerine etki eden yanlış anlamaların, güvensizliklerin, yersiz şüphelerin sebep olduğu komik ve olumsuz durumları konu ediyor. Dili ve cinsiyet rolleri açısından bir uyarlamaya ihtiyaç olduğuna kanaat getirdiğim için, oyunu yeni haliyle, "Yok Yere İşkillenmeler" adıyla sahneleyeceğiz.

BORNOVA MAHALLE TİYATROSU

Emre Yalçın (Yönetmen): Geçen yıl mayıs ayında başlattığımız eğitim çalışmalarını, Molière'in "Scapin'in Dolapları" isimli eserinden uyarladığımız "Ayyar Hamza" oyunuyla sonlandırmıştık. Bu sene, yine eğitim çalışmalarının uzantısı olarak şekillendirdiğimiz, Gyula Hay'ın "At" isimli metnine çalışıyoruz.

Tiyatrocu – akademisyen kimliğimle bakınca, "Mahalle Tiyatroları" projesinin İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin temel aldığı katılımcı kültür politikasının akademik yaklaşımla pekiştirilmesi adına

model ürettiğini düşünüyorum. Bununla beraber, projenin kısa zamanda ete kemiğe bürünmesini, çıktı üretebilmesini, üretilen çıktıları bir festival kapsamında sahneye taşımasını, ilk yıl altı bölgede başlamışken 2019'da sekiz bölgeye ulaşmasını etkileyici buluyorum. Takip ettiğimiz izlek, sınırdan kurulan mahalle tiyatrolarına disiplinli çalışmayı, kolektif üretim yapmayı, sosyal ve kültürel paylaşımı merkeze almayı, farklı yaş gruplarından ve farklı toplumsal kesimlerden gelen insanlarla bir arada olabilmeyi öğretiyor. Bu açıdan, ortaya çıkan modelin diğer şehirler açısından iyi örnek teşkil ettiğine inanıyorum.

Sosyal, kültürel ve sanatsal anlamda önemli deneyimler biriktiriyoruz. Liselilerden, üniversiteli gençlerden, ev kadınlarından, kızı ve yeğeniyle birlikte sahneye çıkan babalardan, devlette veya özel sektörde çalışan beyaz yakalılarından oluşan kadromuz, çok çeşitli kişiliklere, yeteneklere, birikimlere sahip katılımcılardan oluşuyor. Bu bakımdan, oldukça ilginç bir öğrenme süreci yaşıyorum. Akademik ya da profesyonel tiyatro yaşantımda öğrendiğim, bildiğim ne varsa tamamını bambaşka düzlemlerden okumayı tecrübe ediyorum. Devam ettiği sürece, bu projenin

Gayet dinamik bir ekiple çalışıyorum. Bu sezon, ülkemizin yetiştirdiği en önemli yazarlardan Haldun Taner'in kaleme aldığı "Gözlerimi Kapatırım Vazifemi Yaparım" adlı oyunu sahneleyeceğiz. Haldun Taner, bu oyununda hep dört ayak üstüne düşen, sivri zekalı, kelime oyunları ustası Efruz ile dürüst, iyi kalpli, uysal vatandaş Vicdani'yi karşı karşıya getirerek yakın Türkiye tarihinin panoramasını çizmiş. Böylece izleyiciye Efruz - Vicdani çatışması üzerinden, geçmişini, bugününü ve geleceğini sorgulama fırsatını tanımış.

KAHRAMANLAR MAHALLE TİYATROSU

Yunus Emre Gümüş (Yönetmen):

Şubat ayında, Kültürpark'taki Sanat Atölyeleri'nde başlayan çalışmalarımız, sonrasında Kültür Sanat Müdürlüğü'nde çalışan görevlilerin gösterdiği çaba sonucunda Gençlik Tiyatrosu'na taşındı. Bu sayede katılımcılar, hayatında ilk defa gerçek bir tiyatro sahnesine çıkma, prova alma şansını yakaladı. "Mahalle Orkestrası" velilerinden ve Kültür Sanat Müdürlüğü çalışanlarından aldığımız destekle, kısa sürede otuz kişilik bir ekibe dönüştük. Zaman içinde gidip gelenleri göz önüne alırsak, on beş kişilik kemik bir kadromuz var. Çoğunluğu kadınlardan oluşan bu kadro, yaş aralığı ve sosyal konum açısından amaçladığımız çeşitliliği karşılıyor. Kadromuzu lise ve üniversite öğrencilerinin yanı sıra orta yaşlılar ve emekliler olmak üzere, üç kategoriye ayırabilirim. Kişisel gözlemlerimin yanında, katılımcıların verdiği geri bildirimlerden hareket edersem, çoğunluğun kalabalık

yetiştirdiği gençlerle, ürettiği oyunlarla ve geliştirdiği tiyatro kültürüyle ülkemizin sanat yaşantısına önemli katkılar koyacağı inancındayım.

GÜLTEPE MAHALLE TİYATROSU

Murat Sönmez (Yönetmen):

Yönetmenliğini üstlendiğim Gültepe mahalle tiyatrosunun kadrosu, lise ve üniversite öğrencilerinden oluşuyor.

bir grup içerisinde kendisini daha iyi ifade ettiğini söyleyebilirim. Doğaçlama çalışmalarındaki performansın da giderek yükseldiğini görüyorum. Ezber yapmak, role bürünmek, sesi ve bedeni yerinde kullanmak gibi teknik konularda başladığımız günün çok ilerisindeyiz. Ekip üyeleri, başlarda kalabalık önüne çıkma, ezber yapma, verilen rolü taşıma konusunda geri duruyordu ki sonradan katılan iki öğrenci dışında, üyelerin tamamı sahne deneyiminden yoksundu. Üstüne üstlük; neredeyse hiçbiri daha önce tiyatro oyunu izlememişti. Bu nedenle uyum sürecini kolaylaştırmak adına, akademik üslubu bir kenara koyup anlaşılabilir bir dil kullanmaya yöneldim ve yaptığımız işi herkesin yapabileceğine dair inançlarını pekiştirdim. Bunu başarmak için de günlük hayatlarından ve kişisel gözlemlerinden yola çıkılmalarını istedim. “Entrikalı Dolap Komedyası” adlı oyunumuzun festival sahnesinde harikalar yaratacağına inanıyorum.

SEFERİHİSAR MAHALLE TİYATROSU

Gülşah Kocabıyık (Yönetmen): Mahalle tiyatromuz, önceden sahne deneyimi olmayan, elli ila altmış beş yaş arasını yaşayan emekli yurttaşlardan oluşuyor. Haftada iki gün yaptığımız çalışmaların ilk üç ayında hafıza, koordinasyon, konsantrasyon, partnerle uyum, doğaçlama, mimik, ses ve beden egzersizleri üzerinde durduk. Bu çalışmalar, dans - hareket ve şan - konuşma eğitimleriyle destekledik. Bu seneki festivalde Aziz Nesin’in “Hadi Öldürsene Canikom” adlı eseriyle sahne alacağız.

Doç. Dr. Fusun AŞKAR (Mahalle Tiyatrosu Hareket ve Dans Eğitimi Eğitmeni): Bu proje kapsamında özellikle Aliağa, Altındağ, Bornova ve Çiğli’den gelen, çeşitli yaş gruplarından katılımcılarla birlikte çalışıyorum. Hareket ve dans üzerine yaptığımız çalışmalara mental ve aktif ısınmayla başlıyoruz. Kas sisteminin doğru biçimde çalışmasına ve güçlendirilmesine, duruş ve hareket bozukluklarına yönelik esnetme egzersizlerinden sonra, dans kısmına geçiyorum. Beden farkındalığının geliştirilmesini hedeflediğimiz çalışmalarımızda, kontrol becerisine, hareket sınırlılığının genişletilmesine, yönlerin pekiştirilmesine ve bedenin ağırlık merkezlerini kavramaya yönelik

egzersizler uyguluyorum. Ritmik müzik eşliğinde gerçekleştirdiğimiz, zihin ve beden uyumunu sağlayan koordinasyon çalışmaları, katılımcıların hareket yeteneğini yeniden keşfetmesini sağlıyor. Böylelikle harekette güveni ve yaratıcılığı sağlamayı amaçlıyorum. Bu çalışmanın repertuarı, ritmik popüler müzikler eşliğinde zumba serileriyle geleneksel dans örneklerinden oluşuyor. Çalışmamızın son adımında, yönetmenin belirlediği doğrultuda, koreografi, poz, anlatım açısından festivalde sahnelenecek tiyatro eserlerinin içerisindeki danslara geçiyoruz.

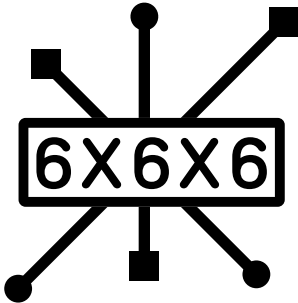
Dört bölgeden katılanların tamamı, dans çalışmalarının kendilerine mutluluk ve enerji verdiğini, özgüven artışı sağladığını söylüyor. Yaşanan sosyalleşmeyle beraber, takım ruhu gelişiyor; katılımcılar yeni arkadaşlar edindikçe psikolojik ve fizyolojik anlamda kendilerini geliştirme şansı buluyor. ✚

6x6x6

SÖYLEŞİ HALE ERYILMAZ

2018 yılında Sarp Keskiner (kültür yöneticisi – prodüktör), Borga Kantürk (akademisyen – küratör), Ezgi Ceren Kayıırcı (kültür yöneticisi – editör) ve Cenkhan Aksoy (kültür yöneticisi – sanatçı) tarafından kurulan 6x6x6 inisiyatifi, kentin kültürel kapasitesini artırmaya yönelik stratejiler ve etkinlikler üretiyor. Ekip ile buluştuk; girişimin kuruluş hikâyesi, işleyişi ve gelecek planları üzerine konuştuk.

6x6x6'yı kurma fikri nasıl ortaya çıktı; örgütlenme modelinizi kurarken nereden hareket ettiniz?

Sarp Keskiner: İnisiyatiflerin kendi mekânlarını nasıl sürdüreceği, üreteceği deneyimleri şehirdeki aktörlerle nasıl paylaşacağı, bu aktörlere ne gibi modeller

üzerinden alan açabileceği, İzmir Kültür Pla+formu Girişimi'nin düzenlediği iletişim toplantılarının önemli gündem maddelerinden biriydi. Bunu başarmak için neler yapabileceğimizi, elimizdeki olanakları ve karşılaştığımız olasılıkları kendi aramızda yıllar boyunca konuştuk ve bir an geldi; harekete geçmeye karar verdik. 2018'de Kültür İçin Alan'a yaptığımız başvurunun konusu, çıkış noktamızı açık biçimde ortaya koyuyordu: Şehrin kültür sanat kapasitesine ve izleyici geliştirme çabasına katkı sunmak. Bu doğrultuda, katılım odaklı kültür deneyimini çeşitlendirmeye öncelik verdik ve Karşıyaka, Urla, Seferihisar, Karataş, Kemeraltı ve Alsancak'ı kapsayan bir rota serisi ürettik. 30 Haziran - 22 Aralık 2018 tarihleri arasında ayda bir kez hafta

sonlarında düzenlenen, toplamda otuz altı etkinliği içeren bu rota serisi, izleyiciye gün boyunca güncel sanat, plastik sanatlar, görsel sanatlar, müzik, kentsel hafıza, bağımsız yayıncılık, sürdürülebilir yaşam, mikro tarih ve göç başlıkları altında çeşitli mekânlara yayılan bir deneyim sundu. Bu deneyim, rotada yer alan mekân ve alanların özelliklerine göre tasarlanmış sergileri, performansları, sanatçı konuşmalarını, sunumları, gösterimleri ve söyleşileri içeriyordu. Yapılan yolculuklara her rotaya özel hazırlanmış şarkı listeleri eşlik etti.

2018 süresince 5 kolektife, 6 inisiyatifte, 6 derneğe ve 1 kooperatife temas ettik. Düzenlediğimiz etkinliklerde 9 kamusal alanı, 7 sergi salonunu, 2 kitapcevini, 3 sanatçı atölyesini, 4 kafeyi, 1 kahvehaneyi, 1 meyhaneyi, 1 kültür merkezini, 3 özel meskeni, 2 dükkânı, 1 ofisi ve 1 barı alan olarak işaretledik ve kullandık. Geriye 29 podcast, 1 radyo tiyatrosu, 1 radyo yayını kolajı, 2 konser kaydı, 6 şarkı listesi, 6 rota videosu, 1 uzun metrajlı belgesel, 1 e-dergi ve deneyimi kişiselleştirmek isteyen herkesin tüm malzemelere doğrudan ulaşabileceği bir web sitesi bıraktık.

Projenin ilk yılında yarattığı sosyal etkiden bahseder misiniz?

Borga Kantürk: Rotaları takip edecek izleyiciyi aktive etmek, aynı zamanda birbirile tanıştırmak ve sosyalleştirmek, ikinci amacımızdı. Ekip olarak, izleyiciye rota gününde kolayca takip edebileceği, dilerse ayrılıp tekrar katılabileceği, esnek bir kültür ajandası tahsis ettik. İzleyici, ilk rotadan son rotaya kadar büyük çoğunlukla bu ajandaya sadık kalmayı seçti ve etkinlikleri üreten sanatçılarla, kültür insanlarıyla, mekân sahipleriyle, birbirile vakit geçirdi. *“İzleyici hafta sonu bir gününü on ikiden gece ona kadar ‘kültür deneyimi’ yaşamak üzere ayırır mı?”; “hele ki toplu taşımayla, bisikletle veya yaya olarak onca yolu kat etmeyi göze alır mı?”; “gelirse kaç etkinliğe gelir, kalırsa ne kadar kalır?”* gibi sorulara cevap bulabilmek adına giriştiğimiz iş, bir çeşit meydan okumaydı. Rotaları takip edenler, sabahtan akşama kadar söyleşiden konsere, gösterimden sunuma koşturdu durdu; küçücük bir kafeye doluşup parka yayıldı; oradan kalkıp sanatçı atölyesine sığıştı. Kimi yerde kahvesini söyleyip konseri dinledi; kimi yerde geride kalıp sanatçıyla, mekân sahibile söyleşti; fotoğraf çekti veya yürüyüş sırasında tanıştığı kimseyle

beraber yiyecek almaya gitti. Dolayısıyla izleyici, her rotada etkinliği belirli bir mesafeden izleyen, pasif kimliğinden sıyrılmak durumunda kaldı. Bu kimlikten sıyrılış, sanatı hayata dair hale getirmeye, kültürle karşılaşma olasılığını artırabilmeye el verdi ve hem bizi hem etkinliğe katılanları hem de seyirciyi “üreten – izleyen – sergileyen / sergilenen yer” üçgeninden dışarı çıkardı.

6x6x6'nın beraberce vakit geçirme ve birlikte hareket etme deneyimini bir alışkanlık haline getirmeye çabaladığını ileri sürebiliriz çünkü kültür sanatın ancak bu sayede kamusallaşabileceğine, önyargısızca sahiplenilebileceğine, mekân ve mahâl ile temas kurabileceğine inanıyoruz.

Bir yandan strateji üretirken, diğer yandan etkinlik tasarım ofisi gibi çalışıyorsunuz. İki fonksiyonu aynı anda üstlenmek zor olmuyor mu?

Sarp Keskiner: 6x6x6'nın şansı, uzun yıllar boyunca farklı alanlarda çalışıp deneyim kazanmış, biriktirdiği deneyimleri süzgeçten geçirmiş, ortaklaşa çalışma kültürüne haiz girişimcilerden oluşması. Her birimizin hakim olduğu alanlar farklı; bu çeşitlilik, bir yandan işin kavramsal çerçevesini çatmada, diğer yandan sahadaki uygulamalarda çok işimize yarıyor. Esnek davranıyor, proje neyi gerektiriyorsa iş bölümünü ona göre kuruyoruz. Yatay örgütlenmiş bir yapıyız; kararları oy birliğiyle alıyoruz. Bazı pratikleri işin ehline bırakmayı tercih ediyoruz. Grafik tasarım ve uygulama için Emre Duygu, görsel dokümantasyon için Tahsin İşbilen ile çalışıyoruz. Önümüzdeki yılı önceden planlamaya gayret ediyoruz; dolayısıyla inisiyatifin üyeleri olarak yıl boyunca neye yoğunlaşacağımızı, hangi işleri üstleneceğimizi önceden belirliyoruz.

Yola çıkarken hangi alanları sorunlu gördünüz ve bu alanlara nasıl müdahale etmeye çalıştınız?

Borga Kantürk: İzmir'de kültür sanat üretimine dair geniş çaplı, kapsayıcı bir farkındalık alanı yaratma çabasını, dönem dönem gündeme getirilen, kimi zaman başarılı örneklerle taçlanan kimi zamansa durağanlaşan ve dolayısıyla umutsuzluğa sevk eden ama bir türlü sürdürülemeyen bir efor döngüsü olarak niteliyorum. Oysa şehir, 80'lerin sonunda, 90'ların ve 2000'lerin ortasında sanatsal dinamiklerin

canlanmasına sahne olmuş, ses getiren örnekler ortaya çıkarmış, yerelden öteye geçip, uluslararası ilgiyi üzerine çekmişti. Hatta, kentin gündemindeki popülerliğini 2010'lardan sonra kazanmaya başlayan kent kültürü ve güncel sanat başlığı altında çalışan bazı girişimler, özellikle bellek tutma, arşivleme, haritalandırma ve tarih yazımı gibi alanlarda araştırmalar yürüten İstanbullu kurumların ilgisini çekmişti. Zamanında önemli örnek çalışmalar olarak işaretlenen ve sürece etkisini bırakan bu girişimler, kıymeti geç bilinen, tekrar tartışmaya açılan unsurlar olarak yeni kuşak İzmirli kültür araştırmacılarının odağı olacak gibi görünüyor.

Peki; ters giden şey ne? İzmir'in kültür sanat hayatına dair grafiğin inişli çıkışlı halini, son birkaç senedir şehirde ortaya çıkan somut kültürel modellere ve yükselen etkinlik potansiyeline dair istikrarsızlığı neye dayandırabiliriz? İzmir'deki küskünlerin "sanatçı - izleyici - mekân" üçlüsü bağlamında bir türlü vazgeçemediği "hak ettiği ilgiyi görememe" mutsuzluğunu neye bağlamalıyız?

İKPG'yi kurarken, kentin kültür üreticileri olarak suçu başkalarına atmaktan vazgeçip kolları sıvamış, kimi tespitler yapmıştık. Aradan geçen altı yıllık zaman zarfında birbirimizi dinleye dinleye, tanıya tanıya ve birbirimizle tartışa tartışa bulunduğumuz noktalara baktığımızda, on iki temel sorunla karşılaşılıyor. Bu sorunları şöyle sıralayabiliriz: 1- Devamlılığı sağlamaya dair irade ve disiplin eksikliği; 2- Yapıların birbirini daha yakından tanımasını imkânsız kılan zamansızlık; 3- Diğer çatı organizasyonların faaliyetlerinden yeterince haberdar olamayı; 4- Kültür

sanat müdavimliği geliştirmeye yönelik stratejilerin eksikliği veya devamsızlığı; 5- Alanın mutfağında gereken kalıcı ve gerçekçi stratejileri geliştirme konusunda deneyimsizlik; 6- Teorisyenlerden ziyade sadece üreticileri buluşturacak ortak çatıların eksikliği; 7- Mekânlara ve etkinliklere dair kayıt altına alma / arşivleme geleneğinin kurumsallaşamaması; 8- Yerelde kurulan dayanışma ağlarının kent dışında tüm dallarıyla görünür olamaması; 9- Üretilen kültürel haritaların güncellenmesine ve geniş kitlelere ulaşabilmesine ilişkin sürdürülebilirlik problemi; 10- Grupça yürütülen kapasite geliştirmeye yönelik pratiklerin hızla sönümlenmesi ve bu pratikler esnasında katılımcılara vaat edilen fonksiyonların sonradan takip edilmiyor oluşu; 11- Kültür sektöründe uzmanlaşmış ancak sadece kültür sanatın üretimine ait proseslerle ilgilenen aracı müesseselerin eksikliği; 12- Bağımsız bünyelerle inisiyatiflerin, çatı organizasyonlarla mekânların arasında kurulması beklenen çapraz çalışacak dayanışma geleneğinin deneyimsizlikten ötürü zamanla zayıflaması.

6x6x6, yola çıktığında bir yandan geçmişte on yıllar öncesine dayanan çabalar ve deneyimlere dönüp dönüp bakarken, diğer yandan kendini "çatı çözümler organizasyonu" olarak nasıl üretebileceğine kafa yordu. Ekip olarak, tam da buradan hareketle bizzat kültür sanat üretmek yerine, şehirde yaşayıp üretenleri birbirinden tamamen farklı nitelikte mekânlarla kaynaştırmayı, buluşturmayı hedefliyoruz. Geçen yıl ürettiğimiz rotalar üzerinden kültür

sanat izleyicisini şehrin farklı bölgelerine yönlendirirken izleyici geliştirmeye, alan açmaya, yapılar arası aracılığa, kamusal alanın kullanımını artırmaya yönelik çalıştık. Bu çalışmaları yürütürken haritalama, ağ kurma ve dokümantasyon pratiklerini merkeze koyduk; bağımsız yayıncılıktan gastronomiye, güncel sanattan sinemaya, müzikten edebiyata, mimariden tasarıma uzanan bir skalada, izleyici – mekân – sanatçı arasındaki bariyerleri silikleştirmeye gayret ettik.

Sarp Keskiner: 2019 için tasarladığımız “3+3” projesi kapsamında, önceki yıldan farklı olarak, İzmir yerindeki izleyiciyi kültür mekânları ve üreticileriyle buluşturmaktan çok, Berlin, Diyarbakır ve Ankara’dan seçtiğimiz yedi inisiyatifli birbiriyle bağlantıya geçirdik. Yedi yapı, gerçekleştirdiği karşılıklı çalışma ve ağ kurma ziyaretlerinde, kolektif içerik üretimi, karşılıklı içerik paylaşımı, sürdürülebilir dokümantasyon, dijital haritalama gibi alanlarda anlatıların kentsel ve toplumsal bellekle ilişkisine, mahalli belleğin kaydına, göç ve kültürel çeşitliliğe, iki dilde anlatımın mekân ve müzikle ilişkisine yoğunlaştı. Bu çerçevede ortaklaşa üretimi tetiklemeye, kurulu ağıları genişletmeye, kültürel değişim imkânlarını çoğaltmaya, ürettiğimiz rota modelini diğer şehirlere taşımaya, İzmir’de işbirliği yaptığımız inisiyatifleri yeni paydaşlarla tanıştırmaya öncelik veriyoruz.

2019 sezonu nasıl geçti?

Ezgi Ceren Kayırcı: Başarılı geçirdiğimizi düşünüyoruz. Göç belleği ve kültürler arası iletişim üzerine çalışan Berlinli inisiyatif Bi-Bak ile Kültür İçin Alan’ın çalışma gezisinde tanışmıştık. Konuk geldiklerinde, ileriye dönük olarak hazırlandıkları liman kentleri projesine yönelik bir çalıştay düzenlediler. Yoğun ilgi gören bu çalıştaya İzmirli kültür insanlarının, sanatçıların, akademisyenlerin yanı sıra Eskişehir, Antakya, Çanakkale gibi illerden katılım oldu. İzmir, göç, nüfus mübadelesi, çok kültürlü yaşam, toplumsal bellek üzerine çalışanlar için biricikliğini koruyan bir şehir. Çalıştay, geriye dört çalışma grubu bıraktı. Eğer Bi-Bak İzmir’e dönüp bu alanda çalışmak isterse, hangi alanda kimlerle çalışacağını biliyor.

Amidart ile kurduğumuz Diyarbakır ortaklığı, farklı zeminlerde ilerledi: Sözlü anlatıların aktarımı, masallarla efsanelerin

Kürt coğrafyasında bölgeden bölgeye ürettiği varyantlar, masal anlatıcılığı ve dengbejlik geleneği üzerinden ilerledik. Sarp Keskiner ile Devrim Kınlı, hem İzmir’de hem Diyarbakır’da Hakkâri dengbej Mesud Gever ile konser verdi; yanı sıra Devrim Demir ve Neslihan Arslan’ın anlattığı masaları doğaçlama olarak müzikledi. Noksan doğaçlama kolektifi, iki şehirde yapılan konserlerde Ankara’da yaşayan Kürtçe rock sanatçısı Ercan Bingöl’e eşlik etti. İzmir’de düzenlediğimiz yuvarlak masa toplantısında Demir ve Arslan’ı yerelde çalışan masal anlatıcılarıyla buluşturduk. Bu buluşmanın sonucunda, D.E.Ü. GSF’den genç illüstratörlerin altı masal için ürettiği çizimleri Diyarbakır’da, A4 Güncel Sanat Merkezi’nde sergiledik. Bu çizimler, yıl sonunda kitaplaşıyor; sergi ile konserler, birkaç şehri daha gezecek gibi görünüyor.

Ankara ile yaptığımız ortaklık, fotoğraf sanatı, medya araştırmaları, haritalama ve sanatçı kitapları ekseninde ilerledi. Sanatsal üretim ve mekânların sürdürülebilirliği adına, Ankara ile İzmir’in kimi dönemlerde birbiriyle çakışan süreçler yaşadığını düşünüyorum. Ankara’dan konuk ettiğimiz Urban Obscura, Ka Fotoğraf Geliştirme Atölyesi, Partisyon Media Lab, Suimasen Editions ve Kova Art Space, birbiriyle yakın ilişki içerisinde ilerleyen yapılar. Gerçekleştirdikleri sunumların ardından düzenlediğimiz yuvarlak masa toplantısında, iki şehir arasında neler yapabileceğimize çalıştık fakat bu buluşma, bir başka ağın doğumuna vesile oldu: BİARADA. İzmir, Çanakkale, Diyarbakır ve Ankara’dan on inisiyatifli içeren bu ağ, mekânlar arasındaki dayanışmayı artırmayı, içerik değiş tokuşunu mümkün kılmayı, kaynak paylaşımı için fırsat yaratmayı hedefliyor.

2019 programı, kent olarak eksik kaldığımız bir noktaya dikkat çeken deneyimler de üretti: Arşivleme, malzeme toplama ve haritalama becerisi konusunda İstanbul ve Ankara'yı çok geriden takip ediyoruz. Bu alanlarda kolektif çalışma pratiğimiz zayıf; yöntem bilmiyoruz. Dolayısıyla 6x6x6 olarak, önümüzdeki yıllarda bu alana eğilmeye karar verdik.

Sarp Keskiner: BİARADA ağının ortaya çıkış biçimini ve amacını çok önemsiyorum. İzmir'deki yapılar olarak, beş yılın sonunda bir arada davranma, dayanışma, katılımı artırma babında çok mesafe kat ettik. Belki de sıra, farklı şehirlerde faaliyetlerine devam eden bize benzer yapılarla ortaklaşmaya geldi. Farklı şehirlerde ortaya çıkan deneyimleri ortaklaştırabilirsek, elimizdeki olanakları birbirimizle paylaşırsak, büyük emek harcayarak sürdürdüğümüz bu yapıların varlığını ileriye taşıyabiliriz. Geleceğe yürürken sadece fonlara, hibelere, aynı yardımlara dayanacak olursak, bunlar kesintiye uğradığında zor duruma düşeriz. Üstelik, bu yıl itibarıyla açtığımız çatı kolektifi KARANTİNA'yı sürdürmeye dair çabanın parçasıyız. Dolayısıyla mekânları var kılmak, buna bağlı olarak her yıl güçlü programlar üretmek, sadece 6x6x6'nın meselesi olmaktan çıkmış durumda.

KARANTİNA'yı açma fikrine nasıl vardınız? Mekânı nasıl bir model üzerinden sürdürüyorsunuz?

Borga Kantürk: Geçen yıl gerçekleştirdiğimiz

rota projesi kapsamında, Kendine Ait Bir Oda'yı kullandığı mekânda, Kırkmerdiven'de ziyaret edecektik fakat KABO, yaşanan anlaşmazlık sonucunda, etkinliğin bir gün öncesinde mekândan çekildiğini açıkladı. Biz de onun yerine inisiyatiflerle kolektiflerin yaşadığı mekân sorununu tartışacağımız bir forum düzenlemeye karar verdik ve etkinliği Adile Naşit semt parkına taşındık. Forumdan çıktıktan sonra, kendimizi ortak bir mekân açmak için daha neyi beklediğimizi tartışırken bulduk. Ardından, Özgür Atlagan'ın boşaltma kararı aldığı stüdyosuna taşındık ve çalışmalara başladık.

Dâhili Bellek, 6x6x6 ve Kendine Ait Bir Oda'nın çatı mekânı olarak kurguladığımız KARANTİNA, Mart'tan bu yana sanatçı konuşmalarına, sergilere, atölyelere ve gösterimlere ev sahipliği yapmaya devam ediyor. Kentsel bellek ve haritalama çalışmaları için açık arşiv – kolektif araştırma merkezi olarak da görev görmesini umduğumuz mekânı, yurt içi ve yurt dışından yapılarla yerel dinamikleri buluşturacak bağımsız bir alan olarak tanımlıyoruz.

Ezgi Ceren Kayırcı: İzmir'de örneğine sık rastlanmayan, yatay örgütlenmeye dayanan bir modeli deniyoruz aslında. Üç inisiyatif, kendi takvimini birbirinden bağımsız olarak sürdürüyor fakat ortak kullanıma dair meseleler ve gelen etkinlik teklifleri için konsensüse varmaya bakıyoruz. Toplam sekiz kişiyiz ve her birimizin veto hakkı var. İtirazlara özenle yaklaşıyoruz.

2020'de, üç inisiyatifin finansal anlamda birbirine nasıl destek olabileceğine yoğunlaşacağız. Örneğin, karşısına finansal bir kaynak çıkarsa, 6x6x6, bu kaynağı üstleneceği fonksiyon üzerinden KABO ve Dâhili Bellek ile paylaşacak. Birbirimiz için proje yazıyoruz, fon ve hibe arıyoruz; başvuruları beraberce gözden geçiriyoruz. Federal bir yapımız var diyebiliriz (gülüyor). +

 6x6x6izmir

Mithatpaşa Mah. 211 Sok. No: 20A,
Karantina, Konak

 Mekankarantina mekankarantina

Kendine Ait Bir Oda

SÖYLEŞİ NURSAÇ SARGON FOTOĞRAFLAR FİLİZ İZEM YAŞIN – EMİN YU – KABO ARŞİVİ

Adını, Virginia Woolf'un yaratıcı çalışmalar için "*kendinize ait ayrı bir oda ve boş zaman yaratın*" önerisinden ilhamla, aynı adlı kitaptan alan KABO, kâr amacı gütmeyen bir açık mekân projesi. Beş yıldır varlığını farklı alanlarda sürdüren girişim, daha çok güncel sanat odaklı sergilere ve etkinliklere ev sahipliği yapıyor; ana hedefini, genç sanatçılarla deneyimli sanatçılar arasındaki işbirliğini, iletişim olanaklarını artırmak, ortak sergilere alan açmak olarak tarif ediyor.

2015 yılının başında, Kardiçalı Han'da açtığınız atölyede başlattığınız Kendine Ait Bir Oda fikri nasıl doğdu ve gelişti?

Kardiçalı İşhanı'nda bulunan K2 Güncel Sanat Merkezi'nin kuruluşunda yer alan sanatçılardan biriyim. 2013 yılında, aynı zamanda resim dersleri verdiğim atölyemi kültür sanat temelli buluşmalara ev sahipliği yapacak bir açık alan olarak yeniden işlevlendirmeye karar verdim. Bu niyetle, 2014'ün son haftalarında, yakın çevremdeki sanatçıların konuk olduğu sunumlar, konuşmalar düzenlemeye başladım. Mekânın ortasına yerleştirdiğim büyük masa, bu etkinlikler için zemin teşkil etti. Çevresine oturup yüz yüze yaptığımız ilk sohbetlerde, aynı katta bulunan atölyelerden ve Input/Output girişiminden sanatçılar yer aldı. Üretim süreçlerine

değindiğimiz söyleşiler, Zeynep Beler, Tufan Baltalar, Özgül Kılınçarslan gibi isimlerle devam etti.

KABO, zaman içinde farklı semtlerde konumlu mekânlarda alan yaratmaya devam etti. Şu sıralar etkinliklerinizi, kolektif mekânınız KARANTİNA'da sürdürüyorsunuz. Farklı mekânları kullanmaya dair deneyimlerinizi paylaşabilir misiniz?

2016 yılında Kardiçalı'daki atölyemi kapatma kararı aldığımda, sanatçı arkadaşım Nur Muşkara, Basmane'de satın aldığı eski bir evi atölye olarak kullanmaya karar verdiğini, istersem bu mekânda birlikte çalışabileceğimizi söyledi. Bu teklif, Kendine Ait Bir Oda'yı sürdürmem için şans yaratırken, bana merkezde olup mahalle kültürünü yaşatan, birçok milletten göç almış bir semti deneyimleme imkânı tanıdı. Basmane,

İzmir'in en köklü semtlerinden biri; tren garı dolayısıyla şehre yeni gelenlerin ilk duraksadığı yer olmuş. Aldığı göçlerle, barındırdığı nüfusun profili sürekli değişmiş. Halen, yoğun miktarda mülteci barındırıyor. Yenilenen oteller sokağı başta olmak üzere, bilhassa tarihi Anafartalar Caddesi'nde semtin geçmişiyiyle değişen yüzünü aynı anda deneyimleyebiliyorsunuz. Kolay bir bölge değil ama benzersiz tecrübeler sunuyor.

Muşkara'nın mekânına taşınmak, giderek artan bir bilinç ve disiplin getirdi bana. Bu ivmeyi yakalayınca, deneysel projelere, İzmir'de yaşayıp üreten sanatçıların sergi ve sunumlarına yer vermeye başladım. İzmirli genç sanatçılar, çalışma, sunma ve sergileme anlamında alan sorunu yaşıyor ki bu sorunu bir nebze olsun gidermeye yöneldim. Örneğin, D.E.Ü. Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencileri, Metehan Özcan'ın hocalığında "Kendine Ait Bir Oda: Denemeler" başlıklı bitirme sergisi için üç gün boyunca mekânda çalıştı. Böylece sergi, üretilen işlerin mekân ve çevreyle kurduğu ilişkiyi yansıtan bir projeye dönüştü. Bir başka örnek, o dönemde henüz öğrenci olan genç sanatçı Talha Demiral'ın "Uzak Sergi" başlıklı ilk kişisel sergisidir. Kâğıt üzerine füzelen çalıştığı odayı dönen tek parça resim ve zemini tamamen kaplayan çam yapraklarıyla birlikte, ses ve kokuyu ekleyerek oluşturduğu "Orman" simülasyonu çok etkileyiciydi. Diğer yandan, ev sahipliği yaptığımız her proje, Kendine Ait Bir Oda'nın zaman içinde gelişen vizyonu ve çizgisine büyük katkı sağladı. Gizem Akkoyunoğlu, Can İncekara gibi İzmir'de yaşayan, üreten sanatçıların sergi ve sunumlarına alan açtım. Özgür Demirci'nin videosu "Beyaz Perdeden Yeşil Sahaya", İzmir'de ilk kez burada izlendi.

Aynı dönemde, sahibinin önerisiyle yine tarihi bir semt olan Karataş'ta konumlu, Kırkmerdiven

adlı kafenin ikinci katını kullanmaya başladım. Bu mekân, sağladığı internet erişimi ve ekipman kolaylığı itibarıyla bana yeni imkânlar sunarken, bambaşka bir semti deneyimlememe olanak tanıdı. Karşılıklı memnuniyet üzerine süren bir ilişkimiz vardı; zaman içinde, depo olarak kullanılan sekiz metrekaarelik alanı, mini bir sergileme mekânına dönüştürdük. Bu mini alanda düzenlediğimiz, "Buluşma" adını verdiğimiz ilk sergi, kırk kadar sanatçının küçük baskı işlerini içeriyordu. Metehan Özcan, Arzu Oto ve Ezgi Yakın, sergiyi kolektif emekle kotardı. Aynı günlerde, grafik tasarımcı Umut Altıntaş görsel kimliğimizi tasarladı. Etkinliklerimizin görsel tasarımı hâlâ onun sorumluluğundadır ki Kendine Ait Bir Oda'ya katkısı sonsuzdur. Yüksek tavanlı bu mini alan, ebadı gereği sergi yapacak sanatçılara ilham oldu; işler mekânın fiziksel özellikleri gözeticilerle üretildi. Berna Dolmacı, Gökçen Cabadan, Fırat İtmeç, Nergiz Dukan, Umut Altıntaş, Derin Uludağ, Beste Erener, Uygur Özel gibi sanatçılarla küratörler, "mini beyaz küp" formatına uygun, gayet yaratıcı projelerle çıkageldi.

Ocak ayından bu yana, Dâhili Bellek ve 6x6x6 inisiyatifleriyle ortaklaşa açtığımız KARANTİNA'dayım. Kendine Ait Bir Oda'nın uzun aradan sonra ilk defa kendine ait bir alanı oldu. Alanında deneyimli, farklı disiplinlerde tecrübe kazanmış yedi kişiyle birlikte olmak, bu sürecin en keyifli ve öğretici yanı. Yapılar arasındaki bilgi akışını ve işbirliğini çok ufuk açıcı ve geliştirici buluyorum. KARANTİNA süreciyle beraber, görünürlüğümüz arttı çünkü her inisiyatif ürettiği işlerle mekâna farklı kitleleri çekiyor. Bu dinamizm sayesinde yeni projeler ortaya çıkıyor ve doğal olarak, yeni sorumluluklar üstlenmek durumunda kalıyoruz. Bir değişiklik daha var: Bu zamana kadar mekân ve prodüksiyon giderleri adına yükümlülüğü olmayan, kâr amacı gütmeyen Kendine Ait Bir Oda, şimdilerde hibe çağrılarına yönelik girişimlerde bulunuyor.

İzmir'de 2000'li yıllarda sanatçılar tarafından kurulmuş inisiyatiflerin zaman içinde maddi sıkıntılar sebebiyle faaliyetlerini durdurmak zorunda kaldığını biliyoruz. KABO ise yaklaşık beş yıldır gitgide yoğunlaştırdığı proje takvimiyle etkinlik yapmaya devam ediyor. KABO'nun sürdürülebilirliğini neye bağlıyorsunuz? Karşılaştığınız zorluklar neler ve bu zorlukları nasıl aşıyorsunuz?

Kâr amacı gütmeyen girişimler, örneğin Maquis Project, Input/Output veya yakın zamanda mekânını kaybeden Büyük Siyah Kapı, sabit giderlerini karşılayamadığı için kapanmak, dağılmak zorunda kaldı. Bu durum, Kendine Ait Bir Oda'nın da başına gelebilirdi. Başlangıcından bugüne çevremin desteğiyle ayakta tuttum

diyebilirim. KABO, tek kişilik bir girişim; kolektif olmamakla birlikte, işbirliği kurmaya açık bir yapısı var. Projelerini hayata geçirmek için gereken iş gücünü, ekipmanı içinde bulunduğu çevreden, dostlarından karşıladığı için zor zamanları bir şekilde atlattı. Etkinlikleri ilk yılın ardından kira ödemedi, farklı bünyelerde misafir olarak gerçekleştirdi ve bütçesiz ilerleyen yapıların doğasına uygun düşen bir model üretmeye çalıştı. Buradan hareketle, çevre içinde kalmanın, ağırlıklı olarak İzmir odaklı projelere yer vermenin, birlikte çalışılacak kişilere eldeki koşulları için en başında açıklamanın ve engelleri aşma yolunda ortak çözümler yaratmanın ayakta kalma meselesine olumlu anlamda katkı sağladığını söyleyebilirim. Son bir senedir KARANTİNA'da olmak, mekân kirası, sabit masraflar ve ufak tefek prodüksiyon giderlerinden dolayı, beni dışarıdan kaynak arayışlarına yönlendiriyor. Bu yönelim de Kendine Ait Bir Oda ve kendi adıma meseleye başka bir boyut ekliyor.

İzmirli inisiyatifler ve sanatçılar, hele ki son beş yıldır çok güçlü bir dayanışma örneği sergiliyor. Buna koşut olarak giderek artan bağımsız sanat hareketliliği, verimli ve ufuk açıcı işbirlikleri oluşturuyor. Artık birlikte hareket etmenin önemi konusunda hemfikiriz. 2018'in temmuz ayında NomadMind ile ortaklaşa yürüttüğümüz, "Bir Arada Alan Açmak" adını verdiğimiz, şehirdeki inisiyatiflerin var oluşlarını değerlendirdiği forum serisi, bu meseleye dair önemli veriler üretti. Konu, yeni konuşmalar ve değerlendirmeler üzerinden gündemdeki yerini korumaya devam ediyor. Her sohbet, konuşmada somut sonuçlar çıkartıp,

farklı ortaklıklar kurup, projeler geliştiriyoruz. Ortaya çıkan bu dinamizm, beraberinde karşılıklı destek arayışlarını getiriyor. Kısa ve uzun vadede bu gelişmelerin etkin aktörlerinden biri olmayı, sürece her aşamada katkıda bulunmayı önemsiyorum. Sarf edilen çabalar, benzer girişimlerin sürdürülebilirliğini sağlamak adına elzem görünüyor; ayrıca İzmir'de yetişmekte olan genç nesilden sanatçıları motive ediyor.

Düzenlediğiniz etkinliklerde özellikle ön plana çıkardığınız temalar, konular var mı?

KABO'yu, sanatçılarla sanat öğrencilerini, akademisyenlerle bağımsız kültür aktörlerini bir araya getiren bir platform olarak da tanımlıyorum. Sergilere alan açmakla beraber, çeşitli konuşmalara, sanatçı sunumlarına ağırlık veriyorum. Yakın arkadaşım arkeolog Ahmet Uhri'nin üstlendiği ve adını Yunanca "geyik muhabbeti" anlamına gelen "Ambeloflozofi"den alan kültür sohbetleri serisiyle ocak ayında başladığımız, "Mehmet Kahyaoğlu ile sanat tarihi üzerine spesifik sohbetler" dizisi, izlediğim yaklaşımı yansıtan örnekler.

Ağustos başında Barbaros Köyü'nde kalabalık bir sanatçı grubuyla başlangıcını verdiğimiz, "Bellek ve Hikâye" atölyesini, kırsala dokunan bir model yaratmak anlamında çok değerli buluyorum. İlk adımını, Barbaros'ta yerleşik İlkdördün Kültür Sanat Vakfı ile attık. Köy sakinleri, buluştukları sekiz sanatçıya köyün belleğinde yer tutan karakterlerle olayları, anılarında kaldığı şekliyle aktardı. Seramik, fotoğraf, resim ve tasarım gibi alanlardan gelen bu sanatçılar, iki ay boyunca sürdürecekleri çalışmanın sonucunda, elde ettikleri anlatıları kendi pratiklerine uyarlayacak. Ortaya çıkan eserler, hem Barbaros köyünde hem KARANTİNA'da sergilenecek. Köy sakinleri ve vakıfla işbirliği halinde süregiden bu atölyeye İstanbul'dan ve Diyarbakır'dan eklenen sanatçılar var. Yeni sanatçılar eklendikçe, atölyenin önümüzdeki dönemlere yönelik özgün projeler üretmeye devam edeceğine inanıyorum.

Programı oluştururken dışarıdan gelen tekliflere ve çağrılara yer veriyor musunuz? KABO'yu takip etmek ve sergi yapmak isteyenler size hangi kanallardan ulaşabilir?

2020 yılının sergi takvimi neredeyse doldu ancak dışarıdan gelen çağrılara kapalı değilim. Süregiden projeleri sosyal medya hesaplarından takip edebilir, bana mesaj atabilir ya da KARANTİNA üzerinden önerilerinizi sunabilirsiniz. -!

Instagram / Facebook: kendineait1oda Facebook: Mekankarantina
esraoky@gmail.com

Alsancak Geceleri

Vol. 3

HALE ERYILMAZ - CAN İNCEKARA - HANDE ZERKİN - ALİ KEMAL ERTEM FOTOĞRAFLAR AVNİ AFACAN - BEGÜM YEŞİLDAĞ - EGE ERDEM - HELİN KAT

LESS ORDINARY

Cihan Başokutan - Altuğ Özgen
(İşletmeci)

Less Ordinary'i açarken belirli bir konsepti mi uyarladınız, yoksa bu konsepti sıfırdan mı yarattınız?

Kendi konseptimizi sıfırdan yaratmayı seçtik, böylece yepyeni bir marka yaratmış olduk. İşletme vücut bulmadan önce, uzun bir arama bulma süreci yaşadık. Vereceğimiz hizmetin kalitesine, iletişim diline ve hitap etmek istediğimiz hedef kitleye baştan karar vermiştik. İkimiz de İstanbul'dan geldik; idealist karakterleriz. Kaliteyi ön plana çıkaran, sürümden kazanmaktan ziyade, iyi işler çıkarmayı önceleyen bir felsefeyi takip ediyoruz.

Sıfırdan yarattığınız bu konsepti biraz açar mısınız? Bu konseptin sizi hedef kitle ile buluşturduğuna inanıyor musunuz?

Butik bir işletmeyiz. Gündüzleri üçüncü nesil kahve dükkânı gibi davranıyoruz, akşam bastırınca kokteyl barına dönüşüyoruz. İtalyan mutfağına yakın duran bir çizgimiz var; neredeyse hiç hazır malzeme kullanmıyoruz. Pizza hamurundan makarna hamuruna kadar, birçok malzemeyi kendimiz yapmaya gayret ediyoruz. Ancak temel ve detay malzemelerde kaliteyi yüksek tutarsanız nitelikli ürünler sunabilirsiniz. Adımız, mottomuzu ortaya koyuyor. Sıradanlıktan bir adım uzakta. Hedef kitemizi tüketim alışkanlıklarını nitelikli ürünler etrafında kuran, yirmi beş yaş üstü bireyler olarak tarif etmiştik; beklentimize ulaştığımızı söyleyebiliriz.

Duvarlarda İzmirli sanatçılardan aldığınız eserleri görüyoruz...

Her biri farklı sanatçılara ait ve hepsi satılık; bir nevi açık galeri gibi çalışıyoruz.

İstanbul'dayken bu sektörde mi çalışıyordunuz?

Hayır, tüketiciydik. Sıkı tüketiyorduk, hatta. İstanbul'dayken bir içki firmasında çalışıyordum; ikimizin de kuvvetli bağlantıları vardı. Başlangıçta yardım aldık; ilk mönümüzü ünlü miksolojist Öztürk Koca tasarladı. Daha sonra, Soho House'un barmenini transfer ettik ki bize çok katkısı olmuştur. Ana alanımız miksoloji; "kokteyl kültürünü İzmir'e biz getirdik" derken boşuna söylemiyoruz. Yoksa herkes kokteyl yapıyor.

İzmir'e ne zaman taşındınız ve neden bu şehre taşınma kararı aldınız?

Yerleşeli üç yıl oldu. İstanbul bizim için yaşanmaz hale gelmişti. Oturduğumuz yerden arkadaşlarımızla buluşacağımız yere gitmek en az bir buçuk saat alıyordu ki bahsettiğim mesafe taş çatlasa üç, beş kilometredir. Trafiklidir, kaosudur, 15 Temmuz sonrasında şehre sinen atmosferdir derken, her yerde kendimizi iğne üstünde hissetmeye başladık. Nezih bir semtte oturuyorduk, orada bile silahlar patlamaya başlayınca, "bize yol göründü" dedik. İzmir'i o sırada keşfettik; buradaki ortamın kalitesine bakarak, daha keyifli bir yaşam sürebileceğimize kanaat getirdik. Şehrin yazlık yerlere yakın olması bir başka avantajdı. Bu şehre bir şans verdik, hâlâ vermeye devam ediyoruz.

Mekânı açmak için neden Alsancak'ı tercih ettiniz?

İstanbul'dan göçtüğümüzde ilkin Bostanlı'ya yerleştik çünkü bu semtte süregiden günlük hayatın standardını, İstanbul'daki hayat standardımıza yakın bulduk. Şehrin merkezi olmasına rağmen, Alsancak'ın ana arterlerinde akıp giden günlük hayatın dayattığı alışkanlıklar, tasarladığımız konseptle örtüşmüyordu. Amacımız, Less Ordinary markasını yaya trafiğinin yoğunlaştığı bu arterlerden az uzağa konumlandırmaktı. İnsanlar kulaktan kulağa duysun da gelsin istedik. Nitekim öyle oldu. Müdahim kitemiz, sokaktan gelip geçenlerden ziyade, tavsiyeyle, deneyimle oluştu.

Bornova Sokağı'nın kültürel yapısını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Aslında burayı İstanbul deneyimlerimize dayanarak

Karaköy'e benzetmiştik. Barların yoğun olduğu diğer iki sokakta alkol ruhsatı almak için bize dayatılan yaptırımlar çok ağırdı. Mekânların üzerinde konumlu mesken sahiplerinin gücü bizi aştı. "Bu sokakta alkol ruhsatı almak istiyorsan apartman yönetimine şu kadar bağış yapacaksın, ayrıca asansörü de yaptırivereceksin" benzeri taleplerle karşılaştık. Mekânımız, yüz elli yıllık; müstakil bir Rum evi. Sokağın denize açıldığı noktadayız, vapur iskelesine yirmi adım mesafedeyiz. Diğer yandan, Bornova Sokağı'nın kendine has bazı sıkıntıları var: Kıbrıs Şehitleri Caddesi'nden gara kadarki bölüm, gece bir saatten sonra tekinsiz bir atmosfere bürünüyor. Biz bu sokağa yatırım yaptık, İzmir'e nitelikli, güzel bir mekân kazandırılalım istedik. Çöple baş edemiyoruz. Aracıyla gelenler ancak limana park edebiliyor. İkinci Kordon'un bakımı ihmâl ediliyor. Yatırım yapmak isteyen İstanbullu tanıdıklarımıza olumsuz referans veriyoruz. Sonuçta İzmir kaybediyor.

Ekonomik açıdan belirli bir seviyenin üzerindeki İzmirli sayısı az olduğu için hedef kitlemiz dar kalıyor. Biz "lüks tüketim mekânı" olarak sınıflandırılan bir işletmeyiz. Geneline baktığınızda, İzmir bir pub, meyhane, bistro şehri. Gül Sokak civarında yaşayan, genelde o mahalden uzaklaşmaktan hoşlanmayan kitle de mekânımızı uzak buluyor. Yürüyerek beş dakikalık mesafedeyiz ama gelmeye yeltenmiyor. Zira böylesine kaliteli bir mekânda vakit geçirip, içtiği içkiden haz almak yerine, aynı sokakta, mahalleden arkadaşlarıyla takılmaktan hoşlanıyor.

O zaman neden buradasınız?

Göz önünde olmak için diyelim. Dokuz aylık dükkân arama sürecinin sonucunda burayı bulduk. Kimseye gebe kalmadan ruhsatımızı alabildik. Bu süreçte İzmir'i tanıdık; insanlar ne yapar, ne eder, nelerden hoşlanır, nerede nasıl yaşam sürer; ona baktık. Mekânı tutmaya karar verdiğimizde İstanbullu bir haritalama firmasıyla çalıştık. Bölgenin demografik verilerini en ufak detayına kadar çıkardılar. Görüntü çok olumluydu ama sonuç öyle değil. Alsancak'ın cazibe merkezi, toplanma yeri olarak kabul görmesi, bizim markamıza uymuyormuş; ona kanaat getirdik.

Bölgenin yayalaştırılması düşünülüyor. Bu proje hakkında ne düşünüyorsunuz?

Şiddetle destekliyoruz; bir an önce hayata geçirilmesini bekliyoruz. Bölgedeki her sokağın kendine has bir tarihi, kültürü var. Bu mekânı Muzaffer İzgü'de açsaydık, pub olarak kurgular, bira satardık. Gül Sokak'ta açsaydık, bambaşka bir konsept tasarlardık. Yayalaşırsa, her şeyden önce araç trafiğinden kaynaklanan gürültüden kurtulacağız.

Komşunuz Cinatı, bu şehrin kültür sanat insanları için çok özel bir mekândır. Onun yanında konumlu Hayyam da bir o kadar değerlidir. Bu iki mekânın müdavim kitlesi size fayda sağlamıyor mu?

Muhakkak ki sağlıyor. Mekânı açarken, bize bitişik Cinatı ile Hayyam'ı bir tür güvence olarak gördük. "Yeni bir enerji getireceğiz, bizden sonra açılacak mekânlarla sokağın yüzü değişir" diye umduk. Evet, değişiyor ama sadece sokağın denize açılan kısmı etkileniyor bu değişimden. Meselâ sokağımızdaki bir kulüp, müşteri kitlemizi negatif anlamda

etkiliyordu. İlk yılbaşımızdı; açtığımızın ikinci ayıydı. Yukarı katta yaylı enstrüman çalan üç arkadaşımız var. İçerisi Belçika, dışarısı “Teksas”... Bizim burada yarattığımız dünyayla dışarıdaki hayat birbiriyle örtüşmüyor. Haliyle, gelenler de tedirgin oluyor. Belediyeye polis bu ortamı iyileştirmek için elinden geleni yapmalı. Aslında temizlemek için girseler, bunu başarabilirler.

Polise, zabıtaya başvurmak, böylece sistemle işbirliği yapmak yerine yenilikçi yatırımcıları sokağa yönlendirmek daha akıllıca bir hareket olmaz mı?

Yatırım yapılabilmesi için bir şeyleri iyiye doğru değiştirmek gerekiyor. Meselâ trafiğe kapansa başka bir ortam doğabilir, o zaman sokak yatırımcı çekmeye başlar.

Beklediğiniz kitleyi buraya çekebilmek için ne gibi araçlar, yöntemler kullanıyorsunuz?

Başta Instagram olmak üzere, sosyal mecraların tamamında aktif biçimde duyuru yapıyoruz. Kuruluş felsefemizden şaşmadan müşteri çekmeye çalışıyoruz. Maliyetli olmasına rağmen, bu işi sürdürmeye çalışıyoruz. Bu iş kolunda takdir, uzun vadede geliyor. Bizde kokteyl içen müşteri, bir başka yerde içtiği zaman dönüp, “sizinki cidden farklıymış” diyor. Fiyatlarımızı eleştiriyor olabilirler fakat maliyetimiz çok yüksek; bunun karşılığında hakkımız olan ücreti talep ediyoruz. Evet, pahalıyız; kabul ediyoruz. Ne var ki başka işletmeler gibi bire aldığımızı ona satmıyoruz. İşletmenin maliyet kalemleri her geçen gün yükseliyor. Nitelikli iş yapacaksan nitelikli ürün kullanmak, ticari çarpanları fiyatlara yansıtmak zorundasın.

Mekânınızın müşterilerin beklentisini karşıladığını düşünüyor musunuz?

Düşünüyoruz; hâтта bu mekânın mevcut müşteri profiline fazla geldiğini gözlemliyoruz. Kalkıştığımız yatırımın İzmir standartlarına göre, tabiri caizse gereksiz olduğunu söyleyebiliriz. Biz daha iyisini başarmanın peşindeyiz, kendimize koyduğumuz bir çizgi var. “Hiç bir zaman çizgimizin altına düşmeyelim” diyoruz ama mevcut şartlar, bizi devamlı olarak o çizginin altına doğru ittiriyor.

Müşteri kitlenizi sosyo-kültürel açıdan nasıl değerlendiriyorsunuz?

Çok değişken. Üçüncü nesil kahveci, kokteyl bar ve restoran kimliklerini beraberce taşıdığımız için, günün her saatinde farklı kesimlere hitap edebiliriz. Bu kesimlerin trafiğini nasıl yönettiğimize dair bir örnek vermek isterim: Geçen sene çarşamba günlerini ağırlıklı olarak swing caza ayırmıştık. Yukarı kat kapasite olarak ufak, ancak rezervasyon olursa açıyoruz. Bir gün rezervasyon geldi; “on beş kişiye ama sahne önü olsun” dediler. Heyecanlandık, güzelce hazırlandık. Geldiler ve bir

baktık ki oldukça genç bir grup. Caz başladı, akşam vakti; dükkân yoğun... Siparişleri söylüyorum: Latte, Americano, su ve soda... Böyle devam etti. Fiyatlar pahalı gelmiş olabilir, bunu anlayışla karşılar ama her şeyin bir adabı var. Orada bir grup performans sergiliyor, sahne önünü talep ediyorsun... O deneyimden sonra kahve servisini akşam sekizden itibaren kesme kararı aldık.

Kitleleri birbirinden ayırmak gerekiyor çünkü her kesimin beklentisi farklı. Yukarı kat için tarif ettiğimiz kitle, entelektüel, kültürlü insanlardan oluşuyor. Yanda bir masa var, yiyor içiyor; hesap olmuş bilmem ne kadar. Yaşlar kırk, kırk beş. Yan masada on öğrenci; elde latte kahveler... Olmuyor. Burası ticari bir işletme sonuçta. Sonra adam soruyor: “Ben niye buradayım; neden bu çocuklarla aynı yerde oturuyorum?” Mövenpick otelin sahibi bir ara eşiyile yemeğe geliyordu. Şarabını açtırıyor, her şey gayet keyifli gidiyor. Yanında on yedi, on sekiz yaşında kızlar; Türk kahvesi söyleyip içmiyor, ha bire fotoğraf çekiyor. Bu kitleleri birbirinden ayırmazsanız, problem yaşarsınız. Sonra müşteri bize, “akşam kahve servisini neden kestiniz” diye çıkışıyor.

Müdavimlerinizden memnun musunuz?

Müdavimlik İzmir’de çok, Alsancak’ta yok. Bu semt, toplanma yeri gibi görev görüyor. Semtte yaşayanlar gece dışarı çıkıp mekânları beslemiyor. Müdavimlik biraz da budur. Bizi, semte dışarıdan gelenler besliyor. O türden bir mahalle kültürü yok burada ama Bostanlı’da yüzde yüz işliyor, müdavimlik. Orada yaşayanlar, sadece sevdiği mekânlara takılıyor; başka yere gitme ihtiyacı duymuyor. Burası İzmir’in en kozmopolit yeri... Kozmopolitlik, bir işletmeye yeni fırsat alanları açabilir. Herkes kendi müşterisini bulabilir ama biz, Müslüman mahallesinde salyangoz satan adam durumundayız.

Less Ordinary, İzmir’in gastronomi dünyasına ve sosyal hayatına ne gibi katkılar sunuyor?

Kokteyl kültürünü biz getirdik, bunu kesinlikle söyleyebiliriz. Bizden sonra dört, beş kokteyl mekânı açıldı; eskiden beri açık olan bazı mekânlar da kokteyl yapmaya yöneldi. İzmir’de hazır konma, kopyala yapıştır yaklaşımlar çok yaygın.

Etrafınızdaki işletmelerle, esnafla ilişkiniz nasıl gidiyor?

Şehre geldiğimizde kimseyi tanıımıyorduk. Sonra sonra dostluklar, arkadaşlıklar edinmeye başladık. Çoğu dostumuzdur. İzmirli sıcak, samimi mekânları seviyor. Mekâna girdiklerinde kendilerini karşılayan sanat eserlerinden etkileniyor. Daha avangart, elegan görüyorlar bizi. İstanbullu oluşumuzdan kaynaklanıyor bu duruş, aslında. Bir de İzmir’de şöyle bir gerçek var: Burası bir metropol ama insanı

ilişkiler anlamında, küçük bir yer gibi davranıyor. Sokağa çıktığınızda mutlaka tanıdık birilerine rastlıyorsunuz.

Eğlence sektörünün geleceğinde performansların, konserlerin yeri olmaya devam edecek mi?

Yeri olması lâzım tabii ama o noktada hitap ettiğimiz kitleyle fikir ayrılığına düşüyoruz. Geçen kış DJ setlere ağırlık verdik; birçok DJ getirdik. Tamam; eksiklerimizi biliyoruz ama bu kitle bizi tercih etmiyor. Temel sebebi de şu ki İzmir ufak bir yer olduğu için, insanlar arkadaşı neredeyse oraya gitmek istiyor.

Ayırıldığınız alan, elektronik müzik performansları için biraz dar değil mi?

Başlıca eksiğimiz o zaten. Yukarıda depo olarak kullandığımız, düzayak, büyük bir alan var; orayı performanslara ayırmayı düşündük. Alternatif İzmir adlı bir Instagram hesabı var. Bu hesap, elektronik müzik özelinde bir anket düzenlemişti. “Sizce İzmir’deki elektronik müzik mekânları yeterli mi?”, “bu mekânlardan neler bekliyorsunuz” benzeri sorular yöneltilmişti. Gördüm ki İzmirli çok fazla şey bekliyor ama karşılığını vermeye hazır değil. Herkes konuk olarak mekâna girmenin peşinde... Elde telefonlar, kapıda ücret veriliyor. Karşımızda tekel bayii var; elinde birasıyla gelmiş, gözümüzün içine baka baka içiyor. “O kadar müzik yapıyoruz, gelip dans ediyorsunuz. O zaman tekelerde eğlenin diyoruz”, açık açık. Her şeyin bir adabı vardır. Harcayacak paran sınırlıysa önden arkadaşlarınla oturur, evinde içersin. Sonra da gelip burada bir tane içer, evine dönersin. Mekânda elliye bira yok diye bakkaldan aldığı birayı kapının önünde içiyor, güvenlik içeri almayınca sıkıntı yaratıyor. Ne oluyor? Kitle böyle davranınca mekânlar “booking” yapmaktan geri duruyor. Bütçemizi aşmasına rağmen, iyi isimleri uygun fiyata getirdik; “en azından buna para verirler” dedik. Ona da gelmediler. Bile bile dertsiz başımıza dert aldık.

Alkollü içkilere yapılan orantısız zamlar cironuzu olumsuz anlamda etkilemiş olmalı... Gece seferlerinin haftanın dört günü sabaha kadar uzatılması, olumlu bir etki yarattı mı bari?

Bu zamlarla dayanmak zor... Şehre faydası olmuştur tabii ama biz işletme olarak gece seferlerinin sabaha kadar uzatılmasından fayda görmedik. Bu kampanya başladığında, DJ “event”lerine çoktan son vermiştik.

Alper Savaş (DJ)

Kendinizden bahseder misiniz?

İzmir’de doğdum, büyüdüm; sonrasında üniversite eğitimi almak için Kıbrıs’a gittim. Radyo TV bölümünden mezun olduktan sonra, yüksek lisans

eğitimim için Melbourne’e yerleştim. Bu dönemde, eğitimden arta kalan zamanımın tümünü müziğe harcadım. Yaklaşık on altı yıldır eğlence hayatındayım. Less Ordinary’nin “resident” DJ’i ve müzik direktörüyüm.

Neden bu alanda çalışmayı seçtiniz?

Müziği seviyorum, bu konuya dair yeteneğime inanıyorum. Merakımı kaybetmiyorum. Müziği mıknaşa benzetiyorum; o sizi çekiyor, siz de ona kapılıp gidiyorsunuz.

Mekânın hangi özellikleri size cazip geliyor?

Less Ordinary, benimsediği hizmet anlayışı ve ortaya koyduğu konsept bakımından İzmirliyle farklı bir mekân deneyimi vaat ediyor. Açıldığımız yıl, caza ağırlık verdiğimiz bir müzik politikası takip ettik. Bu seçim, müşteri kalitemizi belirledi. Geçtiğimiz sezon çitayı yerli ve yabancı elektronik müzik etkinlikleriyle yukarı taşıdık. Bununla birlikte, tamamen organik malzemelerden ürettiğimiz kokteyllerle özgün mönümüzün namı aldı yürüdü. Sadece kahve içip sohbet etmeye gelseniz dâhi, buradan çok mutlu ayrılacağınızı garanti ederim.

Konulandırıldığınız sokağa ne katıyorsunuz?

Enerji, eğlence, kalite; bu üç kelime yeterli olacaktır.

Müdavim kitlenizi nasıl tanımlıyorsunuz? Bugüne dek absürt veya tatsız bir olay yaşadınız mı?

Müdavimlerimiz yüksek kaliteli eğlence, rahat ve samimi bir ortam arayan nezih İzmirlilerden oluşuyor. Üniversite öğrencileri ve beyaz yakalılar çoğunluğu oluşturuyor. Elektronik müzikten hoşlanan kitleye hitap ettiğimiz için absürt veya tatsız olaylar yaşamıyoruz. Bizi tercih eden kitle, bulunduğu yerin hakkını vermeyi biliyor.

İzleyici geliştirmek açısından, mekânın etkinlik ve müzik politikasını sürdürürken nelere dikkat ediyorsunuz?

Güncel eğlence alışkanlıkları itibarıyla, etkinlik yapmayan mekânların ayakta kalamayacağına inanıyorum. Müzik politikamızı sürdürürken mekânın konseptine, kitlenin moduna, etkinlik türüne göre eklektik bir çizgi takip ediyoruz.

Dünyanın farklı yerlerinden gelen, sanatını beğendiğim, müziğini severek dinlediğim insanlarla aynı kabini paylaşmak, beni çok mutlu ediyor.

Eğlence sektörünün geleceği sizce nereye doğru gidiyor?

Geçmişten bugüne eğlence sektörüne baktığımızda, radikal anlamda değişim yaratan başlıca unsurun teknoloji olduğunu görüyoruz. Sektörel eğilimler trendlere göre şekillense de ana esaslar ve ilkeler hep yerinde kalmış: Yetenek, yaratıcılık, kaliteli hizmet. Bu üçünün teknolojiyle bileşimi, yakın gelecekte bize sürprizlerle dolu bir eğlence hayatı vad ediyor.

Bülent Meriç (personel)

Sizi tanıyabilir miyiz?

Beş aydır buradayım. Öncesinde, bar sorumlusu, bar şefi olarak birçok otel ve restoranda çalıştım. Miksolog olarak farklı tatları ve lezzetleri harmanlayıp, lezzetli kokteyller çıkarmaya çalışıyorum.

Çalışma koşullarınız nasıl, günde kaç saat çalışıyorsunuz?

Sekiz saati buluyor. Koşullardan memnunum; mümkün olduğu kadar iyi hizmet verip, misafirlerimizi mutlu etmeye uğraşıyorum.

İşverenle ilişkinizden de memnun musunuz?

Aşırı memnunum. Patron gibi davranmıyorlar. Ayrıca işletmemiz, yaratıcılığımı kullanma konusunda bana fazlasıyla imkân tanıyor.

Sosyal güvenliğinizi sağlıyorlar mı? “Yarın işe gelme” deseler, hakkınızı arayabilecek misiniz?

Tabii ki. Zaten primleri yatırmaktan kaçınırsalar, o işletmenin bünyesinde durmak istemezsiniz.

Müşteri kitlesini nasıl tanımlıyorsunuz?

Değişiyor aslında... Gündüzler genelde öğrenci ağırlıklı geçiyor; akşamları elit kesim geliyor diyebilirim. Etkinliklere ev sahipliği yaptığımızda profil ister istemez değişiyor ama genelleyecek olursam, ortalamanın üzerinde bir müşteri kitlesine

hizmet veriyoruz.

Mekândan bağımsız olarak, sokağınıza, Alsancak’a gelen kitleyi nasıl tanımlıyorsunuz?

Alsancak her insanın beğenisine, tercihiine hitap eden bir lokasyon. Yiyecek içecek sektörünü baz alırsak, her klasmandan mekânla, ürünle karşı karşıya gelebilirsiniz. Bu yüzden, karışık bir profil çiziyor.

Yaptığınız işin profesyonelisiniz, geçici olarak bu işle uğraşmıyorsunuz, değil mi?

On bir senedir tam zamanlı olarak bu sektörde çalışıyorum. Ayrıca, üniversite eğitimi aldım.

90’lı yılların başından beri Sardunya’da çalışan Süleyman Bey, kendisiyle yaptığımız mülakatta, müdavimlerin müzik dinleme kültürünü değiştirdiğinden, okuma zevkini dönüştürdüğünden bahsetmişti. Siz de buna benzer bir değişim, dönüşüm yaşadınız mı?

Aslında çalıştığım her yer, benden bir şeyler alıp bana bir şeyler katıyor; orası öyle. Kendimizi yenilemekten vazgeçmemek lâzım, her şey çok hızlı geliyor ve dönüşüyor. İster istemez, bu değişim ve dönüşümleri takip etmek zorundayız. Vizyonumuzun yeni deneyimlere açık olması gerekiyor. Çalışanlar olarak, bu değişim ve dönüşümlerden öğrendiklerimizi işletmeye katkı olarak sunmalıyız. Bu katkıyı da ancak bilginin birikmesiyle, zamanla koyabiliriz. O yüzden, mekânın bana ne kattığını, katacağını zamana bırakıyorum.

Müdavim kavramıyla ilgili ne düşünüyorsunuz?

Müşteri, herhangi bir şeyi beğenip o mekânın müdavimi olmaya karar verebilir. Bu yiyecek, içecek, ambiyans, dekorasyon, ışık, obje, müzik veya hizmet olabilir. O yüzden işletmeyi açarken ve sürdürürken bütünsel bir konsept yaratmaya dikkat etmek gerekiyor.

Şunu da ben ekleyeyim (İşletmeci): Mekânı açtıktan

sonraki ilk altı ay içerisinde otuz personelle yollarımızı ayırdık. O kadar zorlu bir süreçti ki... Oryantasyon, işe giriş, çıkış... Bir sorun veya şikâyet, siz gözünüzü açıp kapayınca kadar müşteriyi etkilemiş oluyor. İlk altı ayda daha çok müdavimimiz vardı. Personelde yaşanan değişime rağmen, müdavimlerimizin bir kısmı varlığını korudu. İzmirli müşteri, daha önce karşılaşmadığı şeylere ilgi gösteriyor. Beğenirse, eşini dostunu alıp geliyor. Müdavim daha mönü talep etmeden siparişi masaya geliyor. Hizmet sektöründe iş ne kadar kişiselleşirse karşılıklı duyulan tatmin o kadar artar. Personel size adınızla hitap ediyorsa, içeceğinizi anında masanıza getiriyorsa, mekânla kurduğunuz aidiyet güçlenir.

İşletmenin komşu mekânlarla kurduğu ilişkiler nasıl gidiyor?

Yanımızda Cinatı ile Hayyam, karşımızda market, sokağın başında taksiciler var. Şimdiye kadar bir sorun yaşamadık.

VOLUME

Ümit Takmaz (İşletmeci)

Sizi tanıyabilir miyiz?

Yirmi beş yıldır bu sektörün içindeyim. İşin mutfağından geliyorum. Garsonluk, barmenlik, çay ocağı işletmeciliği, şeflik, müdürlük derken, sektörün her alanında deneyim kazandım. İlk mekânımı Alaçatı'da açtım; Volume benim ikinci dükkânım.

Neden bu sektörü seçtiniz ve Volume'ü açma kararını nasıl aldınız?

Mesaisi çok yoğun, yorucu bir iş kolu ama ortamını seviyorum. Eskiden beridir rock dinlerim. Alaçatı'daki hariç, öncesinde çalıştığım mekânlar da bir biçimde rock kültürüyle ilişkiliydi. Orada farklı bir şey yapmak istedim ama muazzam sermayelere hükmeden İstanbullularla baş edemedim. Onların belirlediği fiyatları mönüme yazmayı sindiremedim. O yüzden, merkeze geri geldik.

Yola çıkarken kafanızda belli bir konsept var mıydı?

2013'te Volume'ü açarken hareket noktam, Bios'u hariç tutarsak Alsancak'ta canlı müzik yapılabilecek mekân sayısının çok sınırlı olmasıydı. Çok sayıda müzisyen arkadaşım var; bu talep biraz da onlardan geldi. 2010'ların son kısmı, house, trance çalan klüplerin öne çıktığı yıllar; öyle bir dönemde açtık Volume'ü. Bir dönem zarar etmeyi göze aldık.

Kişisel beğeniniz ne yönde olursa olsun, işletmeci olduktan sonra ticari kaygıların içine düşüyorsunuz ve meseleye farklı açılardan bakmak zorunda kalıyorsunuz, bırakılıyorsunuz. "Bir performans mekânı yapalım; canlı müziğimiz olsun, fiyatları da elimizden geldiği kadar makul tutmaya çalışalım" dedik ama ekonomik gidişat, bizi sürekli başka kararlar almaya sürükledi. Volume'ü daha en

baştan genç kitleye hitap edecek, güvenli ortam sağlayacak, rahat bir mekân olarak tasarlamıştık. Zamanla sevildi, ismini duyurdu ve talep görmeye başladı. Gördüğü talebe göre, farklı müzik tarzlarına yöneldiğimiz dönemler yaşadık. Konserlere ağırlık verdiğimizde, R&B, hip hop, reggae, metal, türkü gibi tarzlarda çalışan nice sanatçıya sahne açtık. Bunu yaparken, özellikle yeni isimlere alan açmaya özen gösterdik ki sosyal medya araçları, kitlenin İzmir'de kimi istediğine dair pek çok done sunuyor. Sonuçta güzel bir sinerji yarattık, personelinden müşterisine herkesin bulunmaktan keyif aldığı bir mekâna dönüştü Volume. Anıtlar Kurulu ile yaşanan gerginlikten dolayı dokuz aylığına yer değiştirmiş olsak da eski yerimize dönmüş olmaktan mutluyuz.

Kırmızı çizgileriniz var mı?

İş yapmak, para kazanmak isteyen her işletmeci, fiyat politikasını seçtiği konsept ve hitap etmek istediği müşteri kitlesine göre belirler. Bence fiyatlarımız bir tık yüksek, bundan hoşnut değilim ama hükümetin eğlence sektörü üzerinde uyguladığı baskılar, kota anlaşmaları, distribütörler, gıda tedarikçileri düşünüldüğünde, ancak bu seviyede tutabileceğimizi söyleyebiliriz. Yaptığımız ciro işletmeye döndürüyor ama fiyatları azaltmaya müsaade etmiyor. Müzikal tarzımızdan ödün vermeyiz, onu söyleyebilirim. Ortaklar olarak önceliğimiz, buraya gelen herkesin keyifle vakit geçirmesi, güvenle rahatça eğlenmesi. Bunlar haricinde kırmızı çizgimiz yok.

Belirlediğiniz fiyat politikası kimi kesimleri mekândan uzakta tutuyor mu? Güvenlik politikanızı oluştururken neleri dikkate alıyorsunuz?

O kitleyi, çalışanlarımız ve tavrımız dışarıda tutuyor. Müşterimizin içeride eğlenirken, işletmenin değerlerine saygı göstermesini tabii ki önceliyoruz. Bunu beceremeyen olursa kibarca dışarı davet ediyoruz. Bodyguard kullanmıyoruz. O başka bir dünya; sert bir duruş getiriyor. Clubbing meselesi bu bölgenin dokusuna çok büyük zarar verdi. Kimse de bunun önüne geçemedi. Tansiyon arttıkça bodyguard'ların sayısı arttı, niteliği düştü. Bazı insanlar, mekânın kapısında bodyguard gördüğü zaman ona meydan okumak, üstünlük kurmak istiyor. Biz kimin etrafı izlediğini kitleye hissettirmeyiz ama yılların tecrübesiyle kimin ne zaman arıza çıkarabileceğini anında belirleriz. Sıkıntı yaşanmıyor mu? Tabii ki yaşanıyor; sonuçta gece hayatından bahsediyoruz. Aşırı alkol almış müşterileri taksiye bindirip evine sevk ediyoruz. Müdavimse, bizzat eve kadar nezaret ettiğimiz oluyor. Sonuçta o alkolü pazarlayan biziz, aldığımız sorumluluktan sıyrılmayız. Elimizden geldiği kadar korumaya çalışıyoruz kitlemizi.

Eksikler neler?

Profesyonellikle kafayı bozmuş bir işletme olmadığımızı teslim etmek lâzım. İşletmenin sorumluluğunu üstlenirken amatör ruhu kaybetmemeye bakıyoruz. Sahnedeki koşullar da ultra profesyonel değil ama çalan gruplar tatmin oluyor, onlara yetiyor. Sahneye yatırım yapacak olsak, ortaya çıkacak maliyeti fiyatlara yansıtmak zorunda kalırız. Arkadaşlarımızın tanımladığı üzere, müşteri portföyümüzün çoğunluğunu öğrenciler oluşturuyor. Onlar da muazzam ışık ve ses sistemi görmek yerine eğlenceye bakıyor.

Alsancak'ta açmış olmanız, mekânı kurarken süreci etkiledi mi?

İşletmeyi açtıktan sonra doğal olarak çevremdeki arkadaşlarımla görüştüm. Birbirimizi bir şekilde bulduk. Meselâ işletme müdürümüz Caner ile sekiz yılı doldurduk. Volume'ü Bostanlı'da, Bornova'da veya Buca'da açsaydım başarılı olamayabilirdim çünkü bir mekân açtığınızda çekirdek kitlenizi tanıdıklarınız ve onların çevresi oluşuyor. Başıbozuk ilk günlerden beri bizimle, öncesinde onları dinlemeye gidiyorduk. Kendi kitleleriyle geldiler. Halka böyle böyle büyüdü. Bir mekân kendi kendini inşa eder. Gelenler kendini burada mutlu, güvenli hissediyorsa kalır. Kalanlar, sonraki seferinde en az birkaç arkadaşını beraberinde getirir. Üniversitelileri mekâna çekmek önceliğimdi; Bahane'yi işlettiğim dönemde bu kesimin bir eğlence mekânından neler beklediğini, müzik olarak neler dinlediğini tecrübe etmiştim. Öyle ki Bahane'deki müzikleri bile kendim seçer hale gelmiştim. Belirlediğimiz stratejide başarılı olduk ki altı yıldır ayaktaayız.

Alsancak'ta konumlanmış olmak, beraberinde ne

gibi avantajları ve dezavantajları getiriyor?

Çok kozmopolit bir semt burası, her türden insan geliyor. Dezavantajı bu. Mekânı temiz tutmaya çalışmakta zorlanıyoruz. Müşteri profili her saat, her hafta değişiyor. En büyük avantajı, erişimin kolay olması.

Gece seferlerinin haftada dört gün sabaha kadar uzatılması size yaradı mı?

Tabii ki yaradı. Daha önce mekan gece ikide dağılıyordu, üç buçuğu görmeye başladık. Aslında baykuş seferlerinin sabaha kadar uzatılmasını talep edenler ağırlıklı olarak Karşıyakalıları. Son dönemde Karşıyaka ve Bostanlı'da beklentilerini karşılayan mekânlar açılınca, bu kitle kendi semtinde eğlenme alışkanlığını kazandı ve beklentisini terk etti. Bornova dersiniz bambaşka bir dünya; oradaki mekânları ağırlıklı olarak Ege Üniversitesi öğrencileriyle Manisa'dan gelenler taşıyor. Bir rock bara girdiğinizde, "Ankara'nın Bağları"nı duyarsanız şaşırmazsınız. Buca'ya açılan mekânlar da müşteri sayımızı etkiler. Örneğin, Jazzgır'ın şöyle bir artışı oldu: Bizde sahne alan rock grupları, orada çıkmaya başladı. Sahneden reklâmımızı da yapıyorlar, sağ olsunlar. Hafta içi orada dinleyip beğenenler, hafta sonunda bize gelmeye başladı.

Ezcümle, bizim gece trafiğimizi gece seferlerinden çok, vize final dönemleri etkiliyor çünkü Dokuz Eylül öğrencileri, kitemizde ağırlıklı yer tutuyor.

Sahne alan gruplar, mekânın gidişatını da etkiliyor, değil mi?

Tabii, sahne alan gruplar veya müzisyenler, bir işletmeyi geleceğe taşır; konsepti bütünlür.

Hedeflediğiniz kitleyi ancak aynı gruplarla uzun süre çalışırsanız çekebilirsiniz. Başıbozuk ile Beyefendi'nin bizde sahne alıyor olmasını tam da bu yüzden çok önemsiyoruz. Onların altında çalan gruplar da tecrübe kazanıyor, kendi kitlelerini ediniyor. Eskaza, bu gruplara örnektir. Bugün itibarıyla birçok yerden teklif alan bir grup haline gelmiştir.

Volume, şehrin ve Alsancak'ın sosyal hayatına başka ne gibi katkılar sunuyor?

En basitinden, kültürel zenginliği artırma anlamında çok farklı tarzlarda gruba sahnesini açıyor. Bu gruplara yerelden yeni dinleyiciler kazandırıyor. İstanbul'dan gelip bu şehirde sıkça konser verme imkânı bulamayan nice grubu İzmirliyle biz buluşturduk. Mavi Sakal, on altı yıl sonra ilk defa bizim sahnemize çıktı. İşletmeci, müzikal seçimlerinde isabetli olmak istiyorsa müzik dünyasındaki gelişmeleri yakından takip etmeli. Pili Bebek dinliyorum, altında çalan grubu araştırıyorum, nasıl bir kitle topladığını analiz ediyorum. Manuş Baba bizde sahneye çıktığında İzmir'de kayda değer bir kitlesi yoktu. Dört konser verdi ve son konserinden sonra, Türkiye'nin en sevilen sanatçılarından biri haline geldi. Yüzyüzyken Konuşuruz'u İzmir'de bir avuç insan takip ederken, kendilerine ben sahne açtım. Üstelik bu işi yılbaşından üç gün sonra, en riskli günde yaptım. İzmir'de seyrek sahne almış Murder King grubunu metalci kitleyle buluşturdum. İşin buluşturma kısmı da önemli: Bizim gibi işletmeler, belli camialara destek olmalı, sahne açmalı. İzmirli gençler her hafta İstanbul'a gidip sevdiği grubu dinleme olanağına sahip olmadığına göre, şartlar makulse, o grubu getirmek benim görevim diye bakıyorum.

Volume, bu misyonu daha açılışında ilan etmiş bir işletmedir. Alkollü içki ve sigara firmaları destek verirken, 2004 – 2009 döneminde gruplar sıkça Alsancak'a geliyordu ama sonrasında, İzmirli merkezdeki bir mekânda konser izlemeyi unuttur hale geldi. Aynı tarzda çalışan işletme sahipleri bile gece dükkânları dolu olmasına rağmen, gelip bizde konser izlemeye başladı. Bunu başarmak, emek, sebat, sabır istiyor. Maddi anlamda sınırlı olanaklarla yola çıktığımız için, başarmaktan başka seçeneğimiz yoktu. Yoksa ne teklif geldiyse parayı bastırır, “gelsinler çalsınlar” derdik. Öyle yapmadık; her menajerle tek tek konuştuk, stratejimizi anlattık. Önce güven ilişkisi tesis ettik, sonra ahabap olduk. Güven ilişkisi tesis etmeyi çok önemsiyorum. Kurban sahnelerden çekilmişti, biz onları çıkardığımızda. Yılların grubu tabii; o dönem için yüksek bir rakam talep ettiler ama sonrası geldi. Yüzyüzyken Konuşuruz'a Kesme Şeker ile kurduğum yakın ilişki sayesinde ulaştım.

Konser alanımızın kapasitesi ve fiziksel yapısı belli; en fazla iki yüz yirmi kişi ağırlayabiliyoruz.

Konser düzeninde bistroları kaldırıyoruz çünkü temel amacımız içki satmaktan çok gelen grubu izleyicisiyle buluşturmak. İkinci hedefimiz, işletmenin kendi reklâmını yapmasını sağlamak. Konserlerden kayda değer bir kazanç sağlamıyoruz. Bir buçuk yıl boyunca, her pazar günü metal konseri yaptık. Elimizden geldiği kadar yerel gruplara yer vermeye çalışıyoruz. Yeri geliyor; bize yakın tarzda çalışan mekânlara bazı yerel grupları öneriyoruz. Onlar da geze geze, çala çala öğrenecek. Uzun vadeli bir plan bu...

Sokaktaki ve civardaki mekânlarla diyalogunuz nasıl gidiyor? Şartları iyileştirmek adına, ortaklaşa çaba sarf ediyor musunuz?

Bu sokakta yirminci yılımı tamamlıyorum, dolayısıyla sokağın eskilerinden sayılıyım. Kaos'un sahibi Okan Ağabey, Sardunya'dan Hami Ağabey ile birlikte, en başından beri buradayım. Bütün işletmeciler oturup birbiriyle konuşuyor; herkes birbirine gördüğü eksikliklerle ilgili bilgi veriyor. Whatsapp grubumuz üzerinden de paylaşımlar halindeyiz. Elimizden geldiği kadar birlik olmaya çalışıyoruz. Sadece sokağın değil, Alsancak'taki ortamın iyileşmesine dair ortak akıl üretmeye bakıyoruz. Kıbrıs Şehitleri İş Adamları Derneği başkanı Hami Ağabey'in bu sokağa çok büyük katkıları, hizmetleri olmuştur. Derdimizin tasamızın resmi makamlar nezdinde temsilcisi odur. Konak Belediyesi ile verimli bir diyalogumuz var; bazen onlar bizden bir şeyler talep ediyor, bazen biz onlardan istekte bulunuyoruz. En büyük şikâyet, yüksek desibelden geliyor. İçeriye elimizden geldiği kadar yalıtıyoruz ama ne yaparsak yapalım, sızıntıyı önleyemiyoruz.

Mekanlar arasında yalnızca ortak fiyat geliştirme politikasında anlaşamıyoruz. Biri yüksek fiyat koyuyor, öbürü fiyatı kırıyor. Bize benzemeyen bir tek işletme çıksa gelse, bu sokak bozulur ve başımıza geleceklerin önüne geçemeyiz. Bu sokakta kaçak göçek işlerle uğraşan kimse yok. Kaçak alkol alımı ve satışı çok büyük bir risk; insanlar güvenle içki tüketmeli.

Müdavim kavramını kaybediyor muyuz? Personelin çok sık değişmesi müdavimleri uzaklaştırıyor mu?

Evet, kaybediyoruz. Bunun birkaç sebebi var: Birincisi, fiyatlar bu düzeyde oldukça kimse kolay kolay dışarı çıkıp içemiyor ki müdavim dediğin, aynı mekânda haftada en az iki gece vakit geçirir. Eskiden müdavimleri on saat masadan kaldıramazdık. İkincisi, alternatif çok; insanlar artık aynı gece tek bir mekânda çakılıp kalmak istemiyor. Gücü olan, aynı gece bizi, 6.45'i, Bios'u, Mavi'yi turlamadan eve dönmek istemiyor. Elektronik müzik dinliyorsa 1888'de takılıp, kapalı partilere akıyor.

Bu biraz da dinleyicinin – izleyicinin mensubu

olduğu alt kültüre duyduğu aidiyetin ortadan kalkmış olmasına bağlı değil midir? Şimdilerde bir metacali buradan çıkıp, rahatlıkla 1888'e doğru akabiliyor.

Ben rock dinleyicisiyim ama türkü dinlemekten büyük keyif alırım. Beni bir kulübe götürecek olursan, orada ayrı eğlenirim. Bugünün dünyası böyle dönüyor çünkü beğeniler çeşitlendi ve dogmalar azaldı. Bir DJ iyi müzik yapıyorsa neden gidip dinlemeyeceğim? Rock dinleyicisi olduğum için mi? Turan'daki kimi mekânlar, özellikle Tac Mahal, bir sürü DJ etkinliği düzenliyor; bazen ben de bu etkinliklere katılıyorum.

Burada bir DJ etkinliği ağırlamayı düşünür müydünüz?

Bir sürü özel etkinlik yaptık. Neopol diye bir grup çıkardık meselâ. Makine grubundan klavyeci Ozan Ülke ki heavy metal kökenli bir müzisyendir; elektronik müziğe döndükten sonraki ilk üç konserini bizde yaptı. Buradan önce işlettiğim mekânda çalışıyorlardı. Birahane benzeyen, çok garip bir dükkândı... Alsancak'ta çalışan bütün garsonlar orada toplanır, kendi aralarında eğlenirdi. Personelden para kazanırdık yani, normal müşterimiz yoktu. Sabahın yedisine kadar çalışıyorduk. Bu emekçiler, biraz olsun deşarj olma imkânı buluyordu.

Geleceğe nasıl bakıyorsunuz?

Uzun yıllardır bu sektördeyim. Bizden sonra gelecek nesil de benimsediğimiz vizyonu, ilkeleri ileri taşısın isterim. Burası kapansa bile, onlar kendi mekânlarını kurup daha iyisini başarsın.

Bizim geldiğimiz kültüre ve aldığımız görgüye göre, mekânın sahibi, işletmecisi olduğunu göstermek, hem gereksizdir hem ayıptır. İlk üç yıl burayı benim açtığımdan kimsenin haberi yoktu. Barmenlik yapıyordum. Gelip benimle pazarlık yapmaya çalışanları, “patron sonra bana kızıyor” diyerek geri gönderiyordum. Varsın onlar patron kim diye aranıp dursunlar (gülüyor). Yeniler de tanımaz beni... Bazen kapıya gelip ismimi veriyorlar; “Ümit abişi tanıyoruz, geçebilir miyiz” diye soruyorlar. “Buyrun geçin” diyorum.

Başlıbozuk (Müzik Grubu)

Ulaş Artukoğlu, Cüneyt Aykutelli, Cemal Kayaoğlu, Tibet Çakar

Grup nasıl bir araya geldi?

Cüneyt ile liseden arkadaşız. 2003 gibi Cemal, sonrasında Onur Yıldırım aramıza katıldı. 2006'da saksafoncu Ozan Hasan Çoruk ekibe dâhil oldu; 2012'de Onur Yıldırım izin istedi. Onun yerine, Ulaş Artukoğlu geldi. 2016 yılında Ozan ayrılınca dört kişi kaldık ve yola böyle devam edelim dedik.

Burada ne kadar zamandır sahne alıyorsunuz?

Altı yıl oldu; açıldığı günden beri buradayız. Ümit Ağabey bizi davet ettiğinde yan sokakta, Hayal Kahvesi'nde çalışıyorduk.

Sizi grup olarak bir arada tutan dinamikleri nasıl tarif ediyorsunuz?

Çok eski arkadaşız ve birbirimizle iyi anlaşıyoruz. Arkadaşlığımız, sahne dışında da devam ediyor.

Arada bir sürtüştüğümüz oluyor ama kardeş kavgası gibi işte... Beş dakika sonra unutuveriyoruz. On altı yıldır birlikteyiz. Ergendik, büyüdük, evlendik; herhâlde beraberce ihtiyarlayacağız.

Sokakta müzik yapmakla bir mekâna bağlı olarak müzik yapmak arasında ne gibi farklar var?

Sokakta müzik yapmanın ana amacı kendini göstermek, bir yandan da kazanç sağlamak. Avrupa'daki gibi özgürce müzik yapılsa, kalite yüksek olsa bir derece ama altı yıllık bir bar grubu olarak, öyle bir işe kalkışacağımızı zannetmiyoruz.

Sizi neler kısıtlıyor?

Genelgeçer eğlence anlayışı, yaptığımız müziği doğal olarak etkiliyor. Barda düzenli program yapıyorsanız, kitlenin beklentisini karşılamak zorundasınız. Her sorduklarında, “biz alternatif rock çalışıyoruz” desek de işler öyle yürümüyor. Meselâ, Büyük Ev Ablukada'nın “Fırtınayt” albümünden bir şeyler çalışıyoruz, üç beş kişi fark ediyor. Böyle olunca, repertuvara yenilik getirmeye dair motivasyonumuzu kaybediyoruz. Oysa sokakta çalanların böyle dertleri yok.

Sizi takip eden kitleyi nasıl niteliyorsunuz?

Barda yaptığımız müziği takip eden özel bir kitlenin olduğunu düşünmüyoruz. Gençliğimizde durum daha parlaktı. Dinleyici kitlemizin neredeyse tamamını öğrenciler oluşturuyor. Geçmişin hatırına gelenler de var; “on yıl önce sizi dinlerdik” diyen yüzlerce dinleyici sayabiliriz. Yaşını alan, beyaz yakalı olur olmaz eve çekiliyor. Volume ile altı senedir çalışıyoruz, artık oturmuş bir ilişkimiz

var. Mekânla bütünleştik, etle tırnak gibi olduk. Buraya gelen kitle Volume'ü de bizi de ayrı seviyor. Dolayısıyla programlar her şekilde kalabalık geçiyor. Yaz kış böyle gidiyor ama başka mekâna geçsek, aynı elektriği yakalayamayabiliriz. Meselâ, cumartesi günleri Bios'ta çalsak, buradaki kitle yine gelir ama sonraki hafta bir başka yere geçer ve ortada kalırız. Bunlar bizim iş kolunun cilveleri.

“İçten içe ne kadar idealist olsak da popüler kültüre hizmet ediyoruz” diyorsunuz yani...

Barda program yapmayı kendinize meslek edindiyseniz, başka çareniz yok. Ne kadar kendi tarzınıza bağlı kalsanız da her tarzı kendine doğru büken bir popüler eğlence anlayışı var. 2006 - 2007 yıllarında, Hayalbaz'da çalışıyorduk; sonra işler büyüdü. Oradaki hayranlarımızdan bazıları kimi mekânlara işletmeci oldu. Geçmişten bugüne bakacak olursak, kaliteli müzik dinleyicisi barlara uğramayı bıraktı. Eskiden daha sık yabancı şarkı çalardık. Sonra iş bir set yabancı, bir set yerliye döndü ve sonunda rock seti tamamen ortadan kalktı. Nabza göre şerbet verip duruyoruz. Hayat böyle geçip gidiyor ama mutluyuz. Hem sevdiğimiz işi yapıyoruz hem geçimimizi sağlıyoruz.

Çoğu klasik şarkıyı çalmaz olduk. Çalan var mı? Var. Meselâ, Beyefendi her mekâna özel konsept tasarlıyor, repertuar hazırlıyor. Biz de bunu deniyoruz ama yemiyor. Buca'da tamamen Türkçe parçaları çalmamız gerekiyor. Müzikal anlamda bir nitelik kaybı var, dinleyicide. İzmir'de müzik dinleyen elli bin kişi var dersek, “şurası açılmış; haydi bugün oraya gidelim” diyen bin kişiyi zor

bulursunuz. Bara müzik dinlemeye gelen, dinlediği müzik kulağına hoş gelsin, mekân onu üzmesin istiyor. Sahnede çalmak, kültürel faaliyet olmaktan çoktandır çıktı. İzmir'in merkezi doydı galiba... Ödemiş'te çaldık geçenlerde, ne çalsak eğlendi insanlar.

Seyircinin coşkusu sizi nasıl etkiliyor?

Enerji değiş tokuşu olunca biz de eğlenmeye başlıyoruz. Canlı performans yapıyorsanız karşından o elektriği alacaksınız; yoksa zevki kalmıyor. Aslında popüler repertuvara kayma meselesi o enerjiyi yaratma umuduna dayanıyor. Şimdilerde rap çok popüler ama biz çalmıyoruz. Yarın öbür gün hoşumuza giden bir parça bulursak çalabiliriz. İlk yola çıktığımızda rock'n roll, blues, hard rock çalışıyorduk.

Sizi bu noktaya ne getirdi? İçinde bulunduğunuz endüstrinin kültürel ve sosyal zemini hakkında neler söylemek istersiniz?

Tabii ki kitlesel beklentiler getirdi. On iki senelik bir tarihten bahsediyoruz. Dinleyici kitlesi, rock'n roll'dan buralara geldi. Eski parçaları bir iki kez çaldık, tepki almadık. O yıllarda ne çaldığın önemli değildi; azıcık hareketliyse insanlar hemen dans etmeye başladılar. Artık yaşam öyle hızlı akıyor ki insanlar bara girdiği an tanıdık bir parça duymak istiyor. Duyamazsa çıkıp başka bir yere gidiyor. O otuz saniye kritik hale geldi. Herkes bir parçanın ilk on beş saniyesini dinleyip diğerine sığıyor. Eskiden radyoyla birlikte klip yayınlayan televizyon kanalları işi elinde tutuyordu; şimdi sosyal medya o işi görüyor. Sonuçta hepsi aynı kartellerin aracı...

Batı ülkelerinde, Amerika'da müzisyenliğe dair ne varsa son derece net kurallara bağlanmış. Hak temelli çalışan, savunuculuk yapan birçok kurum var. Türkiye'de müzik dünyası son derece ilkel bir zihniyetle yönetiliyor; çoktan mafyalaşmış. Enstrüman çalmayı bilmeyen birinin gitar videosu yüz binlerce kez izleniyor. O telifini alıyor, biz alamıyoruz. Onca kalabalığın içinde nice güzel iş kaybolup gidiyor. Albüm yapmanın da bir anlamı kalmadı. Bir şarkı yayınlayıp, doğru PR stratejisiyle kolayca ünlü olabiliyorsun.

Genç gruplarla aranız nasıl; destek verdiğiniz gruplar var mı?

Çoğuyla aramız iyi. Sıkı fıkı görüştüğümüz, sıkça sahne alan en az on grup vardır. Kiminin davulcusunu, kiminin gitaristini tanıyoruz. Ekipman lazım olunca, kimi arayacağımızı biliyoruz. Yeni enstrüman alacaksa, denemek için ödünç alıyoruz. Ne var ki kimse kimsenin etkinlik duyurusunu, işini paylaşmıyor. Oysa hepimiz, birbirimizin görünürlüğünü artırmak zorundayız.

Alsancak'taki kitleyi nasıl nitelendiriyorsunuz?

Elektronik müzik, Alsancak gecelerine hâkim oldu. O eski asi rock dinleyicisi, elektronik müzik dinliyor şimdi. Bu gibi değişimlere karşı değiliz tabii ki. Bir de canlı müziğe sahne açan mekân sayısı azaldı.

Geleceğe dair belirlediğiniz bir hedef var mı?

Bu işi hayata tutunmak için yapıyoruz tabii ki ama asıl hedefimiz, albüm grubu olmak. Şimdiye kadar iki albüm, iki single yayınladık. Amacımız bardan çıkıp kendi şarkılarımızı çalabileceğimiz işlere gidebilmek ki bu süreç kolay ilerlemiyor. Eskiye nazaran daha ilerideyiz: Çalışmış ilerledi, performansımız güçlendi, bir dinleyici kitlemiz var ve albüm çıkarabiliyoruz. Yine de barda müzik yapma meselesiyle albüm yapma meselesini birbirinden ayırmayı planlıyoruz. Bara gelen kitlenin neredeyse tamamı bize ait şarkıları bilmiyor ya da beğenmiyor. Bar müşterisi, bilmediği bir şarkıyı duyunca mutsuz oluyor. Popüler kültürün getirdiği eğlence anlayışı bu, sonuçta... Sürekli pompalanmayan bir şarkıyı bar kitesine kabullendirmek zordur. Önce sosyal medyadan, televizyondan, radyolardan pompalanacak ki insanlar istekte bulunacak. Sistem böyle işliyor.

Yeni albüm planları var mı?

Yakında başlayacağız. Başlıbozuk dışında, bir başka projeye giriştik. Elektronik müzikten biraz da biz nasiplenelim dedik. Bundan böyle, her iki projeyi ayrı yürüteceğiz. Bar grubuyla program, albüm grubuyla konser yapacağız. Varsın konsere on kişi gelsin. Önemi yok. Yeter ki kendi şarkılarımızı çalalım.

Beyefendi (Müzik Grubu)

Doğucan Güneş, Ozan Doğanay, Doğuş Ünver, Yiğit Vatansever

Grup olarak nasıl bir araya geldiğinizi sizden dinleyelim.

Klavyecimiz Barış ile birlikte, farklı bir kadroyla İzmir'deki mekânlarda program yapıyorduk. Solistimiz Yiğit'in ayrı bir grubu vardı. Yiğit o gruptan ayrıldı, biz solistimizle yolları ayırdık ve böylece birlikte müzik yapmaya karar verdik. Başçımızı ve davulcumuzu değiştirdikten sonra, bugünkü kadromuza ulaştık.

Repertuarınızı çaldığınız mekâna göre uyarlıyor musunuz, yoksa kendi tarzınıza sadık mı kalıyorsunuz?

Çaldığımız şarkıların tamamını Beyefendi'nin karakteristik sound'una uyarlıyoruz.

Mekânların repertuarınıza müdahale ettiği oluyor mu?

Her işletme tarzımızı bilir, bizi ona göre çağırır. İzmir'de bu tarzda çalan bir tek biz varız. Bizi çağırın mekân, "bile bile lades" demiştir. "Bu adamlar yıllardır İzmir'de müzik yapıyor. Dinleyici kitleleri de hiç değişmedi ve gittikçe artıyor. Biz bu grupla çalışalım" diyerek hareket ediyorlar.

Müzik yapacağınız mekânı seçerken, siz ne gibi kriterleri gözetiyorsunuz?

O işletmeye dair verilerin bir ortalamasını alıyoruz. Bugüne kadar ne tarz müziklere sahne açmış, kimlerle çalışmış, müdahaleci bir yaklaşımı var mı diyerek, notumuzu veriyoruz.

Diyelim ki mekân sizden geçer not aldı fakat tarzınıza tamamen zıt bir tarafa duruyor. Ne var ki haftada iki gün sizinle çalışmak istiyor...

Genelde öyle oluyor zaten. Bizi çağırın mekânlar, "Beyefendi gelsin; bir gün hard rock çalsın. Çeşitlilik olsun" diyor. Bu gibi mekânlarda bizim çaldığımız günler haricinde benzer gruplar sahne almıyor.

Beraber çalışacağınızı işletmeyi seçerken personeline ya da müşteri kitlesine bakıyor musunuz?

Bunları o işletmeyle çalışmadan bilemeyiz. Bizim gayet sadık ve kemik bir kitlemiz var. Önce personel o kitleye nasıl muamele ediyor, onu gözlemliyoruz. Adam giymiş Metallica tişörtünü, uzun saçlı diye kapıdaki görevli atarlanıyor: “Damsız almam.” Oysa o adam profesör... Kadın dinleyicimiz ve erkek dinleyicimiz yarı yarıyadır. Eğer dinleyiciyi cinsiyetine veya dış görünüşüne göre yargılıyorsa o mekânın bizimle işi olamaz. İlk kez çaldığımız bir işletmede kapıda problem yaşayan dinleyici, bize sosyal medyadan durumu bildiriyor. Yeri geliyor, işletmeciyi dinleyici arasında aracılık yapıyoruz çünkü her iki tarafı temsilen konuşabilme özgürlüğümüz var.

İzleyici kitlenizi nasıl tanımlıyorsunuz?

Efendi, iyi insanlar olarak tanımlıyoruz. Dinleyicimizin yaş skalası on sekizden başlayıp altmış beş yaşa kadar uzanıyor. “Yiğit Abi; on sekiz yaşıma geçen hafta girdim. Babamın selamı var, evde annemle kaldı” diyen arkadaşlarımız var. Kırk beş yaş üstü kitle, daha ziyade Deep Purple, Led Zeppelin dinleyerek büyüdüğü için, repertuvarın o kısmıyla ilgileniyor. Yetmişli yaşlarında olup üzerinde AC/DC tişörtüyle gelen dinleyiciyle aynı tişörtü giymiş yirmi yaşındaki genç, yan yana kafa sallıyor. Biz sihirli bir müzik yapıyoruz, müzisyen arkadaşlara tavsiye ederiz.

Kaç yıldır Volume’de sahne alıyorsunuz?

Yaklaşık bir yıldır kesintisiz olarak çalışıyoruz ama daha öncesinde farklı gruplarla defalarca sahne

aldık. Buraya başladığımızda biraz zorluk yaşadık açıkçası, çünkü Volume’ün izlediği müzik politikası bize çok eklektik geldi. Kitle bize, biz kitleye, mekân da bizim kitlemize sonradan alıştı. Çok sert ve agresif bir grup değiliz; listemiz ağırlıklı olarak hard rock klasiklerinden ve heavy metal müziğin iyi örneklerinden oluşuyor. Yanı sıra bazı Türkçe uyarlamaları seslendiriyoruz; Anadolu rock’a göz kırptığımız anlar oluyor. Popüler kültürün dayatmalarına maruz kalmaktan kesinlikle kaçınıyoruz. O yönde bir istek gelirse, başka grupları öneriyoruz.

Buca’da da sahne alıyorsunuz. İki dinleyici kitlesi arasında ne gibi farklar var?

İki seneye yakındır Buca’da çalışıyoruz. Sahne aldığımız işletme de haftada yedi gün canlı müzik yapıyor ama sahne performansımız, ilk seferinde kısmi şok yarattı. Sonradan alıştı dinleyici; artık neyle karşılaşacağını bilerek geliyor. Hayatı boyunca rock dinlememiş insanlar, gelip doyaya eğleniyor. Müşteri kitlesinin yarısından fazlasını öğrenciler oluşturuyor, zaten. Yine de, yirmi yıldır bu semtte çalışan olmaktan ötürü, Alsancak’ta daha rahatız.

Sahne yaşadığınız en absürt olay neydi?

Bir gün Volume’de çalışıyoruz; önde kızılı erkekli bir grup var. Şarkı arasında kızın biri, “biz gidiyoruz. Neden biliyor musunuz” diye sordu. “Neden” dedik; “çok erkeksisiniz de ondan” diye cevap verdi.

Alkollü içkilere gelen zamlar kitlenizi etkiledi mi?

Bizim kitleyi etkilemez.

Emeğinizin karşılığını aldığınızı düşünüyor musunuz?

Acayip şikâyetçi olduğumuz bir konuya temas ettiniz. Müzisyen arkadaşlar alınmasın ama biraz sert gireceğim konuya: İzmir’de sahne alan gruplar, müzisyenler olarak, bazı standartları talep etmenin zamanı geldi. Kişi başına on liraya çıkan bir grup varken, aynı mekâna gelip, “biz iki buçuk liraya çıkarız, adam başı iki de bira içeriz” dersiniz, müziğin kalitesini düşürsünüz. Sorun sadece alınacak ücret değil; gruplara konulan içki sınırı ve ulaşım masraflarının ayrıca karşılanmıyor olması. Ben bir dolu ekipmanı yüklenip sana geleceğim ve onca yorgunluktan sonra, sabahın bir saatinde aynı yükü sırtlanıp evime döneceğim. Haydi işletmeler bunları zaten umursamıyor ama bu şehirde müzik yapanlar neden sesini çıkarmıyor? Diyorsun ki “ben bu şartlarda sahne yapmam.” Adam, “iyi yapmazsan yapma. Başka gruplar var zaten” diye cevap veriyor. Aynı adam, “ben ses sistemini sonuna kadar açarım, millet kopar gider” diyor. İşletmeci işte; müzikten anlamıyor ki... Oysa seçici olması lâzım.

Grupların çalacakları mekânları seçerken

titizlenmesinin zamanı geldi de geçiyor. Biz piyasada iyice eskidik; artık bu standartları arıyoruz. Oysa gençler, “ben de sizde çıkayım; Beyefendi’nin yarı fiyatına çalarım” diyerek yola çıktığında, sektöre zarar veriyor. Eskiden, biri çıkar da bize “böyle müzik yapılmaz; mekândan kovarlar” der diye çarpıntı yaşırdık. Anlıyoruz; seslerini duyurabilmek için fedakârlık yapıyor, daha çok insana ulaşmak istiyorlar. Zarara koşuyorlar, haberleri yok. İki sene sonra, aynı işletmeci “o şarkıyı çalma, gitarın da dandikmiş” dediği zaman, akılları suya erecek ama çok geç olacak. 90’larda abilerimizi dinlerken, “onlar bu şarkıyı çalıyor, biz çalmayalım” derdik. Şimdi iş, “Beyefendi bunu çalıyor, bizim de çalmamız lâzım” muhabbetine döndü. Biz ne çalıyorsak Beyefendi’nin sound’una uyarlıyoruz. Diyelim ki Bulutsuzluk Özlemi’nin bir şarkısını yorumladık. Bakıyoruz ki bir grup çıkmış, aynı bizim gibi çalıyor. Ellerine sağlık tabii... Demek ki birilerine yol gösteriyoruz. Bize özenip gitar oyunları yapmaya çalışıyorlar, henüz olmuyor ama ileride olacak.

Destek verdiğiniz genç gruplar var mı?

Onur Çobanoğlu’nun grubu Live Devil’i elimizden geldiğince destekliyoruz. Yiğit, Onur’un solistini sahneye alıyor, şarkı söyletiyor.

Geleceğe dair hedefleriniz var mı?

Geçen sene bir single yayınladık. Youtube’dan “Yeniden Başla” adlı klibimizi izleyebilir, şarkıyı Spotify, itunes gibi mecralardan satın alabilirsiniz. Yeni şarkılar yolda; kayıtlar tamam. Şirketle ilgili bir problem yaşıyoruz bu aralar... İzmir sahnelerini bırakmayı da düşünüyoruz.

[f beyefendiofficial](#)

Caner Ünlüer (işletme müdürü) Ercan Karapınar (müdür yardımcısı)

Sizleri tanıyabilir miyiz?

Caner Ünlüer: Yaklaşık on iki yıldır bu sektörün içindeyim. Garsonlukla başladım, uzun süre barmenlik yaptım. İki senedir bu görevi sürdürüyorum.

Ercan Karapınar: Öncesinde farklı iş kollarında çalıştım, yaklaşık sekiz senedir bu sektördeyim. Beş yıldır Volume’de görev yapıyorum.

Çalışma koşullarınızdan memnun musunuz, günde kaç saat mesai yapıyorsunuz?

Ercan Karapınar: Çalışma koşulları, diğer mekânlara nazaran rahat. Personelin işinden keyif alarak çalışması, bizim sektörde esastır. Ancak onlar keyif alırsa müşteri eğlenebilir. O yüzden katı kurallar uygulamıyoruz. Personelin ara ara kendine zaman ayırmasına dikkat ediyoruz çünkü mesai,

hafta sonlarında on iki saati bulabiliyor. Hafta içi genellikle sekiz ila on saat çalışıyoruz.

Personel yaptığı yoğun mesainin madden karşılığını alabiliyor mu?

Ercan Karapınar: Tabii ki alıyor. Hafta sonu ve hafta içi için farklı ücretlendirme politikası izliyoruz. Daha çok mesai yapan daha fazla kazanıyor. Bu sektörde asgari ücretten biraz daha fazla kazanırsınız. Gerisi size kalmış.

Volume'e gelen kitleyi ve müdavimlerinizi nasıl tanımlıyorsunuz?

Ercan Karapınar: Müşteri kitlemiz, mekânın sunduğu samimiyet ve personelin arkadaşça tavırları dolayısıyla bizi tercih ediyor. Yıllardır gelen müdavimler var, çoğunluğu beyaz yakalıdır. Ekseriyeti öğrenciler oluşturuyor.

Başka bir sokakta faaliyet gösterseydiniz, hitap ettiğiniz kitle farklılaşırdı mı?

Ercan Karapınar: Alsancak'ta her sokağın kendine has bir kültürü, anlayışı var. Volume, Gazi Kadınlar Sokağı'nda olsaydı, daha yüksek ciro yapardı; o kesin. Buna karşın Muzaffer İzgü Sokağı, gelen kitleye rahat ve güvenli bir eğlence ortamı sunuyor. Sokaktaki mekânların çoğu pub, bistro, lounge gibi konseptlere sahip. Clubbing mekânı pek yok; canlı müzik dinleyicisi de kendini ve ortamı kasmıyor. O yüzden, yerimizden memnunuz.

Sokaktaki diğer mekânlarla ilişkiniz nasıl gidiyor?

Ercan Karapınar: Bu sokağın en eski işletmelerinden biriyiz. Hepsileyle gayet düzeyli ve dostane bir ilişki sürdürüyoruz. Aramızdaki güçlü iletişim, dayanışmaya dayanıyor. "Çok sıkıştık, var mı bir şişe votka" diye sorduğumuzda, bize yardım etmeyecek mekân yoktur.

Bu işletmede görev yapıyor olmak, sizi hangi açıdan tatmin ediyor?

Ercan Karapınar: Personel arasındaki arkadaşlık, önce geliyor. İşe başladığımda, barda birbiriyle uzun yıllardır arkadaşlık eden Caner Ağabey ve Emre Ağabey duruyordu. Her birini ayrı severim. Tabii yüksek temponun gereği, zaman zaman stresli anlar yaşıyoruz ama o stres yine aramızdaki arkadaşlık sayesinde gideriyoruz. Bizzat tanımadığımız kişileri istihdam etmekten kaçınan bir işletmeyiz. Kafaca uyuşabileceksek beraber çalışıyoruz ki motivasyon sekteye uğramasın. Güveniyorsak, gelecek vaat ediyorsa sıfırdan birilerini yetiştirdiğimiz de oluyor. Yeni başlayan bir arkadaşımız var; önceden sektörel tecrübesi olmamasına rağmen, üç haftada kendini öyle hızlı geliştirdi ki dükkânı ona emanet edip gidebiliriz.

Sosyal güvenceniz var mı? İşletme personelin sosyal güvencesini sağlıyor mu?

Ercan Karapınar: Tabii ki sağlık sigortam var. Tam zamanlı çalışan iki kişiyiz. Bizim haricimizde, gününbirlik istihdam ettiğimiz herkesin sigortasını takip edemiyoruz. Haftada üç gün, beş gün çalışan öğrenciler burada mesleği öğreniyor.

Alsancak'a eğlenmek için gelen kitleyi nasıl tanımlıyorsunuz?

Ercan Karapınar: Son zamlardan sonra uygulanan indirim kampanyalarıyla günü kurtarmaya çalışıyoruz. İnsanlar en ucuz nerede içebileceğine bakıyor. Gayet haklılar; ben de müşteri olsam aynı şeyi yapardım. Gazi Kadınlar Sokağı'ndaki clubbing mekânlarının azalması, kitlenin niteliğini biraz olsun düzeltti. Artık insanlar, önceki senelere benzer şekilde oturup muhabbet etmek, canlı müzikle eğlenmek için geliyor.

Sahnenizi canlı müzik dışındaki etkinlik türlerine açıyor musunuz?

Caner Ünlüer: Şirket partisi gibi organizasyonları ağırladığımız oluyor. Bazen de tiyatrolarla çalışıyoruz.

Müdavimlerin sayısında bir seyreleme var mı?

Ercan Karapınar: Kısım de olsa var. Meselâ, bir senedir her hafta sonu gelenler artık daha seyrek dışarı çıkıyor ama bu döngüyü hayat telaşına bağlıyorum. Kimisi yoğun tempolu bir işe giriyor kimi evleniyor kimi şehir değiştiriyor. O zaman ayda bir uğramaya başlıyor. Bazı eski müşterilerimizle mekân dışında görüşüyoruz. Geçenlerde Caner bir müdavimin gömleğini beğenmiş, adam gidip aynısını alıp hediye etmiş.

İşe başladığınızdan bu yana sokaktaki işletmeler bazında ne gibi değişimlere tanık oldunuz?

Ercan Karapınar: Bir dönem lounge konseptli mekânlar ağırlıktaydı. Gazi Kadınlar'daki clubbing mekânları yüksek ciro yapmaya başlayınca, bu mekânlar elektronik müziğe kaydı. Hâlâ bu çizgiyi sürdürenler var ama sayıları azaldı.

Caner Ünlüer: İşletmeler personele ayırdıkları bütçeyi kısıtı, böylece personelin kalitesi düştü. Bizde daha samimi bir ortam var, Ercan'a o konuda katılıyorum. Gevşek bir hiyerarşi anlayışı hüküm sürüyor. Aynı personelle uzun süreler boyunca çalışmayı gözetiyoruz ve bizimle çalışan herkesin işini severek benimsemesi için gereken ortamı yaratmaya çalışıyoruz. Patronlarımız son derece iyi niyetli insanlar; ücret konusunda sokaktaki diğer mekânlardan daha cömert davranıyorlar.

Bütün işletmelerin çalışanlarının şartlarını iyileştirmesi, ancak sektöre yarar sağlar. Her

iyileştirme, hemen etkisini gösterir. Sektörün dışında olanlar bilmez: Bir mekân açtığınızda veya devraldığınızda devasa borçların, taahhütlerin altına girersiniz. İşletmeci ancak borçlarından, safralarından sıyrıldıkça işletmeye para ayırmaya başlar.

Sokağın profili de çeşitlendi, değil mi?

Ercan Karapınar: Muzaffer İzgü Sokağı'nın profili renklidir, çeşitlidir. Pop rock çalan Başbozruk sahne aldığı anda metalcisi de geliyor, rapçisi de. Çeşitli bir kitleye hizmet vermekten keyif alıyoruz.

MAVİ

Begüm Yeşildağ, Behiye Yaltırık Kumpasoğlu (İşletmeci)

Mavi, taşıdığı hafıza itibarıyla İzmir'in eğlence hayatının ikonik mekânlardan biri...

Doğru; 1983 yılında gayet net bir konseptle, kurucuları Haluk Bey ve Pürlen Hanım'ın özverili çalışmalarının sonucunda açılmış. Biz de burada

büyüydük; bu mimariye, sosyal dokuya alıştık. Örneğin, daha önceleri bar başka bir yerdedi. Devraldığımızda hantal ve atıl kaldığına kanaat getirip, oturma alanını genişletecek şekilde, başka bir yere aldık. Mavi Bar'a yıllardır gelen müdavimler, burayı olduğu haliyle seviyor. O yüzden çok gerekmedikçe, içerideki mimariye dokunmuyoruz. Eski dokuyu mümkün mertebe korumaya çalışıyoruz.

Bu koruma güdüsü, bir tür muhafazakârlığın ürünü mü acaba?

Evet, çünkü mekân nice anıyı muhafaza ediyor. 1983'ten beri buraya gelip gitmiş insanlar, her şeyi yerli yerinde görmek, bulmak istiyor. "Üniversite yıllarında buraya ne çok gelirdim, şöyle bir anım var" diyenlere çok sık rastlıyoruz. O yüzden, mekânı kurucuları ile birlikte, ortaklaşa yürütüyoruz.

Kira ödediğiniz bir mekâna bu kadar romantik bakmanızın temel sebebi nedir?

Hepimiz müzisyeniz; 2009'dan beri burada beraberce büyüydük. Müşteri kitlemiz, başka barlarda kolayca rastlayamadığı o eski blues, caz, rock ruhunu arıyor.

İzleyici geliştirmek için hangi araçları kullanıyorsunuz?

Instagram başta olmak üzere, sosyal medyayı aktif olarak kullanıyoruz. Tbt iletilerini aksatmıyoruz. Geçenlerde Mavi'de sahne almış isimlerin eski fotoğraflarını paylaştık ve bugüne kadar görmediğimiz düzeyde bir ilgiyle karşılaştık: Nejat Yavaşoğulları, İlhan Şeşen, Fikret Kızılok... Tanımadığımız, bilmediğimiz eski müdavimler, paylaşımın altına anılarını sıralamaya başladı.

Bu türden paylaşımlarla hem genç kitleye hem müdavimlere mekânın taşıdığı hafızayı hatırlatmaya çalışıyoruz. Belli dönemlerde, #girişmamalı etiketiyle sokak hayvanları için barınaklara yardım etkinlikleri düzenliyoruz. Özellikle müzisyenler, bu konuda bize gönülden destek veriyor.

Mekânın Alsancak'ta konumlanmış olması, beraberinde ne gibi avantajları ve dezavantajları getiriyor?

Avantajlarla dezavantajlar atbaşı gidiyor. En büyük avantajı, tam da merkeze konumlanmış olmamız. Ayrıca, komşumuz Ege Palas sayesinde, önemli oranda yabancı turistlere hitap ediyoruz ki her ziyaret eden, yolu İzmir'e düşünce bize tekrar uğruyor. İki dezavantaj öne çıkıyor: Barlar sokağına uzağımız ve polislerle bekçiler, yüksek desibeli bahane ederek baskı uyguluyor. Pazar günleri kapalıyız; o gün için bile şikâyet gelmiş... İşin kötüsü, desibel ölçümünden bihaber insanlar değiliz. Genciz ve sektörde yeniyiz ya, uğraşıyorlar.

Müşteri kitlenizin kültürel dokusunu işletmeciler gözünüle nasıl tarif edersiniz?

Müşterilerin ve müdavimlerin kültürel dokusunu mekânın geçmişinden ayrı tutamayız. Haluk Bey ve ünlü müzisyen dostları, mekânın küçücük sahnesinden kocaman bir dünya yaratmış ve kurulduğu günden bu yana, Mavi kaliteli müziğin ilk adresi olmuş. Biz de çok çeşitli müzik türlerine yer vererek, bu konumu korumaya çalışıyoruz. Bazı müşteriler hafta sonu uğradığında genelgeçer kitleye hitap eden bir grupta, repertuvarla karşılaşılıyor; o zaman onları hafta içi gruplarına yönlendiriyoruz.

Bu yönlendirme ticari kaygılara mı hizmet ediyor?

Farklı müzik türlerine yer veriyor olmanın kitleyi çeşitlendirmekle, ticari kaygıya düşmekle ilgisi yok, aslında. Aksi halde, bize en yüksek ciroyu yaptıracak gruplara kitlenir kalır, birkaç müzik türüne odaklanırdık. Bazı işletmeler sahne alan grubun repertuvarına müdahale eder, daha hareketli parçalar talep eder. Biz bu yaklaşımdan tamamen uzak duruyoruz.

Diğer işletmelerle diyalogunuz nasıl?

Volume, 6:45, Bios, Cinatı gibi işletmelerle temas halindeyiz. Bizde müzik bittiğinde müşteriler "nereye gidelim" diye sorduğunda, tercih ettikleri müziğe göre bu mekânlara yönlendiriyoruz. Sokağı paylaştığımız mekânlarla kader ortağıyız. Meselâ, Twitter'dan yanımızdaki Dantel Sokak'ta ortaya çıkan nahoş koku problemine ilişkin İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin dikkatini çekmeye çalışıyorum. Bunun önüne geçebilmek için videolar çekip paylaşıyorum. Ne belediyeden ne Cimer'den sonuç alabildik ama Kırmızı'nın işletmecisi bana ulaştı ve bir senedir aynı konuya dikkat çekmeye çalıştığını bahsetti ki onun kapısı, doğrudan sokağa açılıyor. Komşu işletmelerle elimizden geldiğince dayanışmaya çalışıyoruz. "Birlikte bir şeyler yapıp gerekli mercilere sesimizi duyuralım; eksiklerimiz varsa birbirimize destek olalım" diyoruz.

Mavi, biriktirdiği hafızadan başka şehrin sosyal ve kültürel hayatına ne gibi katkılar sunuyor?

İnsanları kaliteli müzik ve güvenli ortam üzerinden bölgeye çekmeye çalışıyoruz. Gençler başta olmak üzere, farklı kesimleri ve özellikle eski müdavimleri mekâna toplamaya gayret ediyoruz ki kültürel etkileşim artsın.

Son zamlardan müşteri kitleniz nasıl etkilendi? Bütçenizi nasıl dengede tutuyorsunuz?

Eylül 2018'den bu yana sadece biraya altı kez zam geldi. Korkunç bir şey... Buna rağmen, fiyatlarımızla oynamadık. "Happy hour" benzeri kampanyalar düzenleyip, bu zamlardan en çok etkilenecek kitleleri mekânda tutmaya uğraşıyoruz. Elimizden geldiği kadar direneceğiz.

alsancakmavibar mavibarsancak1983

Nastybeats (Müzik Grubu)

Yiğit Yeşildağ, Bora Kumpasoğlu, Altuğ Atalmış, Mert Erdem

Grubunuzun oluşum sürecinden bahsedermisiniz?

Yiğit ile üniversiteden sınıf arkadaşısıyız. Birlikte müzik yapmak için yola çıktıktan sonra, davulcu ve basçı arkadaşımızın katılımıyla kadroyu tamamladık: Yiğit Yeşildağ (vokal - gitar), Bora Kumpasoğlu (gitar - geri vokal), Altuğ Atalmış (bas gitar), Mert Erdem (davul - geri vokal). Kuruluşu takiben bir müzik stüdyosu açtık. İlk başta beste grubu olmayı düşünüyorduk ama barda sahne alma fikri ağır basınca yorum çalmaya yöneldik. En büyük motivasyonumuz, İzmir'de yaygınlaşmamış bir türü dinleyiciyle paylaşmaktı. İki senelik süreç provalarla, sallantılarla geçti. Geçen seneden itibaren, her şey yerli yerine oturdu ve Mavi'de sahne almaya başladık.

Ne tür müzik yapıyorsunuz?

Punk rock ağırlıklı bir grubuz; bu türde müzik yapan gruplar, İzmir'de kolay sahne bulamıyor. Tabii, işletmenin bizde olmasının avantajını kullanıyoruz. Genele hitap etmek için çizgimizden biraz feragat etmiş olsak da sevdiğimiz müziği yapıyoruz. Sahnede sadece yorum yapıyoruz, dinleyici bizden beste beklemiyor. İzmir insanı gece dışarıya eğlenmek için çıkıyor. Kültürel paylaşımlar için bara gitmiyor.

İzleyici kitlenizi sosyo-kültürel bakımdan nasıl değerlendiriyorsunuz?

Eskiden dinleyici şarkı sözlerine, melodilere dikkat

ediyor, program sonrasında bizden CD talep ediyordu ama o kültür ortadan kalktı.

Barda konser verme, program yapma kültürü nereye doğru gidiyor?

Onu kestirmek biraz zor; bizce kötüye doğru gidiyor. Tek tip repertuvar, tek tarz ve müziği fonda duymak isteyen bir dinleyici kitlesiyle nereye gidebilir ki? Bu şehirde yaşayıp barda program yapan her müzisyen aynı kaygıyı taşıyor olsa gerek ama aynı soruyu mekânlara sorsanız, başka cevaplar alırsınız.

İşletmecisi olduğunuz mekânda sahne almak, ne gibi avantajlar sunuyor?

Mavi Bar'ın İzmir'in en eski canlı müzik mekânlarından biri olmasının avantajını kullanıyoruz. İşletmecisi olduğumuz için müzikten para kazanma kaygımız yok. Sadece, "şunu da çalsak iyi olur; insanlar sıkılabilir" diyebiliyoruz. Müzisyen gözüyle baktığımızdan müzikal çeşitliliğe önem veriyoruz. Burası küçük ve samimi bir ortam sunuyor; programlarımızı genelde çekirdek bir kadro takip ediyor.

Müşteri kitlenizi nasıl tanımlıyorsunuz?

Otuzlu yaşlardayız. Ağırlıklı olarak kendi yaş grubumuza hitap etmekle birlikte, 90'ların ve 2000'lerin repertuvarını özleyen bir kitleye çalışıyoruz. Bu repertuvar, kısmen mekânın eski müdavimlerine de sesleniyor. Çalan gruplar için gelen kadar, sadece mekânı sevdiği için uğrayanlar var. Hepsi tanıdık simalar. Çoğuyla kapıda merhabalaşıyoruz.

Yeni müdavimleriniz var mı? Çaldığınız her gece aynı yüzlerle karşılaşmak nasıl bir duygu?

Çekirdek kadrodan kastım oydu aslında. Palazlanmaya başladığımızdan bu yana, yeni müdavimlerimizden destek görüyoruz. Aynı insanlarla beraber dalgalanmak güzel bir duygu; biz sahnede zıpladığımızda onlar da zıplıyor. Müdavimler ortada görünmediğinde ne yapacağımızı bilemiyoruz. Repertuvarın bile sırası şaşıyor.

Bugüne dek absürt bir olayla karşılaştınız mı?

Gecede üç set çalışıyoruz. İkinci setten sonra, enerjimiz biraz düşüncü, sahneye çıkıp bira içirenler, sahneye atlayanlar oluyor. Onun dışında sıradışı bir şey yaşanmıyor.

Çalışma koşullarınızdan memnun musunuz; sosyal güvenceniz var mı?

O konuya hiç girmeyelim. Müzisyenlerin sosyal güvencesi olmuyor, olamıyor. Dışarıdan kendimiz ödemeye çalışıyoruz. Cirolar düştükçe, kaşeler azaldıkça, bir zaman sonra herkes ödemeleri

takip etmeyi bırakıyor. Elli kişiyle burası nasıl dönecek? Her hafta bir şeyler için ödeme yapıyoruz ve çoğu zaman, neye ödeme yaptığımızı takip edemiyoruz. Sıra sigortaya gelmiyor. Fena para dönmüyor bu sektörde ama çoğu işletmecide etik sıfırın altındadır. Oysa mekân – müzisyen ilişkisi, tamamen sözlü akde dayanır. Karşılıklı güven çok önemlidir. Bir gruba, “haftaya sana çaldıracağım” dediğinizde programını ona göre ayarlar. O gün parasını vermeyip, “Pazartesi ara; ödeme yapacağım” dediğinizde yine inanır, arar, çıkar mekâna gelir ve parasını alamazsa, ses etmez. İster üç yıldır, ister yirmi yıldır bu sektörün içinde olsun; durum değişmez. Önceleri, kaç defa o parayı alamadan mekândan çıktığımızı, her seferinde birbirimizi nasıl teselli ettiğimizi ben bilirim.

Müzik grupları olarak haklarınıza sahip çıkacak bir oluşum yok mu?

Yok. Müzisyenlerin bunu bir başına başarması zor; belki devlet destek olsa örgütlenirler. Bir dernek çatısı altında ortak tavır konabilir, bilemiyorum. Yurt dışında sendika kültürü çok güçlü ama bizde böyle bir kültür yok. Bu ülkede her birey “freelancer” olarak bir çatının altında örgütlenilmeli çünkü nüfusun yüzde on beşi işsiz.

Şimdiki stüdyonun resmi işleri için kaç defa belediyenin önünde sabahladık. Ortada bir mevzuat var ama belediye çalışanları beş yılda bir değiştiği için kimse o mevzuata hâkim olamıyor. Önceki stüdyomuzda vergileri zamanında ödememize rağmen, müfettiş geldiğinde levhaya “müzik stüdyosu” yerine “CD basım-çoğaltım kopyalama işlemleri yapılan mekân” yazdığı için bir sürü dertle uğraştık. Diyorum ki, “yanlış yazdınız”; adam cevap veriyor: “Problem değil, siz zaten verginizi ödemekle yükümlüsünüz”. İyi ama beni dâhil ettiğiniz klasman, nereden emekli olacağımı etkiliyor!

Spotify/NASTYBEAST

Cüneyt Özen (Personel)

Kendinizden bahseder misiniz? Bu işi profesyonel olarak mı yapıyorsunuz, yoksa geçici işçi misiniz?

Dokuz yıldır bu iş kolundayım. Bu meslekte daimi olmak istiyorum.

Çalışma koşullarınızdan memnun musunuz; günde kaç saat çalışıyorsunuz?

Çalışma saatlerim esnek; ihtiyaca ve yoğunluk durumuna göre değişiyor. Maksimum on, ortalama sekiz saat çalışıyorum. Yorulduğum zaman, kendime vakit ayırıp dinlenebiliyorum. Eğlenceli bir çalışma ortamı var. Yaptığım işe sadece maddi kazanç açısından bakmıyorum.

Mutluyum; kafam rahat. İşletmecilerle aramda ağabey kardeş ilişkisi var.

Burada çalışmayı neye dayanarak tercih ettiniz?

Seviyorum burayı; daha önceden müzik dinlemeye geliyordum. Sonra işletmecileri tanıdım ama aklımda yoktu burada çalışmak. Dokuz aydır Mavi'deyim. Öyle gelişti.

Mavi'nin diğer mekânlarla ilişkisi nasıl gidiyor?

İnsancıl bir yapımız olduğu için diğer mekânların işletmecileri ve çalışanlarıyla arkadaş gibiyiz. İhtiyaç hasıl olduğunda herkes birbirine yardım ediyor.

Mekândan bağımsız olarak, Alsancak'a gelip giden kitleyi nasıl tanımlıyorsunuz?

Kitle son dört senedir biraz bozuldu ama bize gelen kesim nerede, nasıl davranacağını biliyor. Diğer sokaklarda durum pek parlak değil.

Müdavim kazanmanın yolu personelden mi işletmeden mi geçiyor?

Her ikisi de etkili. Ben de gittiğim mekânlarda tanıdık yüzler görmek isterim. Gittiğiniz yerde personel sürekli değişiyorsa bir sorun var demektir. Her seferinde personelle yeniden tanışmak, iletişim kurmak zor oluyor. Arkadaş gibi takılıyoruz burada müşterilerle... ✚

Zeki Karatay:

“Kültürpark, yeni anılar ve deneyimler üreten bir mekân olmalı”

SÖYLEŞİ ONUR KOCAER FOTOĞRAFLAR HELİN KAT

Öncelikle sizi tanımak isteriz. Kültürpark özelinde, İZFAŞ genel müdür yardımcılığına giden yoldaki maceranızı sizden dinleyelim.

1966, İzmir doğumluyum. İZFAŞ'a 1991 yılında girdim; 2015 yılında ayrıldım. Nejat Uygur Tiyatrosu'nda geçici eleman statüsüyle işe başlamıştım. O dönemde, İzmir Enternasyonal Fuarı on altı gün sürüyordu. Fuar süresince tiyatronun temizliğini, çay kahve servisini üstlenen gençlerden biriydim. Nejat Uygur Tiyatrosu'ndaki performansım fuar yönetimi tarafından beğenilmiş olacak ki sezon bitince bana çaycı olmamı önerdiler. Garson oldum. Üç yıla yakın süreyle genel müdürlükte garsonluk yaptım. Bu süreçte, genel müdür asistanı yokken onun işini de üstlenmeye başlamıştım. İş yüklenmekten hiç gocunmam; ayrıca başkalarına destek olmaktan, birlikte çalışmaktan keyif alırım. Garsonluktan genel müdür şoförlüğüne, oradan özel kalem müdürlüğüne, ardından protokol şefliğine geçtim. Bunu idari işler şefliği, idari işler müdürlüğü, tanıtım organizasyon müdürlüğü, basın halkla ilişkiler müdürlüğü gibi pozisyonlar takip etti. Büyükşehir Belediyesi'nde protokol müdürlüğü yaptıktan sonra, İZFAŞ'ta genel müdür yardımcısı oldum. 2015 yılında emekli olmaya karar verdim.

İZFAŞ'ta genel müdür yardımcılığı yaptığınız dönemde elde ettiğiniz bilgilerin ışığında,

Kültürpark'a ait olup, geçmişten günümüze yitirdiğimiz ya da kazandığımız neler var? Negatifleri ve pozitifleri ayrı ayrı değerlendir misiniz?

Öncelikle bir bilgi vereyim: Kurumun 1990 yılında yeniden yapılanmadan önceki adı, Fuar ve Turizm Müdürlüğü'ydü. Yani kurum, belediyeye bağlı bir müdürlük olarak faaliyet gösteriyordu. 1991 yılında işe girdiğimde, İZFAŞ'ta geçmişte birçok önemli görevler üstlenmiş Hanefi Caner, Resul İzmirli, Ayla Maruflu gibi büyüklerimiz çalışıyordu. Kurumun ilk genel müdürüyse Mehmet Soyer'di. Yeni gelen herkes gibi ben de bu isimlerden geçmişteki süreçleri dinler, bir şeyler öğrenmeye çalışırdım. Sonra sürecin kendisini içeriden yaşamaya başladım. Park ve İzmir Enternasyonal Fuarı (İEF), aynı gün hizmete açılmış. Bu ikisi birbirinden ayrı düşünülmemiş, park ve fuar birbirinin parçası olarak kabul edilmiş. Bugün İzmirlilerin çoğunluğunun alanı Kültürpark yerine fuar adıyla anması bundandır.

Büyük yangından sonra, alanın inşa edilmesi için gereken finansmanı kim sağlamış?

Devlet üstlenmiştir herhâlde çünkü konuya dair finansal kaynağın nereden geldiğine ilişkin bir kayda rastlamadım. Yangın yerindeki molozların tasfiye edilmesi gerekiyor, alanın üzeri kaliteli toprakla kaplanacak ki peyzaj faaliyeti başlasın. Çok yoksun bir dönemmiş; tasfiyeyi yapacak doğru düzgün iş makinesi, kamyon yok. Anca at arabaları var, her işin kol gücüyle hallolması gerekiyor. Yorgunluktan telef olan atlar için anıt yapan bir hürmet anlayışı var. Belediye, motivasyon olsun diye, çalışan işçilere ustalık belgesi vermiş; bu insanlara sonrasında iş imkânı yaratmış. Kürt Niyazi ve ailesi, ilk akla gelen isimlerdendir; bir nevi bu işin taşeronluğunu üstlenmiştir. Behçet Uz ve bürokratlarının çalışma azmine, istihdam pratiğine hayran olmamak elde değil. O yüzden,

Kültürpark'a her gelişimizde ne kadar zor yaratıldığını, harcanan emeği hatırlamak gerekiyor.

1940'lı yıllardan itibaren, pavyonlar yani sabit stant binaları inşa edilmiş. Pavyon kelimesi, Fransızca "pavillon" sözcüğünden gelir. Her yıl İzmir'de yapılan küçük bir EXPO düşünün; ülke pavyonları da bu mantıkla kurulur olmuş. Sovyetler Birliği pavyonu, Amerika pavyonu, Pakistan pavyonu, Çin pavyonu, İtalya pavyonu, Federal Almanya Pavyonu, İngiltere Pavyonu... Ülke pavyonlarının yanı sıra Paşabahçe, Atlas gibi Türkiye'nin önde gelen markaları ya da TOBB gibi kurumlar da kendi pavyonlarını açmaya başlamış. Meselâ, Atlas Pavyonu'nun adı, Atlas Halıları'ndan gelir. Singer pavyonu vardı, yıkıldı. Pek çoğu yok oldu bu pavyonların. Almanya pavyonuysa bugün Sosyal Projeler Merkezi olarak kullanılıyor.

Fuarcılığın henüz ihtisaslaşmadığı bir dönemden bahsediyoruz. İhtisaslaşmadığı için, doğal olarak her yıl katılımcı ülkeler ve markalar kendi pavyonunu kuruyor; o pavyonun başına da hol müdürü atıyor. Türkiye pazarına girmek isteyen ülke ve markalar için olağanüstü etkili bir operasyondan bahsediyoruz. Örneğin 2.Dünya Savaşı'nda, ihtilaf ve ittifak devletlerinin savaş halinde olduğu dönemde, İEF her iki kanadın boy gösterdiği, hatta apaçık güç gösterisi yaptığı yıllar yaşamış. 40'lı ve 50'li yıllarda ülkelere İEF kotası uygulayabilecek haldeymişiz. Fuara katılımı dış işleri kartı ve dış ticaret argümanı olarak kullanabiliyormuşuz. Öylesine cazip bir

fuar alanıydı, İEF. Genel ticaret fuarları 70'lerden itibaren dünyadaki önceliğini ve etkisini yitirmeye başladığında, İEF de bu trendi yaşıyor fakat emsalleriyle kıyaslırsak, çok geç etkileniyor bu sönümlenmeden.

Yeri gelmişken eklemek isterim: 90'larda bu pavyonların yayılım haritasının biçimsel ve fonksiyonel açıdan ciddi bir dönüşüm geçirdiğine tanık oluyoruz. Pavyonlar, camdan tüp geçitlerle birbirine bağlanıyor; ihtisas fuarları için küçük küçük holler yaratılıyor. Örneğin PRET Hazır Giyim Fuarı, Turizm Fuarı, Ayakkabı Fuarı, Mermer Fuarı bu yıllarda teşkilatlanıyor.

Kitlesel iletişim imkânları ve dünya ile doğrudan ilişki kurmaya yarayan araçlar sınırlı olduğu için, İEF bu eksiği yerinde gideriyor. Örneğin Rusya'nın, Amerika'nın sahip olduğu son teknolojiler, Türkiye'de ilk kez İEF kapsamında görücüye çıkıyor.

Dediğiniz gibi dijital çağa, bilişim çağına erişmediğimiz bir dönemde bunların hepsi çok cazipti ve fuar, çekim gücünü bu cazibe üzerinden sağlıyordu. Yeni üretilmiş küçük ev aletlerinin, bilgisayarın, televizyonun ve hatta uzay teknolojisinin bu ülkede ilk görüldüğü yer İEF'dir; bu doğru ama ilk karşılaşma diyorsak, işin toplumsal boyutunu da unutmamak lâzım: Aynı hafta içerisinde sadece fotoromanlardan veya gazetelerden görebildiğiniz ünlü bir sanatçıyı beş metre mesafeden izleyebiliyordunuz. Gazino kültürü halkın her kesimine her anlamda hitap edebiliyor, o lüksü sağlıyordu. Böyle bir dönem

hayal edin; siz de eşinizi dostunuzu alıp, “fuara gidelim de şunu görelim” demez miydiniz?

İEF, İzmir dışından muazzam katılım alıyormuş; neredeyse dönemsel bir iç göçten bahsediliyor. Anadolu'dan sadece fuar zamanı İzmir'e gelmek gibi bir gelenek varmış...

Kesinlikle ve iddia ediyorum ki Türkiye'de kitlesel iç turizmi başlatan etkinliktir, İEF. Bir de bu hareketliliğin otellere, esnafa, ulaşımaya yansımalarını düşünün. Hali vakti yerinde olanlar otel tutarmış ama çoğunluk, otel motel aramazmış. Fuar zamanı İzmirli durmadan misafir ağırlardı. Herkes fuar döneminde bir tanıdığının evinde ziyaretçi olarak konaklıyordu. Gününbirlik geliş-gidişler de gayet yoğundu. Otoparkın Basmane Meydanı'nda konumlu olduğunu, garın yarattığı insan trafiğini de hatırlatalım. Ne var ki yeni tercihlerin ve teknolojinin gelişimi, erişimin kolaylaşması, ihtisas fuarlarının ortaya çıkması yüzünden İEF'nin bütününden kopmalar yaşandı ve İEF, kendi içinden pek çok fuar doğurdu.

Gazino kültürü, 90'larla beraber sadece İzmir'de ya da fuarda değil, tüm şehirlerde sona erdi çünkü televizyon alımı ve yayını kitleleştirdi. Sanatçılar televizyona çıkmayı yeğler oldu, bu da insanlarda bir doygunluk yarattı. Tabii eğlence anlayışı da değişime uğradı; o sanatçıyı fuarda görmenin cazibesi ortadan kalktı. Bu süreçte çağa ayak uydurmak, yeni tercihleri saptamak, o tercihlerle göre yeniden organize olmak anlamında isabetli analizler yapılmamış, yeni tavırlar geliştirilmemiş

olabilir ya da yapılan saptamaların sonucunda zamanında harekete geçilmemiştir. Günümüz koşullarında üç ayda bir tercihlerin, beğenilerin değiştiğini düşünürsek, kitlelerin karşısında aynı pozisyonu korumak mümkün görünmüyor. Bu çağ, sürekli gelişim ve değişim içinde olmayı gerektiriyor. İZFAŞ, bir yönüyle bu dönüşüme çok iyi uyum sağlamıştır. Mermercilik, moda, gelinlik, ayakkabı alanında son derece başarılı ilerleyen ihtisas fuarlarını nihayetinde aynı kurum yürütüyor.

İEF'yi gelişen dinamiklere uyumlanarak, ruhunu koruyarak geleceğe taşımak mümkün olabilir miydi? Belki de organizasyon yapısı baştan yenilenmeliydi; fuar olmaktan çıkartılıp, iki haftaya yayılacak uluslararası bir kültür festivaline dönüşmeliydi. Belki bu dönüşüm uzun yıllar önce başlamalıydı. Bilemiyorum... Bu konuda eksikler olabilir. Nihayetinde alanın yönetimi, kronolojik bir görev düzenine dayanıyor; o yüzden kimseyi suçlamamak gerekir. Önemli gördüğüm bir noktaya daha değinmek isterim: Ben yirmi beş yılda on bir farklı genel müdürle çalıştım. Şimdi düşünüyorum da müdürlerin bu kadar sık değişimi, bir başka istikrarsızlık alanı yaratmış olabilir. Bu konuyu da açıkça tartışmaya açmaktan kaçınmamak lâzım. İzmir fuarcılığını yönetecek kişinin iki senelik deneyimi üzerinden vizyon ve pratik üretmesini düşündürücü buluyorum.

Buradan, güncel tartışmalara gelelim: “Kültürpark'ın kimliği şöyle olmalıdır” veya “Kültürpark bundan sonra şu yönde ilerlemelidir” diyerek yola çıkmayı isabetli ve yararlı bulmuyorum. Kültürpark'ı organizasyonlardan yalıtılmış bir alan olarak düşünmemeliyiz çünkü İzmir, fuarcılığı hiçbir tecrübesi yokken görerek, yaşayarak, yanılarak, düzelterek, deneyimleyerek içselleştirmiştir. Türkiye fuarcılığının ilk merkezi İzmir'dir. Halkı da fuar kültürünü ziyaret ederken, eğlenirken, öğrenirken, deneyimlemiştir. Fuarlarına, fuar alanlarına, organizasyonlarına sahip çıkmış bir halktır. Yoksa İEF bunca yılı nasıl geçirdi? Bence bu birikim, bu tarih, İzmir için çok önemli bir avantaj sağlıyor ve o avantajı en doğru şekilde kullanmak gerekiyor.

Yeni fuar alanına, yani Gazimir'deki Fuar İzmir'e gelecek olursak, kentin her tabakasının İEF'yi rahatça ziyaret ettiği bir geçmişten, gelenekten geliyoruz. Hatta MARBLE'ın neden halka açık olmadığını öfkeyle soran hemşerilerimizi hatırlıyorum. Aynı zamanda Kültürpark etrafında oluşmuş ticari çeperinden, otellerden bahsetmeden olmaz. Tüm bunlar, İEF'nin aksiyonu koruyan halinin kalıcı eseridir. Fuarcılık

fonksiyonunu Kültürpark'tan külliye çıkarıp yeni fuar alanına taşıdığınızda fuarcılıkla ilgili diğer tüm faaliyetleri ve yanal dinamikleri beraberinizde aynı alana götürmüş olmuyorsunuz. Zaman içinde, Gaziemir'de benzer çeperler gelişecektir; bu kesin ama Kültürpark çevresindeki işletmeler varlığını nasıl sürdürecektir? Kültürpark'ı her kesimle ilişkide tutmak istiyorsanız ilgi yaratacak yeni argümanlar geliştirmelisiniz ki çeperdeki çember varlığını sürdürsün. İş dünyasıyla, emlak girişimleriyle Kültürpark'ın dokusunu zedeleyelim, öldürelim, demiyorum. Bilakis; Kültürpark'ı zenginleştirmekten, herkesin, her kesimin ziyaret ettiği, benimsediği, koruduğu, sahiplendiği bir yer olarak sürdürmekten söz ediyorum.

Bunu neye dayanarak söylüyorsunuz?

Hem İEF'nin hem Kültürpark'ın geçmişine dayanarak söylüyorum ve soruyorum: İEF'nin artık düzenlenmemesini tartışabilir miyiz? İEF'yi Kültürpark'ta yapmayacak olursak nerede yapmalıyız, önerebileceğiniz başka bir alan var mı? Bence yok. İEF'nin ziyaretçi profili, ağırlıklı olarak kentin "arka sıradakiler" diye tabir ettiği kesimdir. O kesim, mekâna tek biletle kolayca erişir; belki yılda bir kez o denli büyük bir organizasyonun parçası olabilmektedir. Oysa sosyalleşme anlamında Fuar İzmir'in, bırakın bu kesimi, İEF'yi yıllardır takip eden tabakalara sunabileceği çok sınırlı imkânlar var.

1930'larda Basmane bölgesindeki yapılaşma kaybı. Garın etrafındaki ticari faaliyetler yoğunlaşınca,

otellerin sayısı artınca, bölge kalabalıklaşmaya, kendine göre bir ekonomik ağırlık yaratmaya başladı. Bugün baktığımızda, Kültürpark'ın etrafındaki nüfusun alabildiğine yoğunlaştığını görüyoruz. Artık bölgeye 1930'larda geçerli kabul edilen şehircilik ya da kentleşme anlayışıyla bakamayacağımızı teslim etmek gerekiyor. Bununla beraber, geldiğimiz noktada bir tıkanıklık olduğunu görüyoruz. Kültürpark'ın revizyon planının yapılması, kuruluş ilkelerinin korunması öncelik arz ediyor. Bunun yerine gelebilmesi için de kentle ilgili sivil inisiyatiflerin, sivil toplum örgütlerinin, meslek odalarının ve sizin gibi uzun yıllardır fuarcılığa hizmet etmiş kişilerin bir arada bulunması zorunlu hale geliyor. Oysa konunun doğal paydaşları bile bir araya gelemiyor; uyum içerisinde ilerleyemiyor.

Tespitinize katılıyorum. Yirmi beş yıllık tanıklığımın yanı sıra son beş yıldır süregiden tartışmalara dışarıdan bakma fırsatını buldum. Mevcut düşüncelerimi revize edecek bir süreç yaşadım. "Sadece benim fikrim doğrudur" anlayışıyla kentin kanaat önderlerinin, sesi çok çıkanın ya da etkisi olanın ön planda olacağı bir anlayışı sürdürülebilir bulmuyorum. Bir sentez oluşturmak zorundayız ama hep aynı insanların sözleriyle yol alamadığımız da ortada. Örneğin bugün bir gencin Kültürpark'tan ne anladığını veya Kültürpark'a bakınca ne gördüğünü bilmek istiyorum. Geleceğe gençlerin gözünden bakıp, geleceği onlar için yorumlayıp, projelendirmemiz lâzım. Biz geldik gidiyoruz; bizzat kullanacakları, geleceğe

taşıyacakları bir alanı kolektif bir akılla gençlerin yaratması gerekmiyor mu?

Kendimize bakalım. Biz burayı geleceğe nasıl taşıdık? Anılarımızı anlatarak, koruyarak taşıdık. Bu şehirde yaşayan her bireyin Kültürpark ile ilgili anısı vardır. Peki, şimdiki gençlerin Kültürpark'a dair anısı olacak mı? Gelecekte Kültürpark ile ilgili anılarını anlatabilecek gençleri buraya taşımamız gerekmiyor mu? Kültürpark, yeni anılar ve deneyimler üreten bir mekân olmalı...

Hafıza devam etmeli...

Elbette... Hafızayı korumak değerlidir ama anıları empozisyon malzemesine çevirmeye gerek yok. Bir örnek vereyim: İzmir'de herkes gazinoların güzelliğinden söz eder, değil mi? İEF'de bir dönem nostalji gazinoları açtık; Göl Gazinosu'nda ücretsiz programlar düzenledik. Muazzez Abacı, Gönül Yazar başta olmak üzere, kimler geldi kimler geçti, bu program sırasında... Her toplantıda, bulduğu her meydanda "eskiden şöyleydi", "böyleydi" diyenler, yani kentin duayenleri bu organizasyonlara katılmadı bile. Mesele budur.

Belki de insanlar bir yaştan sonra anılarını olduğu gibi korumak istiyor.

Tabii ki. Yaş ilerledikçe geçmişimizde kalmak istiyoruz. Oysa Kültürpark'ı bu tür kişiselliklerden uzak tutmak zorundayız. Kültürpark'taki fuarcılık işlevinin yeni fuar alanına taşınması sürecinde danışma kurulları oluşturduk, araştırmalar yaptık. Hyde Park'tan tutun Central Park'a kadar, aklınıza gelebilecek her türlü kamusal parkın iç işleyişini, ebadını, yönetim biçimini inceledik. Bu örneklerden nasıl feyz alabileceğimize baktık çünkü Türkiye insanının sosyolojisi, kültürü, alışkanlıkları farklı. İstesek de zorlasak da Kültürpark'ı Hyde Park ile aynılaştıramayız. Düşündüğünüzü, parkın ortasında bağıra çağıra, özgürce ifade etmeye kalkıştığınızda bu ülkede başınıza neler geleceğini biliyorsunuz. Ne var

ki tartışmalar, "Kültürpark'ta mangal yapılınsın mı, yapılmasın mı" boyutunu aşamadı. Küçük düşünüyoruz; olaylara ve olgulara, elimizdeki imkânlarla makro çerçeveden bakamıyoruz. Detaylarda boğulup kalmaktan tatmin oluyoruz. Kültürpark'ın üzerinde bunca yük varken, onca şey söz konusuysa, mangal meselesini gündeme taşımaya, tartışmaya açmaya gerek var mı?

Açıkçası, Kültürpark'ın üzerindeki yükü azaltmanın bir başka yolunun farklı ilçelerde cazibe alanları yaratmaktan geçtiğini düşünüyorum. Örneğin, Bayındır'da yıllardır süregelen çok güzel bir çiçek festivali var ama bu bile dışarıdan katılımcı çekmek adına bir yerlerde tıkanıp kalıyor. Oysa bu organizasyonu yakından takip etmiş biri olarak şunu söyleyebilirim: Aynı üretim tüketim ürünlerine odaklanmış Tire, Ödemiş ve Bayındır'ın birlikte hareket edebileceği bir alan yaratmak gerekiyor. Buna ek olarak, Karşıyaka'dan Bergama'ya uzanan alanda bir başka cazibe merkezi yaratılabilir. Aliağa - Menderes - Selçuk aksında çalışan İZBAN hattı, büyük kalabalıkları şehrin üç yönüne taşıyabilmek adına, bize muazzam avantajlar sunuyor. Böyle işlere kalkılırsa, mevcut imkânlar dâhilinde İzmir'in ulaşım sıkıntısı yaşayacağını zannetmiyorum. Menemen Belediyesi kendi sınırları içerisinde bir fuar alanı inşa etmiş. Tarım fuarı düzenlediler; çok hoşuma gitti.

Görev yaptığınız dönemle görevi bıraktığınızdan sonraki dönemi fuarcılık anlayışı açısından kıyaslar mısınız? Bizzat söylediğiniz üzere, siz de fikirlerinizi güncelliyorsunuz. Fuarcılık anlayışı açısından, günümüz ve sonrasına dair neler söylemek istersiniz?

Biz fuarı fuarda öğrendik; İZFAŞ bir okuldu bizim için. Konuşmacı olarak davet edildiğim üniversitelerde, fuarcılığı anlatırken şunu vurguluyorum: Türkiye'de akademik anlamda fuarcılık eğitimi verecek bir birimin, bölümün, okulun yokluğu büyük eksiklik. Yirmi beş yıllık mesleki geçmişime dayanarak, fuarcılığın girdisinden çıktısından haberdarım diyebilirim ama her şeyi biliyorum iddiasında olamam çünkü fuarcılık, bildiklerinizin, yaşadıklarınızın üzerine her gün yeni şeyler koymak zorunda olduğunuz bir iş kolu. Fuarcular, geçmişte yaşanan sıkıntılardan ve bu sıkıntıları aşmaya yönelik üretilmiş çözümlerden de haberdar olmalı. Herhangi bir ihtisas fuarı sıkıntıya düşerse, dönüp geçmişteki örneklerle bakmalı. Eğer birileri çıkıp size "fuarcılık iyiye gitmiyor" diyorsa, bu tespitini hangi ekonomik senaryolara, konjonktüre

dayandırdığını izah edebilmeli. Kriz anında güçlü durup, yeniliklerinize bütçe ayırabiliyorsanız bu sizi ileriye taşır. İşi tümüyle iptal ederseniz, başladığınız noktadan geriye düşersiniz. Oysa kriz dönemlerinde Türkiye’de izlenen patern nedir? Ya personelden ya etkinlik bütçesinden ya da tanıtımdan vazgeçersiniz. Sektörde yapılan en temel yanlış budur.

1968 yılında, Mimarlar Odası’nın fuar komisyonunda danışma üyesi olarak görev yapan Dr. Behçet Uz, o yıllarda hazırlanan raporlarda, İEF’nin Kültürpark’tan çıkarılmasını ve kentte başka bir yere taşınmasını öneriyor. Dr. Uz diyor ki: “Bu ağaçların büyük çoğunluğu 1937 yılında dikildi. Bugün bunların dimdik ayakta kalmasının nedeni nedir biliyor musunuz? Halk bunları korumasını bildi. Halk sahip çıkarsa yapılmayacak şey yoktur. Şimdi benim en büyük üzüntüm Kültürpark’ın binalarla dolmasıdır. Binalarla burayı öldürüyorlar.” Geçmişten bugüne geçirdiği değişim sürecinde, Gaziemir’deki Fuar İzmir’in varlığı düşünüldüğünde, Kültürpark’ın içerdiği yapı envanteri ve bu envanterin gerekliliği hakkında ne düşünüyorsunuz?

Kültürpark’ın İzmir 1 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü tarafından belirlenen yapılaşma oranı % 5’tir. Şu an Sosyal Projeler Merkezi ve Atlas Pavyonu diye tabir ettiğimiz iki binayla sonradan inşa edilen hollerin çoktan yıkılması gerekiyordu. Fakat 2005 yılında gerçekleşen UNIVERIADE organizasyonu sebebiyle merkezde inşa etikleri yapılarla Atlas’ın yıkımını askıya aldılar. Binalar da olduğu gibi duruyor.

Kültürpark, panayır günlerinden bugüne dek birçok badire atlatmış ama bir biçimde korunarak, bugünlere varmış. İmkânlar böylesine iyileşmişken, alanın geçmişteki gibi özenle korunduğunu düşünüyor musunuz?

Yeşil doku açısından baktığımızda korunduğunu, hatta yeşil alanların arttığını söylemeliyiz. Korundu dememin nedeni şudur: Fuarın fen biriminin 1936 yılında çizdiği krokiyle katılım bedellerinin yer aldığı belge, İZFAŞ’ta muhafaza ediliyor. O belgeyi parasını verip bit pazarından ben satın almıştım; o yüzden iyi biliyorum. O zamanki yeşil alan seviyesi % 20’lerdenken bugünkü oran, yüzde % 60’lara vardı. Yıkılan pavyonların bulunduğu alanlar da yeşil dokuya kazandırıldı. Yalnız, önündeki apartmanlaşma sebebiyle denizden gelen esinti alana doğru dürüst ulaşabiliyor mu, ona bir bakmak lâzım.

İlk ınsal planlar içerisinde Kültürpark’ın yeri belli, aksı belli; herhâlde rüzgâr akışına dair gereken hesaplamalar yapılmıştır.

O zaman yatay yapılaşma vardı, unutmayın.

Yanlış kentleşmenin ve takip edilen imar politikalarının Kültürpark’ı sıkıştırdığını söyleyebilir miyiz?

Söyleyebiliriz. Kültürpark, çevresindeki yapılaşmanın içerisinde hapsolmuş durumdadır.

Ülkemizde parkları kullanma kültürü çok zayıf; Avrupa ve Amerika kıtasında insanlar, yeşil alanları vakit geçirmek için yoğun biçimde kullanıyor. Sosyalleşmek adına, Kültürpark’ı hakıyla kullanıyoruz.

Bu görüşünüze karşı çıkmama izin verin: Bugün Kordon’daki çim alan üzerindeki kalabalık Kültürpark’a neden gelmiyor, hiç araştırdık mı? Bunu kendine konu edinen oldu mu? Olduysa analizi yapıldı mı? Kültürpark’taki yıkımdan sonra ardışık bir planlama harekete geçmedi. İki konuda proje müellifi var: Biri Kültürpark peyzaj projesinin müellifi, diğeri Kültürpark fuar binaların müellifi. İkisinin de müellifi, ne tesadüftür ki iki yarışmayı birden kazanan Şükrü Kocagöz’dür. 1990 - 91 yıllarından bahsediyoruz. Yapılması gerekenlerin bugüne kadar neden hayata geçirilmediğini ben de tartışmak isterim. Erk bende değildi, bunu eleştiriden sıyrılmak için söylemiyorum ama o süreçten bu yana şehir defalarca belediye başkanı değiştirdi ve her başkanın bu işlerden sorumlu tuttuğu bürokratları vardı. Bir tek merhum başkan Piriştina döneminde yıkım yapıldı. Eski holler, köhnemiş restoranlar, gazinolar, onun döneminde kaldırıldı. Cesur bir hareket olduğunu düşünürüm; en çok tehdit alabileceği bir dönemde bu işe kalkıştığı için...

Şu anda varlığı gündemden düşmeyen holler de geçicilik kisvesi altında o dönemde inşa edildi, öyle değil mi?

Eskiden lunapark olan ve gümrük olarak kullanılan alana yapıldı, o holler. Hatırlatayım; inşa sürecinde yeşil dokuya dokunulmadı. İzmir’in fuar alışkanlığı bu alanda yoğunlaşıyordu ve o alışkanlık hâlâ yaşıyor. Holler, bu alışkanlığa hitap etmek amacıyla inşa edildi.

Geçmiş çok çabuk unutuyoruz... Aynı dönemde, yeni fuar alanının nerede olması gerektiği, nasıl olması gerektiği gibi konular da tartışmaya açıldı. Buca - Kaynaklar, Balçova - İnciraltı gibi alternatifler gündeme gelmişti ve hatta İngiltere’den bir fuar

analisti getirtilmişti. Nihayetinde, Fuar İzmir için Gaziemir seçildi.

İstanbul'da, Beylikdüzü'ne dair süregiden tartışmaları hatırlayın... Fuar alanı kurulduğunda, "gittiler, dağın başına yaptılar" diye konuşuyordu herkes ama sektörlerin ve ziyaretçinin ayağı zamanla uzağa alışıyor. Biz de bir süre direnç göstereceğiz, zaman içinde Gaziemir'deki fuar alanına alışıcağız. Yine de alışkanlığı kolaylaştırmak, imkânları çoğaltmak gerekiyor. Çeperi de düzenlemek durumundayız. Fuar alanının içinde kuaför de olmalı, market de. Acenteler büro açmalı, sosyal alanlar ve eşya emanet istasyonları oluşturulmalı. Fuar İzmir yaşayan bir mekân haline getirilmeli ki kimse "fuarcılık Kültürpark'tayken daha iyiydi" demesin.

İstenmeyen kullanımları engellemek bakımından, Kültürpark'a girişi ücretli yapmak çözüm olabilir mi?

İEF'ye girişin ücretli olması bir geleneğe dayanıyor. İstenmeyen kullanımları engellemek adına ücretlendirme getirmek, alanın korunmasına katkı sağlamaz. Kültürpark, kamuya açık bir alandır. Herkesindir ve öyle kalmalıdır. Toplumun farklı kesimlerinin bu alanı birlikte paylaşması, yan yana gelmesi en iyisidir; tam da arzu edilen şeydir. Koşulsuz erişim, eşitlik duygusunu artırır; toplumlar arası tansiyonları dindirir, kente aidiyeti ve kentlilik bilincini yükseltir.

İZFAŞ'taki görevinizi bıraktıktan sonra, "şunu da yapmak istiyordum ama yapamadım" dediğiniz bir şey var mı?

İki konuda başarısızlık yaşadığım için üzgün olduğumu söyleyebilirim. İlki şudur: 80. yıldönümünde, National Geographic TV kanalını İzmir Enternasyonal Fuarı'nın belgeselini çekmeye ikna etmiştim. Seçtikleri İspanyol yönetmen, yaklaşık otuz beş kişilik bir ekiple Mayıs ayında İzmir'e gelip çekimlere başlayacaktı. O sıralarda kanal, Türkiye kontenjanına iki yapım

ayırmıştı. Birisi bizim, diğeri 100. yılı dolayısıyla Fenerbahçe'nin olacaktı. 2011 yılında İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne yapılan operasyon nedeniyle gözaltına alındığımda iletişim süreci koptu. O sıralarda, İEF'nin kabuk değiştirmek suretiyle geleceğe doğru nasıl yürüyebileceğine ilişkin düşüncelerimi toparlamaya başlamıştım; fikirlerimi ve önerilerimi kapsamlı bir rapor haline getirmeye niyetliydim. Bu girişim de aynı sebepten dolayı akamete uğradı. İkinci üzüntüm budur. Çok talihsiz bir süreçti; her açıdan sevimsiz günler yaşadık. Psikolojik olarak iş yapma isteğimizi kaybettik. Gözetim, sorgu altında olan, içeri giren otuz kişi; ifadesine başvurulana üç yüz kişi... Bu da bir mobbing biçimidir. Böylesi bir süreci yaşamanın belediyenin performansını, personelinin nasıl etkilediğini herkes düşünmeli. Duyulan kaygı, yaşayan o "her an kapım çalınabilir" duygusu, dinlemeler... Bir yıl dinlemişler beni; deşifreleri elli sayfaya basıp önüme koydular. On bir saate yakın ifade verdim. Beraat ettim, tazminat hakkı kazandım ama bir şey ifade etmiyor. Yaşadığım travmayı onarmıyor. İnanıyorum ki o süreci yaşayan herkes benimle aynı düşüncededir, hissiyattadır. Bence bu haksız yargılamaya süreci, en büyük darbeyi İzmir'e vurmuştur.

Mülakatımızın sonuna gelmişken, eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Son söz ve dileğim şudur: Artık lütfen kimse "mış" gibi yapmasın. "Yapalım bir toplantı, birkaç fotoğraf verelim; çıktı olarak da bir kitapçık yayınlar geçeriz" demesin.

"Kültürpark'a dokunma" diyor musunuz?

Bilakis; Kültürpark'a iyi niyetle, mantığın ışığında, hatırasına saygı duyarak, sıkça dokunmak lâzım. Aksi şekilde yaklaşan olursa, işte o zaman "Kültürpark'a dokunma" demeliyiz ve direnenlerin sayısını çoğaltmalıyız. -İ-

İzmir'in Bir Buçuk Asırlık Serencamı: “150. Yıl Sergisi”

SÖYLEŞİ ONUR KOCAER – ÖZGÜR DEMİRCİ FOTOĞRAFLAR ÖZGÜR DEMİRCİ

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin kuruluşundan bugüne geçirdiği tarihsel serüven, mart ayında Atlas Pavyonu'nda hazırlanan “150. Yıl Sergisi” ile taçlanmıştı. Kent kültürü ve belediye arasındaki ilişkiyi farklı veçheler üzerinden yansıtan, 2019 yılının sonuna dek ziyarete açık kalacak serginin kuruluş ve tasarım öyküsünü Kültür ve Sanat Dairesi Başkanlığı Kültür ve Sanat Şube Müdürü Funda Erkal ile konuştuk.*

“150.yıl Sergisi” fikrinin nasıl ortaya çıktığına, sergiyle beraber kent içinde ne tür faaliyetler yapıldığına dair bilgi verirsiniz?

Sergi düzenleme fikri, kuruluşumuzun 150. yıldönümü nedeniyle durup düşünme ihtiyacından, tarihe not düşme isteminden dolayı ortaya çıktı. Bu durup düşünme sürecinin bize ne öğrettiğine bakmak istedik. İnsan hayatında olduğu gibi, kurumların tarihindeki on yıllık, eli yıllık döngüler çok önemli. Söz konusu 150. yıldönümü olunca, çok kapsamlı bir yaklaşım geliştirmek gerekiyor. Diğer yandan, yüz elli yıllık hafızaya sahip bir belediyecilik geleneğinin tarihine ışık tutmak, ancak kentin son yüz elli yılını anlamakla mümkün. Bu yüzden, konuyu bilimsel bir zemine taşımaya karar verdik; düzenlediğimiz sempozyumda bu alanda uzmanlaşmış isimlerle araştırmacıları bir araya getirdik. Tarihsel birikimi kapsamlı bir sergi üzerinden ortaya koymak, bilimsel zeminde ortaya çıkan çıktıları tamamlayacak bir öneriydi. Konunun kentle paylaşılabilmesi, kentte karşılık bulabilmesi için özellikle gençlere ulaşmayı hedefledik. Gençlere doğrudan ulaşabilmek, katılımcılığı yaygınlaştırabilmek adına, liseler arası yerel tarih yazma yarışması düzenledik. Belediyemizin farklı birimleri, tarihe atılan imza niteliğini taşıyacak, yıldönümüne özgü, çeşitli işler ve etkinlikler tasarladı. Opera binamızın temel atma törenini, tramvayın hizmete girişini, İzmir Süiti'nin bestelenmesini birbirini tamamlayan parçalar olarak gördük. Serginin bu bütünün vitrini olduğunu

söyleyebiliriz. İnsan ömrüyle kıyaslanınca ender rastlanacak bir fırsatla karşı karşıya olduğumuza göre, elimizden gelenin en iyisini yapmak durumundayız diye düşündük.

Sürece hangi birimler, kimler dâhil edildi?

Sürecin başlangıcı iki yıl öncesine dayanıyor. Öncelikle belediyemizin birimleriyle bir araya geldik; danışmanlarımız ve çalışanlarımızı nasıl sürece dâhil edebileceğimize çalıştık. Sürecin ve akabinde ortaya çıkacak serginin koordinasyonunu Kültür ve Sanat Dairesi Başkanlığı, Kent Arşivi ve Müzeler Şube Müdürlüğü üstlendi. Genel yaklaşımı ve çerçeveyi belirledikten sonra, uzmanlık gerektiren hizmetleri ancak kendine özgü yapılardan edinebileceğimizi fark ettik. Aynı yıl, Erkan Serçe'yi kurum tarihinin araştırılması ve yazımıyla görevlendirdik. Araştırma ve tasarım sürecini, belediyenin uzun süredir deneyimlediği şekilde, yaratıcılığı katılımı artırarak, yenilikçi yöntemlerle hayata geçirdik. Akdeniz Akademisi'nin danışma kurullarında yer alan bileşenleri ve yine Akademi tarafından kurulan kentsel ağın parçası olan kültür üreticileriyle alanında deneyimli gönüllüleri,

düzenlediğimiz hazırlık toplantılarına dâhil ettik; katkılarını aldık. Yaratıcılığı katılımla artıran, yenilikçi yöntemlere yöneldiğimizi söylemiştim çünkü bürokratların esas işlevi, süreçleri yönetmek. Bürokratların uzmanlık isteyen, kreatif işleri kentteki bileşenlerden yardım almadan hayata geçirmesini mümkün görmüyorum, sağlıklı da bulmuyorum. Ayrıca başvurulacak bilginin ömrü, sanılandan kısa olabilir. Dolayısıyla, kent için gerekliliğini ve yararlılığını belirlerken, serginin hangi biçimde ve ne tür formatlarda izleyiciye sunulacağına çoğulcu biçimde karar vermeye çalıştık. İzmir'e yakışan da budur; farklı fikirlerin birbiriyle etkileşebileceği, rafine hale geleceği kanalları açmaktır. Bu kanalları açtıktan sonra işlevsel kılmak da bize düşüyor.

İzlediğimiz yol bizi, sergiyi klişe biçimde kronolojik bir akışa dayandırarak kurmaktan alıyordu. Onun yerine, kentin ve belediyenin geçmişinde birbiriyle çakışan, örtüşen olguları öne çıkaracak bir izlek üzerinde hemfikir olduk. Bu izleği ortaya koyabilecek, doğru taşıyabilecek niteliğe sahip on sahne belirledik; sergiyi de bu sahneleri bütünleştirecek biçimde kurguladık. Bu şartlar çerçevesinde, tasarım hizmetinin yüklenicisi, kolektif üretimin koordinasyonunu ve teknik olarak bütünleştirilmesini yüklenildi ki tarif ettiğimiz zoru başardı.

Sergi sürecini oluştururken, küratöryel işler için kimlerle çalıştınız?

Serginin danışmanlığını, kurum tarihimizin de yazarı olan Erkan Serçe üstlendi; projesini İkiartıbir Mimarlık hazırladı. Her sahnenin sorumluluğunu farklı disiplinlerden uzmanlara verdik. Bu uzmanlar, temaların belirlenmesinden sunum biçimlerinin geliştirilmesine uzanan bir çerçevede, birbiriyle el birliği yaparak çalıştı, üretti. Sahne sorumlularını şöyle sıralayabiliriz: Mehmet Kahyaoğlu ("Kuruluş" - "Başkanlar"), Emre Yıldız ("Liman Kent"), Serhan Kemal Saygı - Emre Günday ("Zor Yıllar"), Berna Bozkurt - Asil Kaya - Alkın Korkmaz

("Kültürpark"), Orhan Ersan - Deniz Dokgöz - Ferhat Hacalibeyoğlu ("Mekânlar" - "Planlar"), Nezaket Tekin ("Eğlence ve Alışkanlıklar"), Özgür Demirci ("Kültür Sanat"), Can Aysan ("Tasarım"), Uğursal Şark ("Hizmetler"), Zeynep Yavuzcezzar - Ceyhun Çubukçu - Oya Demirtay ("İzmir Modeli"). Serginin her sahnesi, aynı zamanda etkinlik mekânı olarak görev görecektir şekilde tasarlandı. Böylece atölye alanları, toplantı salonları, gösterim odaları, yaşayan sahneler niteliğine büründü.

Sergide yer alan sahnelerin içeriklerinden kısaca bahsedebilir misiniz?

1."Kuruluş – Başkanlar" sahnesinde sergilenen işler, video mapping tekniğiyle üretildi. Görsel ve işitsel materyallerin beraber çalıştığı kurgu, bize kuruluş dönemiyle belediyenin başkanlarını, toplumsal dönüşümleri iç içe anlatıyor. Bu sahne, aynı zamanda cep sineması ya da oda tiyatrosu gibi görev gördü. Sonrasında benzeri birçok etkinliğe ev sahipliği yapabileceğini öngörüyorum.

2."Liman Kent" sahnesi, İzmir'in ve dolayısıyla belediyenin kuruluşunda belirleyici rol oynayan, kentsel kimlik ve kullanım açısından yoğunluk yaratan limanı, mekânsal bir unsur olarak ele almakta kalmıyor; kent ekonomisinde üstlendiği pozisyon ve çok kültürlü toplum yapısı bakımından ele alıyor. Limanın seslerini de sahneye taşıma şansı bulduk.

3. "Zor Yıllar" sahnesi, izleyicisine işgal yıllarının İzmir'ini anlatıyor. Bu yıllar, kentin tarihinde önemli kırılmalara yol açmıştır; yeni mekânsal gelişmelerin de hazırlayıcısıdır. Büyük Yangın'ın denizden çekilmiş bir filmi, ilk defa seyirciyle buluşuyor.

4. "Kültürpark" sahnesi, "Zor Yıllar"ın ve bir anlamda, o yılları sonlandıran yangının ardından kurulan Kültürpark'ın, belediyeçilik tarihinde iz bırakmış hizmetlerin ve mekânsal kararların odağına nasıl oturduğunu sergiliyor. Kentin kalbinde yer alan, toplumsal hafızamızın vazgeçilmez parçası olan bu devasa yeşil alanın, zamanla kentin fuarcılık kültürünün nasıl sembol mekânı haline geldiğine tanık oluyoruz. Buradan yola çıkarak, Kültürpark'ın yarının nesillerince sahiplenilmesi gerektiğine, yüzünü geleceğe ancak böylece dönebileceğine dikkat çekmek istiyoruz ki bu sahne, alanın külliye kültür ortamına dönüşmesinin zorundalığına işaret ediyor.

5. "Meydanlar – Planlar" sahnesi, kentin fiziksel gelişimini kamusal alanlar, kıyı mekânlar ve meydanlar üzerinden anlatırken, nüfus ve mekân gelişimini düzenleyen kararları, plan çalışmalarıyla öngörüler üzerinden anlatıyor.

6. “Eğlence ve Alışkanlıklar” sahnesinde, İzmir’e özgü, çok dinli, çok dilli toplumsal yaşamın gündelik ayrıntılarına yeniden bakma şansı yarattık. Sahne, ayrıca bu zenginliğin toplumsal yaşama dokunduğu noktalara dair kamusal hizmet ve düzenlemeleri sergiliyor.

7. “Kültür Sanat” sahnesi, belediyenin kültür sanat hayatının gelişimine sağladığı olanakları ve hizmetleri gösteriyor. Bu alana ilişkin görsellerden dilediğinizi kartpostala basarak yanınızda götürebiliyorsunuz. Bu sahne, içerisinde bir fuar sineması barındırıyor ki perdesinde, içinden İzmir geçen veya İzmir’de geçen filmlere yer veriyoruz. Bu sahnemiz de ileride benzer içeriğe sahip, sayısız etkinliğe ev sahipliği yapabilir.

8. “Tasarım” sahnesi, kentsel ve endüstriyel tasarıma tarih boyunca önem vermiş belediyemizin toplumsal gereksinimleri nasıl okuduğuna ve bu gereksinimlere yanıt verebilecek ürünleri nasıl üretip sunduğuna ilişkin çabalara değiniyor.

9. “Hizmetler” sahnesi, belediyenin geçmişten günümüze kente ve kentliye sunduğu hizmetleri hatırlatmayı amaçlıyor. Elektrik, hava gazı, su, kanalizasyon, toplu ulaşım ve benzeri kamu hizmetlerinin belediye bünyesinde örgütlendiği yıllardan günümüze bakıyoruz. ESHOT, İZSU gibi köklü kurumların tarihine insan, tasarım, yaklaşım, mekân açısından bakabilmek, oluşturdukları kültürü logolar üzerinden takip etmek, oldukça aydınlatıcı.

10. Sergi, belediye tarihimizin son kırılımında ortaya konulan pratikleri, akademik dünyanın yerel yönetime ilişkin yeni teoriler geliştirebilmesi adına, bilimsel düzeyde toparlayan “İzmir Modeli” ile tamamlanıyor. Bu sahnenin söz konusu pratiklere karşı merak uyandırmasını bekliyoruz ama en vurucu tarafı, yurttaşları bundan sonrasında doğru uğurluyor olması. Yani noktayı koymak yerine, sahneye konuk olan İzmirli’leri bundan sonrasında neler olması, nasıl olması gerektiğine ilişkin yeni sorular sormaya çağırıyor.

Grafik tasarım uygulamalarını Ahmet Dünder’in üstlendiği bu sahnelerin sorumlularına öğrenciler, asistanlar, belediye personeli ve danışmanları bireysel katkı sundu. APİKAM Kent Kitaplığı Yayınları ve Arşivi ile İzmir Büyükşehir Belediyesi başta olmak üzere, çeşitli müdürlüklerimiz ve birimlerimiz raporlamaya, kayıt tutmaya ve yayın üretmeye dair işleri üstlendi.

Sergi mekânı olarak Atlas Pavyonu’nun tercih edilmesi herkesi mutlu etti, heyecanlandırdı. Ayrıca, “150. Yıl Sergisi”nin Kültürpark’ın kuruluşunda

ortaya koyduğu misyon üzerinden ilerlediğine tanık olduk. Atlas Pavyonu tercihinə nasıl vardınız?

Sergiye nerenin ev sahipliği yapması gerektiğine de birlikte karar verildi. Başlarda çeşitli alternatifler gündeme gelse de süreç boyunca ortaya çıkan görüşlerin ışığında, Atlas Pavyonu'nda ortaklaştık. Kuruluş döneminin belediye başkanı Behçet Uz, İzmir'i dünyaya açan Enternasyonal Fuar'a ev sahipliği yapan Kültürpark'ı cumhuriyetin ilk yıllarında sosyo-kültürel hayata ilişkin dönüşümlerin deneyimlendiği bir "Halk Üniversitesi" olarak tanımlar. Bunun ne anlama geldiğini, Sayın Uz'un neyi kastetmiş olduğunu mekânsal tercihler, işlevler ve etkinlikler üzerinden okuyabiliyoruz. Uz, kendi döneminde Kültürpark'ta konumlanmış Ege Ürünleri Müzesi, Sağlık Müzesi, Atatürk Devrim Müzesi gibi yapıları birer eğitim kurumu olarak sayar, tanımlar. Sergiye ev sahipliği yapan Atlas Pavyonu'nun konumlandığı yerdeyse Şehir Müzesi vardır, o yıllarda. Sınırları içerisinde en son İzmir Tarih ve Sanat Müzesi'nin hizmete girdiği Kültürpark'ın sergiler, fuarlar, müzelerle anımlanan zengin hatırasına "150. Yıl Sergisi"ni de eklemek istedik. Saydığım bu mekânların tamamı, dünden bugüne İzmirliyle ve şehri ziyaret edenlere anlamak, tanımak, öğrenmek için hizmet vermiş; paylaşım, etkileşim, eğitim mekânları olarak işlev görmüş. Atlas Pavyonu, omuzlarında geçmişle beraber geleceği taşıyan, ikonik bir mekân... Yaklaşık 2600 m2'lik yüzölçümüne bakarsak, kamuya ait bir sergi, ilk kez bu büyüklükte bir alana yayılıyor.

Süreci kentte yaşayan ve üreten birçok sanatçı, tasarımcı, mimar ve akademisyenle birlikte yürüttünüz. Süreç sırasında ortaklaşmak, konsensüs kurmak zor olmadı mı?

Yalnızca bir sergi yapmadık, yeni ve farklı bir iş yapma biçimi deneyimledik. Sanatçı ve tasarımcıların çok farklı birikim ve ifade tercihleri vardı; dolayısıyla aynı amaç etrafında bütünleşmek zordu. Birbirimizi anlamaya yeterince emek verdik; diğer yandan birikimleri ve yaratıcılığı yarıştıracak bir anlayışı benimsedik. Dayatmalar, yerini zamanla birbirini ikna etme sürecine bıraktı. Doğru belgelemenin dilini bulmak görece kolaydır ancak bunu kentin ortalamasını gözeterek görünür kılmanın dilini bulmak zordur. Bir kentin ve o kenti bir buçuk asırdır yönetmiş bir kurumun tarihsel birikimini anlatmanın, bunu farklı kesimlerden insanlara ifade etmenin çok çeşitli dilleri olabileceğini keşfettik. Bazen bu çeşitliliğin arasından en doğru dili arayıp bulmak durumunda

kaldık. Ayrıca gözden çıkarılmış mekânları kazanmaya yönelik bir tasarrufu örnekledik. Eminim ki herkes için geliştirici ve ilerletici bir süreç oldu.

Geride kalan yüz elli yılımızı anlatan bu sergiyi her kesimden insanın ziyaret edebilmesini, deneyimlemesini çok önemsiyoruz. Buna fırsat tanımak adına, 2019 yılının sonuna kadar açık kalmasına karar verdik. Rezervasyon yaptırarak gelen okul gruplarına rehberlik hizmeti sunuyoruz. Kentlilik bilinci ve kültürü alanında yürüttüğümüz çalışmaları, atölyeleri de sergi mekânlarına bağlamaya özen gösteriyoruz. Yakın zamanda sahne sorumlularımızın yöneteceği forumlar, sahnelerimizle ilgili konularda uzmanların vereceği konferanslar, etkileşimi artırmaya olanak tanıyacak sohbetler, dinletiler ve gösterimler düzenlemeyi planlıyoruz.

Kültür Sanat Daire Başkanlığı'nın kültür sanat üreticilerine en doğrudan şekilde ulaşması, üstlendiği sorumlulukları kentteki bileşenlerle paylaşması, bu şehirde yaşayan ve üretenleri kente dair düşünmeye, inisiyatif almaya sevk ediyor. Buna katılıyor musunuz?

Tabii ki katılıyorum ve bu paylaşımcı yaklaşımın karşılıklı yarar yarattığına, yerel yönetimle kentteki bileşenler arasında sinerji oluşturduğuna inanıyorum. Kentin değerlerini fark edip o değerlere sahip çıkmak, yarına ilişkin akıl üretmek, hepimizin ortak sorumluluğu. Kültürpark'ın geleceğini garanti altına almanın yolu da alanı uygun kullanımların kullanıcılarına açmaktan, çeşitli kesimlerin üretimlerini buraya taşımaktan geçiyor. Kültürpark'ın geleceği konusundaki arama toplantıları da bu sorumluluğu ortaya koymayı, paylaşımı gözetiyor. Kentin geleceğini ilgilendiren kararlar, ilgili tüm çevrelerin ilgisine, bilgisine muhtaç. Ne şanslıyız ki İzmir, bünyesinden, özünden üremiş dinamiklerden doğmamış, tepeden getirilip dayatılmış işlere karşı hızla örgütlenip reaksiyon koyuyor. -

izmir.bel.tr/tr/Haberler/150-yilin-sergisi/39528/156

* Bu söyleşi Funda Erkal Öztürk'ün Kültür ve Sanat Dairesi Başkanlığı Kültür ve Sanat Şube Müdürü olarak görev yaptığı 2019 yılı, Temmuz ayında gerçekleştirilmiştir.

Birlikte Yaşamı Kurmak:

Agora Bir Arada Yaşam Atölyesi

YAZI ALİ KEMAL ERTEM

Eylül 2016'da İzmir Büyükşehir Belediyesi Sosyal Projeler Müdürlüğü tarafından kurulan Agora Bir Arada Yaşam Atölyesi, kentin genelinde farklı kültürlerle ve kimliklere ait grupların bir arada yaşamına dair iletişimi artırıcı karşılaşmalar yaratmayı amaçlıyor. Katılımcı bir anlayışı benimseyen kurum, farklı hedef gruplarına mensup bireylerin beklenti ve ihtiyaçlarını gidermek için projeler geliştiriyor. Bu projeleri geliştirirken, bölgede çalışma yürüten sivil toplum kuruluşları, yerel yönetim ve diğer kamu kurumlarıyla işbirliğine, psiko-sosyal açıdan destekleyici - güçlendirici grup çalışmalarına, eğitim faaliyetlerine, sosyal ve kültürel aktivitelere ağırlık veriyor.

Tarih boyunca aldığı iç ve dış göçler dolayısıyla çok kültürlü, çok kimlikli yapısını sürdürmüş, buna bağlı olarak sosyo-ekonomik açıdan dezavantajlı kalmış Basmane bölgesini merkezine alan atölye, çalışmalarını bu bölgeyle sınırlamaktan çok, kente yaymayı hedefliyor. Bu hedefe ulaşmak için kentin birçok bölgesinde ayrımcılıkla mücadele, toplumsal cinsiyet eşitliği gibi konularda hak temelli çalışmalar yapıyor. Bu çalışmaların sadece belediye desteğiyle yürümeyeceği gerçeğinden yola çıkarak, yerel yönetim birimleriyle sivil toplum kuruluşları arasındaki bağları kolaylaştırmaya özen gösteriyor. Üretim ve paylaşımları kolektif zemine taşımaya gayret ederken, önyargılardan ve ayrımcılıktan uzak duran, kapsayıcı bir kültür politikasının nasıl oluşturulabileceğine dair akıl üretiyor. Üretilcek aklın, kentin bütününde toplumsal barışın tesis

edilmesi ve bir arada yaşam kültürünün oluşması adına, katkı sunacağına inanıyor.

Atölye, konuları gündeme alırken ve etkinlikleri planlarken meselenin doğal aktörleri ve paydaşlarıyla çalışmaya dikkat ediyor. Yürütücüler, benimsedikleri bu yaklaşıma örnek olarak, kadının olmadığı yerde kadın haklarını, mültecilerin katılımı yoksa entegrasyonu tartışmanın anlamı olmadığına işaret ediyor. Temel prensip olarak İzmir'de yaşayan herkesin eşit haklara sahip olması gerektiğini savunan kurum, bir arada yaşam olgusunun daha çok geleneklerle kültürel kodlar üzerinden ele alındığını fakat kentte bir arada yaşamı kurmanın ve deneyimlemenin, buna dair tartışmaları yürütmenin ve politika üretmenin ancak hak temelli zeminlere oturduğu takdirde gerçekleşilebileceğini vurguluyor.

Çok kültürlülüğün kent hayatının merkezine oturduğu günümüzde, neo-liberal politikaların sebep olduğu yakıcı göç sorunu, gündemin başına oturmuş vaziyette. Buna bağlı olarak, çok kültürlülük kavramı, son elli yıldır küresel gündemdeki yerini koruyor. Başta Avrupa ülkeleri olmak üzere, dünyanın dört bir yanındaki devletler, bu gündem karşısında işlevsel politikalar üretmeye çalışıyor. Bir belediye girişimi olması itibarıyla, Agora Bir Arada Yaşam Atölyesi'nin şehirdeki varlığının son derece kıymetli olduğunu söyleyebiliriz. ✚

Beirut Art Center

YAZI ÖZGÜR DEMİRCİ

Lübnan'ın başkenti Beyrut'ta bulunan Beirut Art Center (BAC), gelişmekte olan Akdeniz sanat dünyası içerisinde en aktif merkezlerden biri olarak öne çıkıyor. 2009 yılında Sandra Dagher, yeni medya sanatçısı Lamia Joreige ve sanatçı Rabih Mroue öncülüğünde birçok özel bağışçı ve sponsorun desteğiyle kent merkezinin dışına, galerilere uzak sanayi bölgesine konumlanan Beirut Art Center, 1500 m²'lik alanında güncel sanata ağırlık veriyor.

Kâr amacı gütmeyen kurum, temel amacını “yerel - uluslararası sanat araştırmalarını ve kültürel pratikleri kavramsal bir çerçevede içinde üretmek, sunmak” olarak tanımlıyor. Bu bağlamda, sanatsal deneyimlerin yayılması, alternatif bilgi üretimi ve dağıtım yöntemleriyle ilgileniyor; yerel ve uluslararası kültürel aktörler arasındaki etkileşimi destekleyerek, ortaya çıkması olası projeleri kolaylaştırıyor. Bu açıdan, kurumun kent içindeki sanat üretimine önemli miktarda katkı sağladığını söyleyebiliriz. 1500 m²'lik alan, sergi mekânlarının haricinde konuşmalar ve gösterimler için kullanılan bir oditoryumu, kitapçıyı ve kafeteryayı içeriyor. BAC, bu alanda düzenli eğitimlerin yanı sıra konserler, konferanslar, performanslar, atölyeler, gösterimler düzenliyor; ayrıca ev sahipliği yaptığı medyatek projesinin danışma merkezi olarak,

multimedya alanında çalışan bölgedeki sanatçılara dokümantasyon alanı sunuyor. Bu dokümantasyon alanı, BAC'nin on yıldır gerçekleştirdiği etkinliklere dair görsel ve işitsel materyallerle geniş sanat koleksiyonunu da barındırıyor.

Beirut Art Center, yerelde çalışan yapıların haricinde, Akdeniz havzasında süregelen projeler ve bu havzada faaliyet gösteren sanat mekânlarıyla işbirliği yaparak ilerliyor. Yerelde yürüttüğü işbirliğine, Ashkal Alwan Programı'nın “Home Works 5” sergisini örnek gösterebiliriz. 2011 yılında New York, New Museum'da açtığı “Öngörülmeyen olaylar nedeniyle... (Due to unforeseen events)” başlıklı sergi, Lübnan'da bir sanat eserinin üretimi ve sunumunun, maruz kaldığı baskılar sonucunda nasıl değişime uğradığını, beklenmeyen sorular ve yeni anlamlar ürettiğini sergiliyordu. Sergide yer alan Ziad Abillama, Tony Chakar, Joana Hadjithomas, Khalil Joreige, Rabih Mroué ve Kirsten Scheid gibi sanatçıların Lübnan Hükümeti'nin sanatla olan ilişkisine, eserlerin eleştirel kabulüne ve ürettiği sansür mekanizmasına yönelik işleri oldukça çarpıcıydı.

2019 yılında eski yerleşkesine yakın yeni mekânına taşınan Beirut Art Center, çalışmalarına periferiyi de kapsayacak şekilde devam ediyor. Süregelen projeleri web sitesinden takip edebilirsiniz.✚

beirutartcenter.org/en [beirutartcenter](https://www.instagram.com/beirutartcenter)

Trans-making

YAZI NURSAÇ SARGON

Avrupa Birliği'nin Horizon 2020 araştırma ve inovasyon fonuna hak kazanan Trans-making, başta Akdeniz ülkeleri olmak üzere, farklı ülkelerde birçok bileşeni olan, kapsamlı bir proje. Türkiye'den İzmir Ekonomi Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi ve Beden - İşlemsel Sanatlar Derneği (BIS), projenin bileşenleri arasında bulunuyor.

trans·making

Trans-making, toplumsal ve ekonomik yenilenme için alternatif anlatıların yaratılmasına alan açmanın yanı sıra yerleştirme, mekân temelli sanat etkinlikleri alanında çok yönlü çalışacak bir araştırma - inovasyon ağı kurmayı amaçlıyor. Projenin ana izleği, sanatla yeni teknolojiler arasında kurulu bağlantılara yoğunlaşacak, başta dezavantajlı kesimler olmak üzere, üretim yoluyla erişimi güçlendirecek demokratik bir öğrenme metodu yaratmaya dayanıyor. Proje, bu metodu yaratma yolunda, farklı ülkelere katılan akademik veya akademik olmayan bileşenlerin kendi arasında bilgi paylaşımı yapmasını da mümkün kılıyor. Toplama, belgeleme, keşfetme, deneyimleme, tasarlama ve uygulama metodları üzerinden ilerleyecek araştırma programıysa paydaşların süreç boyunca kuracağı işbirliklerini temel alacak, uzun vadede genişleyecek, kalıcı bir ağ kurmayı hedefliyor.

İzmir Ekonomi Üniversitesi'nden Lefteris Heretakis, Gökhan Mura ve Zeynep Arda, projenin İzmirli paydaşları. Heretakis'in öncülüğünde, Lublin, Varşova, Poznań, Gdynia ve Łódź'da yapılan görüşmelerde bir araya gelen tasarım aktörleri, Polonya'daki tasarım eğitimini değerlendirdi; mevcut durumun nasıl ileriye taşınabileceğine dair görüş alışverişinde bulundu. Mura, Santiago'da gerçekleştirdiği deneysel araştırma kapsamında, şehirde yerleşik Türkiyeli göçmenlere günlük yaşantıları ve kamusal alanla ilişkileri üzerinden bir dizi soru yöneltti. Elde edilen cevaplar, göçmenlerin kentteki mekânsal deneyimlerine dair haritalama çalışmasının temelini teşkil edecek. İzmir ve Paris'te başladığı kültürlerarası iletişim odaklı çalışmasını Havana'da yaptığı görüşmelerle genişleten Arda ise bahsi geçen kentlere farklı yerlerden göç etmiş sanatçı ve tasarımcıların kente nasıl adapte olduğunu inceledi.

İzmir, proje kapsamında şimdiye dek üç farklı paydaşı ağırladı. Katılımcılardan ilki, Saraybosna

doğumlu Adela Jušić, İzmir'de yaptığı sanat temelli araştırmasında kültür sanat alanında kamusal alanın kullanımı ve göç meselesi üzerine çalıştı. Paris'ten katılan Fabienne Trotte, oyun ve veri görselleştirme alanlarına yoğunlaştı. Toplumsal adalet, göç ve insan hakları üzerine çalışan Noémie Eckert ise Paris'ten İzmir'e konuk olan diğer katılımcıydı.

Dijital teknolojilerden yola çıkıp sanat, mimarlık, tasarım, kriminoloji, tarih, göç, toplumsal kimlikler ve insan haklarına uzanan farklı disiplinlerde üreten katılımcıları bir araya getiren projenin çıktılarını web sitesinden ve sosyal medya hesaplarından takip edebilirsiniz. ✚

trans-making.eu

İzmirKültür Pla+Formu Girişimi – Yaz Okulu 2019

“Müdahale”

YAZI SARP KESKİNER FOTOĞRAFLAR İLKE KILINÇ – SARP KESKİNER

İzmir Büyükşehir Belediyesi’nin desteğiyle 2017 ve 2018’de “Birlikte Öğrenme / Birlikte Üretme”, “Kolektif” başlıkları altında hayata geçirdiğimiz yaz okulları, İKPG ağına yer alan bileşenlere yönelik çeşitli kapasite geliştirme çalışmalarını içeriyordu. 9 – 14 Eylül tarihleri arasında Şirince’de gerçekleştirdiğimiz üçüncü yaz okulumuzda, “Müdahale” temasına çalıştık.

“Tanım olarak baktığımızda ‘Müdahale’; ‘belirli bir anda ya da konumda araya girme, dâhil olma, karışma edimi’ olarak karşımıza çıkıyor. Kültür ve sanat alanında çalışan, üreten aktörlerin soyut ya da somut olarak ortaya koyduğu hemen her şeyin müdahale olduğu tezinden yola çıkarsak, bu yıl için seçtiğimiz başlık, bir anlamda üç yıldır düzenlediğimiz yaz okullarının temasını tamamlıyor; kapsayıcı özeti içeriyor. Düzenlediğimiz atölyelerde gaz ve toz bulutu olarak tartışmaya açtığımız bu kavramı program boyunca sıkıştırdık ve içice ısıttık. Önümüzdeki yazıya kadar, yeni gezegenler yaratacak patlamayı bekliyoruz.” (Tanzer Kantık)

Yapılar arası sınırları eriten, bileşenlerin beraberce deneyim üretmesini önceleyen bir model üzerinden hayata geçirdiğimiz okul, bir yandan ortak yaşam alanı inşa ederken diğer yandan İKPG’yi ikinci kez merkezden uzaklaştırıp, İzmir’in güney sınırına taşıdı. Henüz birbirleriyle tanışmamış olanlar tanıştı; tanışık olanlarsa birlikte sosyalleşmek, ortak proje üretmek için zaman ve imkân buldu.

Yaz Okulu’nun 2019 programı, birbiriyle bağlantılı çalışan üç modülden oluştu:

AÇIK ATÖLYELER

“Sanatla Müdahale”, “Sürdürülebilir Müdahale”, “Tasarımla Müdahale” ve “Dil, Hafıza İle Müdahale” başlıkları altında gönüllü seçimle kümelenen bileşenler, İKPG çekirdek ekibi üyelerinden seçilen moderatörlerin eşliğinde ortaklaşa çalışarak, uygulanabilir çıktılar üretti.

SANAT İLE MÜDAHALE

Gizem Akkoyunoğlu

“Atölye katılımcıları, öncelikle başlığı sorgulamaya açarak, sanat ve müdahale kavramları üzerinden teorik bir tartışma yürüttü. Bu tartışmanın sonucunda, atölyenin çıktı üretmekten ziyade, sanatla müdahalenin mevcut örneklerini baz alacak bir model oluşturabileceğinde karar kıldılar. Bu doğrultuda, kendi içlerinde çalışma grupları oluşturdular. Üçüncü günün sonunda, sanatla müdahaleyi yapana, muhatap alınan alanı (kişi ya da kurumları) ve müdahalenin yönünü bileşen olarak tanımlayan bu modelin, ‘ouboros’u temel alabileceğini, nasıl bir döngü yaratabileceğini ortaya koydular.”

Katılımcılar: Arzu Oto, Başak Özkutlu, Furkan

Kayalı (GÖRME ENGELLİLER DERNEĞİ), Melodi Holago (BİRİKİM ATÖLYESİ), Zekiye Buğurcu, Ekin İdman, Yelda Kullap (3. DALGA SANAT İNİŞİYATİFİ), Buse Altun (ATÖLYE DENEME SANAT VE EKOLOJİ DERNEĞİ), Serhan Çiner (ASFALYA), Tuğçe Akay, Günce Durmaz, Hande Zerkın (MOVE IT PRODUCTIONS), Fatih Bilgin (MOVE IT PRODUCTIONS), Tuncay Beşparmak, Yeşim Yeşildal.

SÜRDÜRÜLEBİLİR MÜDAHALE

Ebru Atilla Sağay

“Katılımcılarla sosyal ve kültürel etkinliklerin yatay örgütlenme modeliyle nasıl hayata geçirilebileceğine çalıştık. İlk gün ortaya attığımız meselelerin çerçevesi doğayla bağımızı nasıl kopardığımızdan eğitim sistemindeki eksiklere kadar genişlediğinden, kendi kendine yeten, mahalli bir eylem planı hazırlamaya karar verdik. Atölye bileşenleri, 2020 yılı için bir çalışma takvimi hazırladı. Yıl içerisinde, bu takvimde yer alan aşamaları teker teker hayata geçirmeyi umuyoruz.”

Katılımcılar: Nail Özlüsoy (KARABAÇLAR BELEDİYESİ), Seçil Vildan Çubukçu (ATÖLYE DENEME SANAT VE EKOLOJİ DERNEĞİ), Gülderen Depas (3.DALGA SANAT İNİŞİYATİFİ), Aysegül Doğan (DARAÇAÇ), Uğur Engin Deniz, Mustafa Kaçar (MECHANICAL ROOSTER), Onur Çağlar (MECHANICAL ROOSTER), Serhat Akbak, Berna Dolmacı, İdil Odabaşı, Aslı Çakır (İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ).

TASARIM İLE MÜDAHALE

Hale Eryılmaz

“Atölye katılımcıları, başlangıçta tasarım ve müdahale üstüne kavramsal bir tartışma yürüttü. Ardından, kente ve mahalleye kültür sanat yoluyla yapılan müdahalelerin bıraktığı izin peşinden gitmeye karar veren katılımcılar, ‘soylulaştırma’ kavramına yoğunlaştı. Her tasarımın bir müdahale olduğu üzerinde uzlaştılar. Diğer taraftan, tasarımcı bakışla, alelade müdahalenin birbirine karıştırılmaması gerektiğini netleştirdiler. Bilinçsizce gerçekleştirilen müdahalelerin kentsel dokuya ve kent belleğine zarar verdiğinde karar kıldılar. Kültürpark ve Basmane örneklerinden başlattıkları tartışma, gittikçe daralarak Daraçaç ve Dario Moreno Sokağı örneklerine odaklandı. Esnaf ve sanatçıların birlikte devindiği Daraçaç’ın mekânın estetiğine ve sosyal dokusuna duyarlı bir izlek takip ettiği, ticari girişimlerin işgaline uğramış Dario Moreno Sokağı’nın nasıl hafızasından koparıldığı, tecimselleştirildiği üzerinde uzlaştılar.”

“Katılımcılar, ikinci günün sonunda sanat ve tasarımla müdahale edilen mahallelerin dününü ve bugününü daha iyi okuyabilmek amacıyla, bu iki örnek bölgede yaşayan sanatçıları ve sakinleri içerecek bir araştırma

yapmaya karar verdi. Müdahalenin etkisini ve türünü birbirinden tamamen farklı niteliklere sahip Umurbey Mahallesi ve Karataş semti üzerinden kıyaslayacak bu araştırmanın sorgu ve farkındalık yaratmasını amaçlıyorlar. Katılımcılar, üçüncü günün sonunda okul sonrası dönemde yürütecekleri çalışmaya dair faaliyet adımlarını belirledi, zaman çizelgesini çıkardı ve iş bölümünü oluşturdu. Yanı sıra, takip edecekleri ilkelerle olası partnerleri listelediler; kendilerine maddi ve aynı kaynak sunabilecek muhatapları belirlediler. Sonuç olarak, kalıcı bir çalışmaya imza atmaya karar veren katılımcıların projeyi tamamen erdirmeye istekli olduğunu söyleyebiliriz.”

Katılımcılar: Burak Taşdemir, Alp Tunay (EGE DERNEĞİ), Didem Erişkin (BİRİKİM ATÖLYESİ), Doğa Kılıcıoğlu, Esra Aydemir (ATÖLYE DENEME SANAT VE EKOLOJİ DERNEĞİ), Caner Çoban, A. Rıza Özbilgiç, Hasan Işıklı, Serkan Mercan (BİRİKİM ATÖLYESİ), İlgin Özmen, Esra Okyay (KENDİNE AİT BİR ODA), Banu Haytabey, Çınar Yıldırım, Mert Çakır, Serkan Çeliker.

DİL, HAFIZA İLE (VE) MÜDAHALE

İbrahim Metin Baltacı

“Daha en baştan, ‘dille’ değil de ‘dilde’ yaşadığımızdan hareket ettik. İçine doğduğumuz, düştüğümüz geçmişle şimdiki aynı anda kendisinde taşıyan, öte yandan geleceğe dair öngörülemez bir kurgu oluşturan, bizi her yandan kuşatan anlamlara müdahale etmenin olasılıklarını tartıştık. ‘Bu kolektif alanlara itiraz etmek ne kadar mümkün olabilir’ sorusunu sorduk. Bu soruya verilebilecek cevapları

ararken, hafıza, hatırlama, unutma, mazi, tarih gibi kavramların çevresinde dolaştık; 'kentin dili nedir', 'kent kiminle konuşuyor', 'bize ne söylüyor', 'bize bahsetmediği ötekiler kim' gibi sorulara yanıt aradık."

"Hem anlamlar üreten hem onu saklayan ve depolayan bir mekân olarak, dilin düşünme biçimlerimizin yaratım ve arşiv alanı olduğunu gördük. Bu çerçevede, göç, kentleşme, nüfus, iktidar, çevre, ulaşım gibi kavramlardan hareketle, yaygın - yerleşik anlamlara getirdiğimiz itirazların niçin, nasıl ve kime yöneleceğini değerlendirdik. Ancak dilin yüzeysel, klişe kullanımlarına itirazla bir müdahale içeriği oluşturulabileceğine kanaat getirdik. Ötekileştirilenlerin kendi anlamlarını konuşabilmesi için her fikrin, anlayışın, yepyeni alanlar açması gerektiğinde ortaklaştık. Bu açıdan bakınca, hayatımızı şekillendiren siyasetin, politik yapıların, kurumların, kolektiflerin, platformların ve sivil toplum örgütlerinin üzerinden yapılacak müdahalelerin, hayatımıza 'dille müdahale' olarak geri döneceğinde uzlaştık."

Katılımcılar: Kardelen Uysal (OTUZBESLİK. COM), Nihan Karahan, Elif Tomar (GÖRME ENGELLİLER DERNEĞİ), Gülistan Öz (KAPILAR), Bahar Barakacı, Açelya Kirezci (İZMİR HALK TİYATROSU), Tayfun Bilgin, Duygu Süzen, Burak Özbaykuş, Uğur Akipek, Hande Yeşiltepe (İZGAZETE), Serkan Sultan (KAPILAR), Yusuf Ak (GÖRME ENGELLİLER DERNEĞİ), Mert Kılınç, Ercan Karapınar, Çetin Ok (TİYATRO KALEMİ), Derya Barış Şen, Zerdeşt Cengiz, Bilgehan Oğuz.

MODELLER VE STRATEJİLER

Bisikletli hayat, yaya ve LGBTİ+ hakları, güncel sanat, ana dil – hafıza - anlatı alanlarında çalışan BİSUDER (İzmir), Yaya Derneği (İzmir), Kaos GL (İstanbul), SUB (Çanakkale) ve Amıdart (Diyarbakır), yürüttükleri çalışmalar hakkında katılımcıları bilgilendirdi. Ayrıca, Kültür İçin Alan konsorsiyumunun İzmir koordinatörü Recep Tuna, proje yazımına dair kriterler, bütçeleme pratikleri, sürdürülebilirlik, fon ve hibelere başvuru yöntemleri üzerine deneyimlerini paylaştı.

PERFORMANS

Ormana kurduğumuz sahnede, her gece İKPG ağında yer alan bir başka müzik grubunu, müzisyeni konuk ettik. Eren Dutlu, Ayan Beyan, Pislick Kedi, Bambaşka ve Keep Rollin', elektronikadan klasik rock'a, funk'tan caza uzanan bir skalada, etkileyici performanslar sergiledi. İKPG, benzer organizasyonların aksine, şehir dışından ekipleri konuk etmek yerine bu yıl da sadece İzmirli gruplara, müzisyenlere alan açtı; böylece programda yer verdiği ekiplerin izleyici geliştirme çabasına katkı sundu, kentin müzikal kapasitesine görünürlük kazandırdı.

Ağustos 2018'den bu yana çalışma alanları ve disiplinler bazında aramıza katılan bileşenlerin çeşitlenmesi sayesinde, bu yıl son derece zengin bir katılımcı profiline kavuştuk. Bu vesileyle şehrin günlük temposu yüzünden yolunu kesiştirme şansı bulamayan nice bağımsız sanatçıyı, akademisyeni, yayını ve yapıyı atölyelerde topladık; birbiriyle tanıştırdık. Katılımcıların seçtikleri başlık altında özgürce tartışmasına, fikir ve öneri üretmesine önayak olduk. Bununla beraber, önceki yaz okullarında filizlenen arkadaşlıkların dostluğa evirildiğine, kurulan işbirliklerinin iyice pekiştiğine tanık olmak bizi mutlu etti. Ekoloji, bellek, plastik sanatlar, video art, müzik, edebiyat, sinema, yeni medya, mapping, güncel sanat, tasarım, sanat tarihi, sürdürülebilir yaşam ve hak temelli çalışmalar bazında kentte sayısız faaliyete imza atan bileşenlerimizin uygulanabilir çıktılar üretmesi, amacımıza bir kez daha ulaştığımızı işaret ediyor.

Selçuk Belediye Başkanı Filiz Ceritoğlu Sengel'in ilçenin kültürel mirasına ve belediyenin izlediği kültür politikasına dair yaptığı sunumu takiben, bileşenlerden katkı talep etmesi ayrıca değerliydi. Yanı sıra, İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin farklı birimlerinde görev yapan arkadaşlarımızın bu yılki atölyelere gösterdiği yoğun katılım, yerel yönetimin kültür sanat üreticileri ve akademisyenlerle yüz yüze temas etmesi bakımından ayrı bir önem arz ediyordu.✎

İzmir'in Toplumsal Belleğine Ayaküstü Mutfağından Bakmak

SÖYLEŞİ AYŞEGÜL UTKU GÜNAYDIN FOTOĞRAFLAR NEJAT YENTÜRK ARŞİVİ

Yüz elli ustanın sözlü tanıklığıyla hazırlanan, sokak ve fırın lezzetlerine yer veren “Ayaküstü İzmir” kitabı, geçmişi sekiz bin beş yüz yıl öncesine dayanan İzmir'in hamurkârlardan sübyecilere, helva ustalarından şerbetçilere uzanan sokak mutfağına ait engin zenginliğini ele alıyor. Gastronomi ve İzmir kent tarihi üzerine çalışmalarını sürdüren araştırmacı - koleksiyoncu Dr. Nejat Yentürk ile buluştuk; mutfak yazınının en çok ihmâl edilen alanı üzerine söyleştik.

Uzun yıllardır İzmir'in ayaküstü mutfağının kültürel tarihi üzerine çalışıyorsunuz. Emektar ustalarla yaptığınız görüşmeler, kitabınızda önemli bir yer tutuyor. Mutfak yazınının ihmâl edilmiş bir alanı olduğunu özellikle vurguladığınız sokak mutfağını temel alan, “Ayaküstü İzmir” kitabına nasıl hazırlandınız?

Öncelikle mutfak tarihine olan ilgimin sadece İzmir coğrafyası ve İzmir'in ayaküstü mutfağıyla sınırlı olmadığını belirtmeliyim. İzmir mutfağını, üzerinde inceleme yapılması gereken bir olgu olarak ele almayı tercih ediyorum. İzmir'in böyle bir yaklaşıma ve bu tür araştırmalara ihtiyacı var. Ayrıca,

kozmopolit bir liman kenti olarak İzmir'e dair bulgularımızın Akdeniz ülkelerinin mutfak tarihinin yazımı açısından çok ilginç veriler üreteceğine inanıyorum. İnsan, doğa ve kültür arasında kurulu ilişkiler bakımından, birçok ülkede süregiden gastronomi araştırmalarına fayda sağlayacak derecede kıymetli bir şehirde yaşıyoruz. İzmir, bünyesinde oldukça sıra dışı bağlamlar barındırıyor; çalıştığım alanda geliştirilecek paradigmlar için ufuk açıcı fırsatlar sunuyor. Yüzyıllar boyunca etnik çeşitlilik bakımından Akdeniz'in en girift kenti olarak varlık gösteren, sayısız kültür katmanının birbiri üzerine yığılıp düğümlendiği bir şehirden bahsediyoruz. Kentin barındırdığı nüfusun kompozisyonu her dönemde değişime uğramış olsa da zaman içinde tabakalar hâlinde birikmiş mutfakları anlamak, kent tarihinin yazımına katkı sunabilmek bakımından gereklilik arz ediyor.

İzmir'deki yeme içme alışkanlıklarının nasıl şekillendiğine, bileşenlerine, kalıcılaştırmış tariflere, gelip geçmiş veya bugüne ulaşamamış tariflere özel merak duyuyorum. Bir tarifi ortaya çıkmasının veya silinip gitmesinin coğrafi, sosyolojik, politik, antropolojik sebepleri olabilir. Kent insanı bir yana; kente gelen yabancı tanıklar dâhi İzmirli bir stereotip çizmiş. Oysa bu şehir, yüzeyel bakışların ıskalamaya devam ettiği birden fazla mutfak kültürüne ev sahipliği yapıyor. Son yıllarda üzerinde biraz daha sık durulsa da sokağın mutfağı hakkında yazılanlar, maalesef kent efsanelerinin tekrarından ve basmakalıp ifadelerden ibaret. Sığ analizlerle bezeli, maddi hatalarla dolu metinlerin yerel yayınlarla, sosyal medya vasıtasıyla yayılıp durduğuna tanık oluyoruz. Oysa mutfağımızın gerçek tarihini anlamaya gerçekten ihtiyacımız var.

1
İzmir
gümrüğünün
önü, 1940'lar.
Kubbeli
camekânda
tahin helvası
ve ekmek;
tablada fırın
katmeri ve
börek satan
seyyar esnaf.
—
2
İzmirkâri
Şerbetçi
Güğümü.

Kitaba hazırlanırken temel amacım, evin dışında var olmuş mutfağın emektar temsilcilerinin bilgi ve deneyimlerini literatüre kazandırmaktı. Keşke yıllar öncesinde tarih, sosyoloji ya da gastronomi öğrencilerine sözlü tarih ödevi verilmiş olsaydı da kentin emektar ustaları, o zamanlarda kayıt altına alınsaydı. Kentin sokak mutfağına yıllarca emek vermiş çalışanlarla, ustalarla, tedarikçilerle

bugüne dek mülakat yapılmamış olmasına, doğrusu çok hayıflanıyorum. Sanırım, elimizden kayıp gitmeye yüz tutmuş bir halatı son anda yakalayanlardanam; zira 2005 yılında başladığım mülakat dizisi kapsamında, artık fırınlarda çalışamayacak kadar yaşlı ustalara ulaşmayı başardım. Önceliği yetmiş seksen yaşlarındaki gevrek, boyoz, börek, peksimet ustalarına verdim. Bunların arasında cumhuriyet öncesi İzmir’inde çalışmış ustaların yanında yetmişmiş olanlar vardı ki anlattıklarına paha biçmek mümkün değil. O yıllarda gördüğüm ustaların çoğu, bugün hayatta değil. Bana aktarılanlar, yaptığım okumalar ve kişisel fotoğraf, kartpostal, taşbaskı, efemera koleksiyonum, İzmir’in ayaküstü mutfağının baştan yazılmasını gerektirdi. Bu çalışmayı kotarmak için birçok fırın ve imalathaneyi ziyaret ettik; yüzün üstünde ustayla ve belli bir yaşa erişmiş elli kadar İzmirliyle görüştük. Mutlaka başvurulması gereken esar defterleri, kadı sicilleri, esnaf nizamnameleri, belediye talimatnameleri, seyahatnameler, gazetelerin ardından, sıra mutfağa az ya da çok ilgi duymuş edebiyatçılarımıza geldi. Özetle, benim çalışma yöntemimin ana belirleyicisi, “çoklu malzeme kullanımı” oldu diyebilirim.

Ahmet Haşim; “vatan evlerden, caddelerden, çarşılarından, abidelerden ziyâde misli hiçbir yerde bulunmayan bazı tatlılardan, bazı kokulardan, bazı renklerden, bazı seslerden yapılmış bir mücerret mefhumdur” sözleriyle yemek kültürünün öneminden söz eder. Kültür tarihi bakımından, kent belleğiyle mutfak arasındaki ilişkiyi açmak adına neler söylersiniz?

Geçenlerde bir sosyal medya grubunda, “çocukluğunuzun unutamadığınız anısı nedir” diye bir soru ortaya atıldılar. Bu soruyu yanıtlayanların yarısından fazlası, çocukken sokakta yediği dondurmayı, turşu suyunu, boyozu öne sürdü. Gördüm ki çocukluğa ilişkin özlem duygusunda denizle ilgili olanlar ya da sokakta oynanan oyunlar, sokak mutfağının bıraktığı olumlu izlenimlerin gölgesinde kalıyordu. Tahminen elli altmışlı yaşlarını sürenler, “kayıp cennet”lerini çocukken yiyip içtikleri üzerinden kurguluyordu. Günümüz çocuklarının da elli yıl sonra aynı duyguyu yaşayacağına neredeyse eminim. Ahmet Haşim, o satırlarıyla en hassas yerimize dokunuyor ve soruyor: “Demirhindi şerbeti içemediğin yer hiç

vatanın olabilir mi?" Vatanı böyle tarif ederken, o şerbet içilemediğinde insanın kendisini sürgünde ve hatta vatansız hissedeceğine vurgu yapıyor. Yeme-içme bilgisi, içine doğduğumuz kültürün ayrılmaz bir parçasıdır; müziğimiz, dilimiz gibi. Yani sadece kent aidiyetiyle sınırlı bir mesele değildir. Bir aile, ancak aynı yemeği aynı sofrada paylaşıyorsa ailedir. İşte tam da bu sebeple, "kent mutfağı" olgusu, ortaklaşılabilir yiyecekler üzerinden vücut bulur. Herkesin bildiği, tanıdığı, yiyebildiği yiyecekler, bizi aynı kentte ortaklaştırır. Kokoreç, midye dolması veya boyoz sevmek bizi İzmirli yapıyor. O yüzden, kente ve kentliye kimlik kazandıranlar evlerde, kapalı kapılar ardında pişenlerden ibarettir diyemiyoruz.

Ayaküstü yeme içme kültürünün İzmir'i temsil eden somut olmayan kültürel varlıklar arasında önde gelmesinin sebebi, liman kenti olmaya, dört bir yönden göç almaya, şehrin çok kültürlü ve çok etnili yapısına mı dayanıyor? Bunun yanında, çok dillilik de bir kentin mutfağına etki eden başat faktörler arasında sayılıyor. Hareketli bir kentin ayaküstü mutfağı, kentin kültür tarihine ve kültürel kodlarına dair neler söylüyor?

İzmir, kozmopolit bir kent olarak şekillenmesini öncelikle limanına borçludur çünkü mutfağı, bu çok milletli, çok kültürlü ortam içerisinde şekillenmiş, zenginleşmiştir. Tarih boyunca başka mutfakları etkileme gücüne de böylece sahip olmuştur. Her ne kadar kentin geçmişisi sekiz bin beş yüz yıl önce körfezin kıyısında başlamış medeniyete dayanıyor olsa da sonraki asırlarda ortaya çıkmış, İzmir'in mutfağına ruh vermiş kültürlerin kökü, o kadar da eskiye uzanmıyor. Kanuni döneminde bugünkü merkezde gerçekleştirilen nüfus sayımı, bin Müslümana ilaveten, yüz kadar Rum'un yaşadığı küçük bir kasabaya işaret ediyor. Urla bile daha yoğun bir nüfusa sahipmiş o dönemlerde; İzmir, korsanlar için rotanın dışındaymış. İzmir'in merkezi, ancak Sakız adasının alınmasından sonra güvenli liman niteliği kazanıyor ki kentin artalanında süregiden zengin tarımsal üretim, böylece öne çıkıyor. Nüfus da ticaretin yapılanmaya koyulduğu bu dönemde periferiden ve adalardan yaşanan göçlerle hızla artıyor. Bu artış ve artalanın sahip olduğu tarımsal potansiyel, zengin ham madde kaynaklarıyla beraber ticareti yönetmek

için gelen Frenkleri kendine çekmeye başlıyor ve çok geçmeden, kentin nüfusuna Yahudilerle Ermeniler katılıyor. Böylece merkez ve etrafı, kendi macerasını kurmak için şehre gelmiş farklı toplulukların vatanı haline geliyor. Bakın, "*ev sahipliği yapıyor*" klişesini özellikle kullanmıyorum çünkü İzmir, birçok milletin vatanıydı. Bu milletler kendi okulunu, hastanesini, ibadethanesini kurduğu gibi kendi müziğini, mutfağını yaratacak kadar vatan bellemişti İzmir'i. 1919 işgaline kadar da kentin etnik unsurları arasında büyük kırılmalara yol açacak bir çatışma yaşanmadı. Bunu unutmayalım.

Dolayısıyla, kendine has koşullarda ortaya çıkmış birçok özgün yiyecek örneği var elimizde. En tanınanı olduğu için, boyozu örnek verelim: Boyoz, Kuzey Afrika ve Endülüs'te ezelden beri yapılagelen bir katmer türüdür aslında. Yüzlerce yıl sonra, İzmir'e ayak bastığında böreğe dönüşüyor. Katmeri böreğe dönüştüren ilk etmen fırınlanış biçimidir ki bu etmenin etkisiyle kabarık bir hamur işi ortaya çıkıyor. İkincil etmen olarak, Rumeli'den kente göçen börek ustalarından öğrenilen serpm

3
*İzmir
Kumrusu.*

4
*Kemeraltı'nda
bir turşucu.*

Rihtımda börek ve simit satıcısı, 1880.

börek açma yöntemini gösterebiliriz. Boyoz, bu yöntem sayesinde, ısırıldığı an pul pul dökülen bir çıtırılık kazanıyor. Etmelerin buluşması neden örneğin Saraybosna'da değil de İzmir'de gerçekleşiyor sorusunu İzmir'e özgü koşulları işaret ederek yanıtlayabiliriz. Saraybosna da etnik zenginlik bakımından İzmir ile yarışır ama bu kentin sokakta börek tüketme kültürünün geçmişi, limanın getirdiği alabildiğine işlek ticari hayat sayesinde, yüzyıllar öncesine dayanıyor. Böreğin çıtır çıtır olmasına değer veren, pul pul dökülecek incelikte açılmasını talep eden bir beğeni baskın geliyor. Bu da boyoz imalatçılarını yeni yöntemleri benimsemek için cesaretlendiriyor.

1980 sonrasında ortaya atılan milliyetçi mutfağın ömrü çok uzun olmamış. Nedenlerini biraz açabilir misiniz?

Mutfağın ulusal kimliği tanımlayan bir unsur olarak öne çıkartılması ve bilhassa diplomaside bu yönde kullanılması, tüm dünyada neredeyse eş zamanlı olarak gerçekleşiyor. Hepi topu kırk yıllık geçmişe dayanan bu yaklaşımaya yol veren temel sebep, biraz küreselleşmeye karşı direniş, biraz da yerel mutfağın gücünü vurgulama kaygısından kaynaklanıyor ki işin ucu, günün sonunda şovenist bir gurur üretmeye varıyor. Kimi ülkeler, bazı özgün tariflerin kendi sınırları dışında da bilindiğini görmezden gelme yoluna gidiyor ve patent savaşları başlıyor. Komşumuz Yunanistan'ı yönetenlerin ve dönemin milliyetçi Yunan mutfak yazarlarının benimsediği tutum, hepimizi gülümsetmiştir. Hatırlarsınız; en meşhur vaka, baklavanın patentini alma girişimidir. İlginçtir ki Türkiye'de otuz beş, kırk yılı bulan mutfak tarihi birikimimiz içinde bu tür ergence tutumlar pek sık baş göstermedi. Popüler yayınları bir kenara bırakırsak, Türkiye'de hayli sağlam, hayli bilimsel, bu nedenle de biraz yavaş ilerleyen bir mutfak tarihi yazımı söz konusu. Bu topraklardaki mutfak zenginliğinin hakkıyla belgelenmesi, hiç de kolay değil. Bu zenginlik tanındıkça, mutfakta

milliyetçilik yapmanın sürdürülebilir bir tutum olmadığı açıkça ortaya çıkıyor.

"Ayaküstü mutfak, varoluşuyla politiktir" diyorsunuz. Bu nokta üzerinde biraz durabilir miyiz?

Ülkemizde sokağın mutfağı, iktidar karşısında duran, çok ilginç bir dayanışma alanı açmıştır. İktidar derken, kentli elitten halden anlamayan zabıtaya, yerel yönetimlerin uyguladığı baskıdan meslek odalarındaki çıkar odaklarına uzanan, oldukça geniş bir yelpazeden söz ediyorum. Gerçekte, seyyar satıcı da müşterisi de kentte tutunmaya çalışan bir göçmendir, bu kentte. Ekonomik bir beslenme alternatifi sunmanın ötesinde, büyük kente mahkûm olmuş tarafların dayanışma alanıdır; sokak mutfağı...

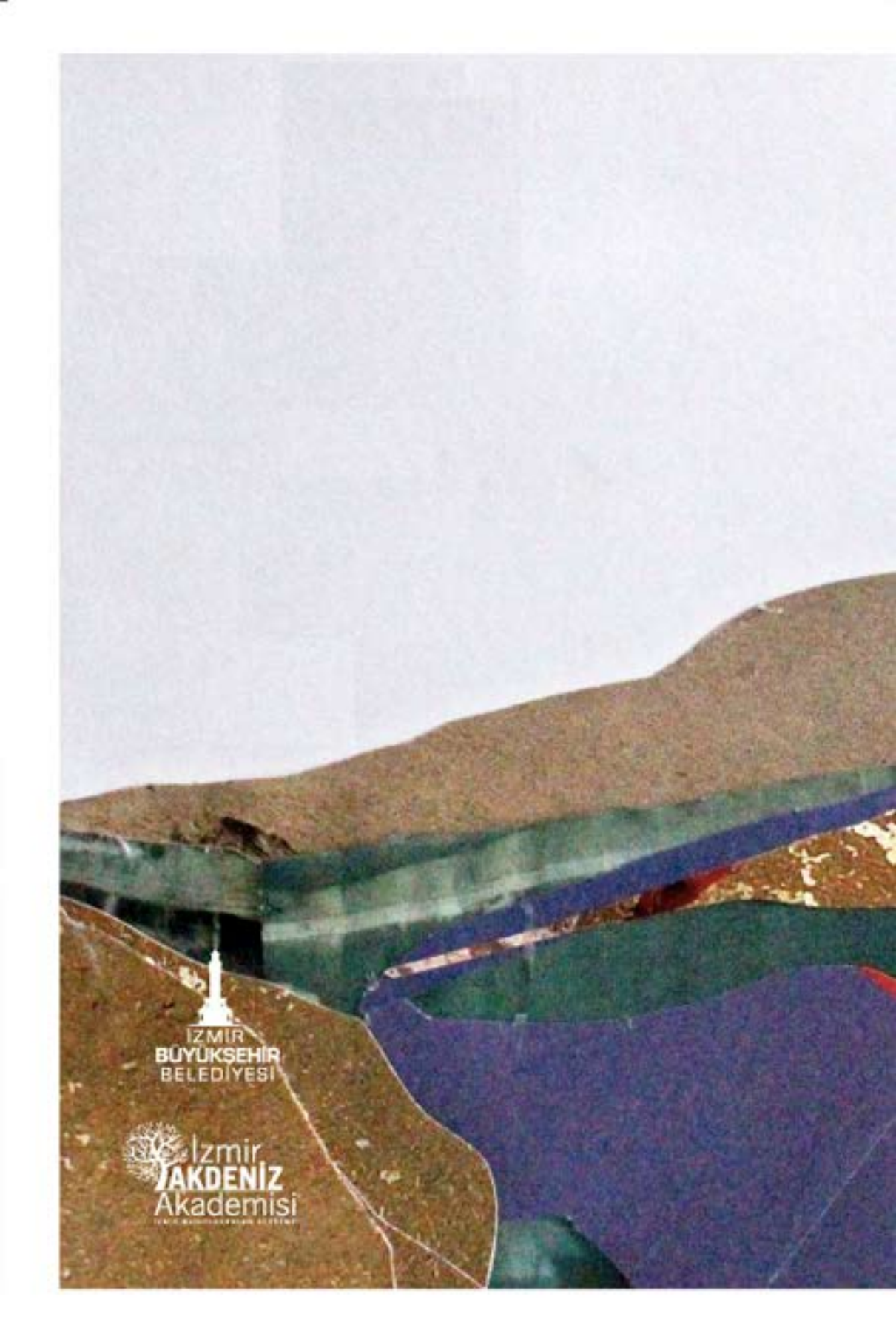
Elbette, bunun tersi örneklere de rastlıyoruz çünkü her dönem, kendine özgü direnç noktaları üretiyor. 1952'de İzmir'de NATO üssünün açılmasıyla, gençler arasında sandviç modası başlamıştı. 6 - 7 Eylül 1955 olayları sırasında, İzmir'de bir seyyar sandviççinin saldırıya uğraması çok ilginç görünür bana. Sebebi de Müslüman satıcının "ecnebi" bir yiyecek satıyor olmasıdır. Konak meydanındaki taşkınlıklar sırasında adamın sandviç tezgâhı parçalanmıştır. Ortaya çıkan tepki, Amerikan askerlerinden ziyade, onlarla beraber yaygınlaşan sandviç kültürüne karşı gösterilmiştir.

İzmir ve Çeşme kumrusunun "ecnebi sandviç"e tepki olarak ortaya çıktığını belki birçok İzmirli bilmez veya hatırlamaz. İzmirililerin 1950'lere kadar çörek gibi yedikleri nohut mayalı kumru ekmeği, bu olayları takiben Bergama tulum peyniri, domat dilimleri ve sivri biberle servis edilen, şehre has bir soğuk sandviç çeşidine dönüşmüştü. Çok geçmeden, Çeşme'de kömürde pişirilen, sıcak servis edilen "kumru" ortaya çıktı ki bu versiyonu, sucuk, kaşar peyniri gibi tamamen yerelde üretilen malzemeleri içeriyordu.

El kadar ekmekle gösterilen politik direnç, İzmir'in kentli kimliğini bence çok güzel yansıtır. -

11

An abstract landscape composed of layered, translucent sheets of paper in various colors: brown, green, blue, and purple. The layers are stacked and slightly offset, creating a sense of depth and texture. In the lower-left foreground, a white, stylized monument or lighthouse stands on a brown, textured base. The background is a plain, light grey sky.

İZMİR
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ

 İzmir
AKDENİZ
Akademisi
İZMİR KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI